

SUOMEN PANKIN

VUOSIKERTOMUS
2002

SUOMEN
PANKIN

VUOSIKERTOMUS
2002

SUOMEN PANKIN

VUOSIKERTOMUS
2002

SUOMEN PANKKI

Perustettu 1811

Käyntiosoite

Snellmanin aukio, Helsinki

Postiosoite

PL 160, 00101 Helsinki

Puhelinnumero

kansallinen (09) 1831

kansainvälinen +358 9 1831

Faksi

(09) 174 872

SWIFT

SPFB FI HH

Sähköposti

info@bof.fi

etunimi.sukunimi@bof.fi

Suomen Pankin Internet-sivusto

www.suomenpankki.fi

www.bof.fi

Haarakonttorit

Kuopio

Puutarhakatu 4, PL 123

70101 Kuopio,

puh. (017) 305 111

Oulu

Kajaaninkatu 8, PL 103

90101 Oulu,

puh. (08) 3108 800

Tampere

Hämeenkatu 13, PL 325

33101 Tampere,

puh. (03) 2486 111

Turku

Linnankatu 20, PL 373

20101 Turku,

puh. (02) 2326 066

Vuosikertomuksen luvut
perustuvat helmikuussa 2003
käytettävissä olleisiin tietoihin.

ISSN 1239-9329 (painettu julkaisu)

ISSN 1456-5773 (verkkójulkaisu)

Vammalan Kirjapaino Oy

Vammala 2003

Sisällys

Suomen Pankki – vakauden rakentaja	8
Suomen Pankki osana Euroopan keskuspankkijärjestelmää	9
Pääjohtajan katsaus	11
Raha- ja talouspolitiikka	13
Suomen Pankki rahapolitiikan päätöksentekijänä	13
EKP:n rahapolitiikka vuonna 2002	13
Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa	16
Kansainväliset kysymykset	16
Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa	17
Rahapolitiikan hajautettu toteutus	17
Suomalaisten luottolaitosten osallistuminen	
eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin	18
Luotonantoa turvaavin vakuuksin	18
Rahoitusmarkkinat	20
Rahoitusmarkkinoiden vakausanalyysi ja yleisvalvonta	20
Kotimainen viranomaisyhteistyö	23
Kansainvälinen viranomaisyhteistyö	23
Markkinoiden kehittäminen	24
Maksuliike	26
Rahahuolto	28
Käteisen euron käyttöönotto sujui mutkattomasti	28
Markkoja palautui ennakoidusti	29
Eurosetelien kysyntä	29
Rahalajien kysyntä	30
Väärennösten määrä pieni mutta kasvussa	31
Käteisen euron käyttöönoton vaikutukset inflaatioon vähäiset	31
Rahahuollon toimivuus hyvä	32
Suomen tehokas rahahuolto	32
Eurosetelit maailmalla	32
Valuuttavaranto	34
Suomen Pankin valuuttavaranto	34
Euroopan keskuspankin valuuttavaranto	36

Keskuspankin muu toiminta	37
Kansainvälinen toiminta	37
EU:n komiteat	37
Kansainvälinen järjestelypankki ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö	37
Kansainvälinen valuuttarahasto	37
Tilastot	39
Tilastojen laadinta ja julkaiseminen	39
EKPJ- ja EU-yhteistyö	39
Muu kansainvälinen ja kotimainen tilastoyhteistyö	39
Tutkimus	41
Rahataloudellinen tutkimus	41
Siirtymätalouksien tutkimus	42
Tiedotus ja julkaisut	43

Resurssit ja niiden käyttö	44
Budjetti ja operatiivisten kustannusten toteutuminen	44
Tietotekniikka	46
Henkilöstö	47
Resursointi ja henkilöstörakenne	47
Henkilöstöselvityksiä	47
Työnantajapolitiikka	47
Eläkelinjaukset ja hallinto	47
Henkilöstön kehittäminen ja koulutus	48
Työyhteisön kehittäminen ja hyvinvointi	48
Kiinteistöt ja muut omistukset	49
HEX	49
Setec	49
Rahakontti	49

Tilinpäätös	50
Tase	50
Tuloslaskelma	52
Tilinpäätöksen liitteet	53
Tilinpäätöksen kommentit	55
Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö	55
Tuloslaskelmaan kirjaamisen periaatteet	56
Taseen kommentit	57
Tuloslaskelman kommentit	59
Tilintarkastuskertomus	61
Lausunto	
Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 tarkoittamasta tilintarkastuksesta	62

Liitteet	63
Eurojärjestelmän rahapolitiittiset toimenpiteet	65
Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet	66
Suomen Pankin antamia lausuntoja	71
Liitetaulukot	73
Suomen Pankin julkaisuja	96
Suomen Pankin edustus EKP:n ja EU:n elimissä	97
Suomen Pankin organisaatio	98

Kuviot

1.	Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	14
2.	Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko ja 3 kk:n euriborkorko	14
3.	Euron dollari- ja jenikurssit	15
4.	Euroalueen markkinakorkoja	15
5.	Eurojärjestelmän korot ja yön yli -korko	17
6.	Suomalaisten luottolaitosten osuudet eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioista ja maksuvalmiusjärjestelmästä	18
7.	Talletuspankkien uusien asuntoluottojen korkomarginaali	22
8.	Talletuspankkien luotonannon kasvuvauhti	22
9.	TARGET-maksujen liikevaihto neljännesvuosittain	27
10.	TARGET-maksujen lukumäärä neljännesvuosittain	27
11.	Suomessa liikkeeseen lasketut setelit	29
12.	Suomessa liikkeeseen lasketut markka- ja eurosetelit	30
13.	Suomessa liikkeessä olevien markka- ja eurokolikoiden arvo	30
14.	Suomessa liikkeeseen laskettujen eurokolikoiden lukumäärä	31
15.	Kuluttajien arvio 12 kk:n inflaatiosta ja inflaatio-odotukset	32
16.	Suomen Pankin ns. luottosalkun jakauma luokituksen mukaan 31.12.2002	35
17.	Suomen Pankin valuuttavarannon jakauma ilman kultaa 31.12.2002	35
18.	Suomen Pankin toimintakulut ja tuotot 2002–2003	44

Liitetaulukot

73

1.	Suomen Pankin tase kuukausittain	74
2.	Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot	78
3.	Eurojärjestelmän pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	80
4.	Muut huutokauppoina toteutetut operaatiot	80
5.	Eurojärjestelmän keskeiset ohjauskorot	81
6.	Euroalueen ja Suomen pankkijärjestelmän likviditeettiasema	82
7.	Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen ja suomalaisten luottolaitosten varantopohja	84
8.	Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen ja suomalaisten luottolaitosten varantojen pito	84
9.	Euroalueen rahamäärä M3 ja Suomen rahalaitosten vastaavat erät	86
10.	Keskeiset markkinakorot	86
11.	Suomen nimellisiä kilpailukykyindikaattoreita ja EKP:n laskema euron efektiivinen valuuttakurssi	87
12.	Euroalueen ja Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi	87
13.	Julkisen talouden rahoitusasema ja velka	87
14.	Euron peruuttamattomasti kiinnitetyt muuntokurssit 1.1.1999 alkaen	87
15.	Keskeisiä euron kursseja	88
16.	Muita euron kursseja	90
17.	Suomen Pankin liikkeeseen laskemat eurosetelit ja -kolikot	92
18.	Setelien lajittelu Suomen Pankissa	92
19.	Suomen Pankin sekkitilijärjestelmän tapahtumat	93
20.	Pankkien päivänsisäiset sekkitililimiitit	94
21.	Kotimainen clearingliike	94

Suomen Pankki – vakauden rakentaja

Suomen Pankki on eduskunnan alainen julkisoikeudellinen laitos, jonka toimintaa säätelevät Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussääntö ja laki Suomen Pankista.

Kansallisena keskuspankkina Suomen Pankki on osa Euroopan keskuspankkijärjestelmää ja vaikuttaa niin eurojärjestelmässä kuin kotimaassakin rahataloudellisen vakauden turvaamiseksi. Rahataloudelliseen vakauteen kuuluvat hintavakaus, varmasti ja turvallisesti toimivat rahoitusmarkkinat sekä luotettavat maksujärjestelmät ja maksuvälineet.

Osallistuminen Euroopan keskuspankin päätöksentekoon ja sen valmisteluun sekä Suomen talouspolitiikan tukeminen edellyttävät korkeatasoista taloudellista tutkimusta ja politiikka-analyysiä, yhteistyötä muiden talouspoliittisten toimijoiden ja rahoitusmarkkinaosapuolten kanssa sekä tehokasta viestintää.

Pankki keskittää toimintaansa enenevässä määrin ydintehtäviinsä rahaviranomaisena. Rahapolitiikan valmistelun lisäksi ydintehtäviin kuuluvat rahoitusmarkkinoiden vakauden valvonta, operatiiviset keskuspankkitehtävät ja rahahuolto. Valuuttavarannon pankki sijoittaa tavoitellen mahdollisimman hyvää tuottoa varovaisuutta korostavalla riskipolitiikalla.

Suomen Pankin johtokunnan muodostavat sen puheenjohtaja Matti Vanhala, varapuheenjohtaja Matti Louekoski sekä jäsenet Sinikka Salo ja Pentti Hakkarainen. Eduskunnan valitsemat yhdeksän pankkivaltuutettua valvovat pankin toimintaa. Pääkonttorin 11 osastolla ja 8 erityisyksikössä sekä 5 haarakonttorissa tai aluetoimistossa työskentelee kaikkiaan noin 670 henkeä.

Suomen Pankki osana Euroopan keskuspankki-järjestelmää

Euroopan keskuspankin ja eurojärjestelmän ylin päätöksentekuelin on EKP:n neuvosto. Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja Matti Vanhala on EKP:n neuvoston jäsen, ja hän on päättämässä kaikista EKP:n ja eurojärjestelmän tärkeistä kysymyksistä. Johtokunnan varapuheenjohtaja Matti Louekoski on Matti Vanhalan henkilökohtainen varajäsen ja avustaja EKP:n neuvostossa. Suomen Pankin johtokunnan puheenjohtaja osallistuu myös neljä kertaa vuodessa pidettäviin Euroopan keskuspankin yleisneuvoston kokouksiin. Niissä ovat mukana kaikkien EU-maiden kansallisten keskuspankkien pääjohtajat.

EKP:n neuvosto kokoontuu säännönmukaisesti kaksi kertaa kuukaudessa. Joulukuusta 2001 alkaen neuvosto on kunkin kuukauden ensimmäisessä kokouksessa keskittynyt erityisesti ajankohtaiseen rahapoliittiseen tilanteeseen ja korkopoliittiseen päätöksentekoon. Vastaavasti joka kuukauden jälkimmäisessä kokouksessa neuvosto käsittelee enemmän muita sille kuuluvia asioita.

Lisäksi Suomen Pankin virkamiehet osallistuvat Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) eri komiteoiden ja työryhmien työhön.

Suomen Pankin johtokunta.

Vasemmalta lukien Pentti Hakkarainen, Matti Vanhala, Sinikka Salo ja Matti Louekoski. Taustalla Eva Anttilan kuvakudos ”Työ ja elämä” vuodelta 1952.

Pääjohtajan katsaus

Yhteisen eurokäteisen käyttöönotto vuoden 2002 alusta oli merkittävä taitekohta Euroopan yhdentymisessä. Suomesa suuren yleisön, Euro 2002-tiedotuskampanjaan osallistuneiden Suomen Pankin kumppaneiden ja rahahuollon eri osapuolien myönteinen suhtautuminen ja aktiivinen osallistuminen ansaitsevat erityiskiitoksen uuden euro-rahaman liikkeeseenlaskun onnistuneesta toteutuksesta.

Eurokäteisen käyttöönotto merkitsi rahaliiton siirtymävaiheen päättymistä. Kansalaisten arkielämään euro tuo aiempaa vakaammat rahaolot ja paremmat mahdollisuudet hintojen ja kustannusten vertailuun. Tulevina vuosina yhteinen raha lisää kilpailun edistämisen kautta hyvinvointia koko euroalueella. Kilpailun tehostuminen on erityisen tervetullutta suomalaisille kuluttajille.

EU laajenee vuonna 2004 mitä todennäköisimmin kymmenellä uudella jäsenellä. Uuden jäsenmaat liittyvät samalla Euroopan keskuspankkijärjestelmään ja aikanaan myös euroalueeseen ja eurojärjestelmään. Tämä tulevaisuudennäkymä on haaste koko eurojärjestelmän kehittämiselle, kuten EKP:n päätöksentekojärjestelmälle. On tärkeätä, että laajeneminen toteutuu tavalla, joka tukee vakautta ja luottamusta.

Keväällä 2002 vahvistunut optimismi maailmantalouden elpymisestä väistyi kesän aikana, eikä luottamus parantunut loppuvuonna. Vuosi päättyikin yhtä epävarmoissa taloustunnelmissa kuin se alkoi. Lähes kaikilla maailman talousalueilla kaivattiin ulkoista vetoapua kasvun vauhdittajaksi. Kun selkeää maailmantalouden veturia ei ollut, elpyminen takelteli.

Maaialmantaloutta rasittavien tasapaino-ongelmien – erityisesti Yhdysvaltain kotitalouksien velkaantumisen ja Japanin velkakriisin – korjautuminen vaatii aikaa. Euroaluetta puolestaan kalvavat rakenneongelmat, jotka heikentävät alueen taloudellista dynamiikkaa. Raha- ja finanssipolitiikka oli kasvua tukevaa niin euroalueella kuin muillakin päätalousalueilla. Elvyttävä talouspolitiikka ei kuitenkaan yksin riitä käynnistämään kestävä kasvua. Euroalueella luottamusta vahvistaisivat ja elpymistä vauhdittaisivat määrätietoiset toimet talouden rakenteiden korjaamiseksi.

Maaialmantalouden vaimean kasvun oloissa Suomenkin kasvu jäi kahtena viime vuotena vaatimattomaksi. Silti on syytä olla varovaisen tyytyväinen maamme talouskehitykseen näinä vuosina. Kotimainen kysyntä on tasannut ulkoisten olosuhteiden vaihteluita, ja työttömyys on kasvanut pelättyä

vähemmän. Viime vuosikymmenen panostukset julkisen talouden tasa-painottamiseen ja yritysten vaka-varaisuuden vahvistamiseen ovat siten kantaneet hedelmää.

Talouspolitiikan keinot edesauttaa toipumista meneillään olevasta suhdannetaantumasta ovat rajalliset. Sen sijaan nyt tehtävillä päätöksillä vahvistetaan ne rakenteet, jotka Suomella on seuraavassa suhdannekierron aikana Suomi astuu talouskehityksessään vaiheeseen, jossa talouspolitiikan suurimpia haasteita ovat kasvava eläkeläisväestö palveluodotuksineen, supistuva työvoima ja toivottua hitaampi taloudellinen kasvu. Varautuminen tähän on jo aloitettu, mutta lisätoimia tarvitaan työllisyyden ja talouden rakenteiden kohentamiseksi siten, ettei väestön ikääntyminen rapauta hyvinvoinnin perusteita.

Kansainvälisen rahoitusjärjestelmän riskinsieto- ja sopeutumiskyky osoittautui vuonna 2002 varsin hyväksi, vaikka toimintaympäristö heikon talouskehityksen myötä vaikeutui ja yksittäisiä häiriöitä esiintyi. Suomen rahoitusjärjestelmän tila pysyi vakaana, ja vaikka pankkijärjestelmän kannattavuus heikkeni, pankkien vaka-varaisuus säilyi hyvänä. Erityisesti kotitalouksien luotonkysyntä jatkui ripeänä pankkien samalla kilpaillessa tiukasti varsinkin asunto-luotoilla. Suomen Pankki kiinnitti-kin huomiota pankkien luotonannon korkomarginaalien supistumiseen ja korosti pankkien velvolisuutta varmistaa riskinkantokykynsä korkotason mahdollisesti noustessakin.

Maksu- ja selvitysjärjestelmien luotettava toiminta tuki rahoitusjärjestelmän vakautta. Maksujärjestelmien ajankohtaisena ongelmana oli lähinnä maiden välisten pienten maksujen järjestelmien, erityisesti tilisiirtojärjestelmien erilaisuus ja tehottomuus. Myös arvopaperijärjestelmät kärsivät tehottomuuson-gelmista, kun Euroopassa toimii suuri määrä osakepörssejä ja arvopaperikeskuksia, eivätkä kaupan-käynti tai vakuussiirot maasta toiseen ole tyydyttävässä määrin nopeutuneet tai halventuneet.

Rahoitusmarkkinoiden sääntelyä ja valvontaa kehitettiin sekä kansainvälisesti että kotimaassa. Baselin pankkivalvontakomitean johdolla valmisteltava luottolaitosten vakavaraisuusvaatimusten uudistaminen eteni sitä kohtaan esitetyistä kritiikistä huolimatta. Suunniteltu uusi järjestelmä on merkittävä edistysaskel ja toteutuessaan kannustaa pankkeja aiempaa parempaan riskitietoisuuteen ja vahvistaa siten rahoitusjärjestelmän vakautta. Suomessa rahoitusvalvontaa tehostetaan vuonna 2003 voimaan tulevalla uudella lailla. Uskottavan valvonnan kannalta on myönteistä, että Rahoitustarkastuksen toimivaltuuksia on uudessa laissa lisätty.

Suomen Pankin strategisena lähtökohtana on pankin perustehtävä vakauden rakentajana. Tavoittei-

na ovat vakaa talouskehitys (hintavakaus, kasvu ja työllisyys) sekä rahoitusmarkkinoiden ja maksujärjestelmien luotettavuus ja tehokkuus. Pankki tarjoaa korkeatasoista ja hyvin kohdennettua rahatalouden asiantuntemusta, jonka ydintä ovat kansainvälisesti tasokas tutkimus, vahva analyysi, tehokas kansainvälinen ja kotimainen yhteistyöverkosto sekä aktiivinen ja avoin viestintä. Toiminnan perustana ovat vahva tase ja osaava henkilöstö. Pankin henkilöstömäärä vuodenvaihteessa oli noin 670 henkeä.

Suomen Pankin voitto pieneni vuonna 2002 jo toista vuotta peräkkäin, kun valuuttavarannon tuotot vähenivät alhaisen kansainvälisen korkotason takia. Seteleistä saatava rahoitustulo supistui eurokäteen käyttöönoton vähennettyä liikkeessä olevien seteleiden määrää. Yhdysvaltain dollarin heikkenemisen vuoksi realisoitui valuuttakurssitappioita, jotka katettiin aiempina vuosina varauksiksi kirjatuista valuuttakurssivoitoista dollarin ollessa vahvaho. Suomen Pankin tase on viime vuosien myönteisen kehityksen ansiosta kuitenkin tervehtynyt niin, että varaukset riittävät kohtuullisesti kattamaan tulevaisuudessa mahdollisesti realisoituvia valuuttakurssi- ja arvostustappioita.

Raha- ja talouspolitiikka

Suomen Pankki rahapolitiikan päätöksentekijänä

Suomen Pankki vaikuttaa EKP:n rahapolitiikan muotoutumiseen täysvaltaisena osana eurojärjestelmää. EKP:n neuvoston jäsenenä Suomen Pankin pääjohtaja osallistuu suoraan rahapoliittiseen päätöksentekoon. Tämän lisäksi Suomen Pankin asiantuntijat osallistuvat EKP:n rahapolitiikan taustatyöhön sen kaikilla tasoilla. Suomen Pankin asiantuntijat ovat jäseninä rahapolitiikan komiteassa ja sen alaisissa työryhmissä, joiden vastuulla on mm. eurojärjestelmän asiantuntijoiden talousennusteen laatiminen kahdesti vuodessa. Koko euroalueen yhteisen ennusteen lisäksi samalla laaditaan myös yhteisiin oletuksiin perustuva ennuste kaikille jäsenmaille.

Lisäksi Suomen Pankin asiantuntijat analysoivat yhteistyössä muiden eurojärjestelmän asiantuntijoiden kanssa taloutta laajalti rahapoliittisen päätöksenteon tueksi. Tähän analyysiin kuuluu mm. kattava euroalueen julkistalouksien seuranta- ja raportointijärjestelmä. Monia rakenteellisia kysymyksiä seurataan vuosittain laadittavissa rakenneraporteissa. Vuonna 2002 tässä raportissa keskityttiin euroalueen maiden asuntomarkkinoiden

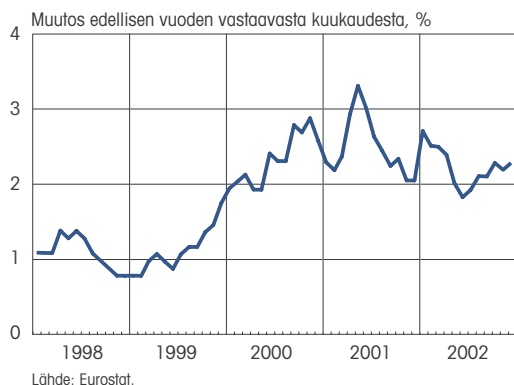
rakenteellisiin kysymyksiin. Osana rahoitusmarkkina-analyysiä vuonna 2002 julkaistiin mittava raportti euroalueen maiden rahoitusmarkkinoiden rakenteista sekä käynnistettiin neljännesvuosittainen pankki-luottomarkkinoiden tilaa luotaava tiedustelu.

EKP:n rahapolitiikka vuonna 2002

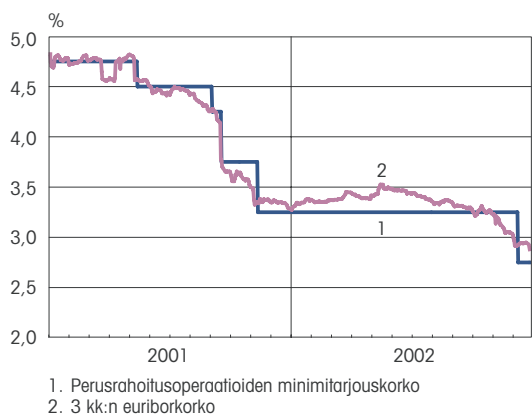
Euroalueen rahapolitiikan kannalta vuosi 2002 oli haastava. Alueen kuluttajahintojen vuotuinen nousu ylitti suurimman osan vuotta keskipitkän aikavälin hintavakauden ylärajaksi määritellyn 2 prosentin rajan (kuvio 1). EKP:n neuvosto piti kuitenkin rahapoliittisen koron lähes vuoden loppuun muuttumattomana, johon se oli laskettu marraskuussa 2001. Vaikka korko pysyi pääosan vuotta ennallaan, EKP:n neuvoston arvio hintavakauden näkymistä eli vuoden aikana ja sen mukana elivät myös markkinoiden odotukset EKP:n korkopäätöksiin nähden (kuvio 2).

Vuosi 2002 alkoi epävarmoissa tunnelmissa. Takana oli huonon talouskehityksen vuosi euroalueella ja maailmanlaajuisesti, eikä selviä merkkejä kasvun vauhdittumisesta ollut näkyvissä. EKP:n neuvosto arvioi, että vaikka inflaa-

Kuvio 1.
Euroalueen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi

Kuvio 2.
Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioiden korko ja 3 kk:n euriborkorko

tio eräiden poikkeustekijöiden – mm. öljyn hinnan sekä eläintautien vuoksi nousseiden elintarvikkeiden hintojen – vaikutuksesta oli selvästi yli hintavakauden enimmäisrajan, ei vallitseva taloustilanne antanut syytä huoleen keskipitkän aikavälin inflaationäkymistä.

Kevään 2002 aikana markkinoilla alkoi vahvistua käsitys, että maailmantalous oli alkanut elpyä. Samaan aikaan EKP:n strategiassa keskeisessä asemassa oleva rahan määrä kasvoi merkittävästi sille määritellyä viitearvoa nopeammin. Tästä seurasi, että huoli inflaatio-

paineiden kasvusta ja sen myötä odotukset rahapolitiikan kiristymisestä lisääntyivät myös euroalueella, mikä näkyi lyhyiden markkinakorkojen nousuna.

EKP:n neuvosto ei tulkinnut talousnäkömien asteittaisen parantumisen vielä voimistaneen inflaatiopaineita. Kevään mittaan neuvosto viestitti toistuvasti, että rahan määrän kasvu johtuu taloudelliseen epävarmuuteen liittyvistä sijoitusten uudelleenjärjestelyistä, jotka eivät väliaikaisina vaaranna hintavakautta. Toisaalta neuvosto arvioi, että reaalityöiden yhä epävarmat näkymät hillitsevät inflaatiopaineita keskipitkällä aikavälillä.

Inflaatioluvut eivät kuitenkaan kevään edetessä pienentyneet odotetulla tavalla, ja toukokuuhun tultaessa EKP:n neuvoston luottamus siihen, että inflaatio nopeasti palaisi alle 2 prosentin, oli heikentynyt. Huolestuttavaa oli erityisesti palvelujen hintojen sitkeä hivuttautuminen ylöspäin. Kun EKP:n neuvosto vielä helmikuussa arvioi, että inflaatio palaa vuoden 2002 aikana ”turvallisesti” alle 2 prosentin, piti se tätä toukokuussa enää ”mahdollisena”. Inflaationäkymien – ja niitä koskevan EKP:n viestinnän – muuttuessa markkinoiden koronosto-odotukset vahvistuivat. Tästä oli seurauksena, että lyhyet markkinakorot nousivat toukokuussa voimakkaasti. Kesäkuussa julkaistussa eurojärjestelmän asiantuntijoiden ennusteessa inflaation nähtiin pysyttelevän 2 prosentin tuntumassa myös vuonna 2003. Kesäkuun rahapolitiikka-arviossaan EKP:n neuvosto korosti inflaatiopaineiden voimistumista ja tarvetta rahapolitiikan valppauteen.

Alkukesästä euroalueen inflaatioluvut antoivat pitkästä aikaa aihetta myönteisiin uutisiin. Kesäkuun inflaatio, 1,8 %, oli ensimmäinen alle 2 prosentin lukema yli kahteen vuoteen. Samalla euro vahvistui valuuttamarkkinoilla voimakkaasti (kuvio 3). Heinäkuun kokouksessaan EKP:n neuvosto totesi, että vaikka hintavakauteen yhä kohdistui hintojen liiallisen nousun riski, euron vahvistuminen ja talousnäkömien jatkuva epävarmuus puolsivat koron pitämistä ennallaan.

Heinä- ja elokuun aikana maailmantaloudesta alkoi kantautua huonoja uutisia. Osakekurssit painuivat jyrkkään alamäkeen, ja luottamus talouksien elpymiseen horjui. EKP:n neuvoston palatessa syyskuun alussa kesätaloudelta talouden näkymät olivat heikentyneet merkittävästi ja markkinoiden odotukset koronnostosta hälvenneet (kuvio 4). Rahapoliittisessa arviossaan neuvosto totesikin, että hintavakauden riskit olivat tasapainossa ja että korkotoimiin ei ollut aihetta.

Syksyn mittaan taloudellinen epävarmuus lisääntyi edelleen siinä määrin, että markkinoilla syntyi ajoittain odotuksia koronlaskusta. Marraskuun rahapoliittisessa arviossaan EKP:n neuvosto kertoi poikkeuksellisen selväsanaisesti punninneensa koronlaskun mahdollisuutta mutta päätyneensä pitämään koron toistaiseksi muuttumattomana. Neuvoston arvion mukaan reaaliatalouden heikkous edellytti kuitenkin rahapolitiikalta valppautta myös vastedes.

EKP:n neuvoston aiempaa korostuneempi huoli reaaliatalouden tilasta sekä kokousta seuranneet neuvoston jäsenten lausunnot syn-

nyttivät markkinoilla voimakkaita odotuksia koron laskusta. Nämä odotukset täyttyivät joulukuussa, kun neuvosto päätti laskea rahapoliittista korkoa 0,50 prosenttiyksikköä eli 2,75 prosenttiin. Tiedotteessaan neuvosto totesi inflaation pysyvän lähitulevaisuudessakin

hintavakaustavoitteen enimmäisrajan tienoilla, mutta arvioi yleisen talouskehityksen heikkouden vähentävän keskipitkän aikavälin inflaatiopaineita tavalla, joka tekee koronlaskusta perustellun.

Kuvio 3.
Euron dollari- ja jenikurssit

1. Euron arvo Yhdysvaltain dollareina (vasen asteikko)
2. Euron arvo Japanin jeniinä (oikea asteikko)

Lähde: Reuters.

Kuvio 4.
Euroalueen markkinakorkoja

1. 3 kk:n euriborkorko
2. 12 kk:n euriborkorko
3. Saksan 10 vuoden obligaatiokorko

Lähde: Reuters.

Suomen Pankki kotimaisessa talouspolitiikassa

Suomen Pankilla on eurojärjestelmän piirissä paras asiantuntemus Suomen taloudesta. Siksi pankissa seurataan tiiviisti kotimaantalouden kehitystä ja laaditaan sitä koskeva kokonaistaloudellinen ennuste neljä kertaa vuodessa. Ennusteista kaksi julkaistaan vuosittain Euro & talous -lehdessä. Sen lisäksi Suomen Pankissa tehdään Suomen talouteen liittyviä tutkimuksia ja selvityksiä etenkin rahataloudellisesta ja rahoitusmarkkinanäkökulmasta. Tarkoituksena on selvittää ja ajoissa paikallistaa niitä uhkia, jotka voivat vaarantaa talouskehityksen vakauden lyhyellä tai pitkällä aikavälillä. Tämän työn pohjalta pankki ottaa aika ajoin kantaa myös ajankohtaisiin talouspoliittisiin kysymyksiin.

Joulukuun 2001 ja maaliskuun 2002 ennusteissaan Suomen Pankki arvioi Suomen talouden kääntyvän maailmantalouden vetämänä maltilliseen noin 1,5 prosentin kasvuun vuonna 2002. Tämä näkemys säilyi syyskuun 2002 ennusteessa, joskin ennusteen sävy muuttui maailmantalouden heikentyessä aiempaa varovaisemmaksi. Ennakkotiedon mukaan talous kasvoi 1,6 % vuonna 2002. Suomen Pankki arvioi ennusteissaan Suomen kuluttajahintojen nousun pysyvän hieman euroalueen hintojen nousua vaimeampana. Näin myös tapahtui vuonna 2002. Kuluttajahintojen 1,6 prosentin keskimääräinen vuosinousu johtui pääosin palvelujen hintojen kallistumisesta.

Vuoden 2002 mittaan Suomen Pankki kiinnitti eri yhteyksissä

huomiota mm. kireän verotuksen ja työmarkkinoiden jäykkyyksien työttömyyttä kasvattaviin vaikutuksiin. Suomen Pankki piti myös toistuvasti esillä kysymystä Suomen julkistalouden pitkän aikavälin haasteista. Kannanotoissaan ja selvityksissään Suomen Pankki korosti tarvetta varautua riittävän ajoissa väestön ikääntymisen aiheuttamiin julkisten menojen lisäyспaineisiin.

Kansainväliset kysymykset

Suomen Pankin kannanotot Kansainvälisessä valuuttarahastossa (IMF) käsitelyihin asioihin välitettiin Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiirin yhteisen edustajan kautta. Vaalipiiri antoi tunnustusta Yhdysvaltain keskuspankin toimenteille talouskasvun elvyttämiseksi vuonna 2002, mutta ilmaisi samalla huolensa julkisen sektorin rahoitusaseman heikkenemisestä keskipitkällä aikavälillä. Yhdysvaltain viranomaisia kannustettiin myös toimiin säästämisasteen kohottamiseksi. Keskusteluissa Euroopan talouspoliittisista linjauksista vaalipiiri korosti työmarkkinoiden rakenteellisten uudistusten toteuttamista. Ilman laajoja uudistuksia rakenteellista työttömyyttä ei voida merkittävästi vähentää. Vaalipiirin edustaja muistutti myös vakaus- ja kasvusopimuksen mukaisen finanssipolitiikan merkityksestä euroalueen julkisen sektorin rahoitusaseman kestävyuden kannalta. Japanin talouden tilaa vaalipiirin edustajat luonnehtivat erittäin vaikeaksi. Vaalipiirin näkemysten mukaan Japanin pääsy

kestävän kasvun uralle edellyttää pankkisektorin ongelmaluottojen poistamista pankkien taseista, pankki- ja yrityssektorin kytkösten purkamista ja deflaation nujertamista.

Kansainvälisen talouspolitiikan linjauksia arvioitiin IMF:n lisäksi muissakin yhteistyöelimissä, joihin Suomen Pankki osallistuu, kuten EKP:n neuvosto ja EKPJ:n eri komiteat, EU:n talous- ja rahoituskomitea sekä OECD. Yleisesti näkemyksissä suurten teollisuusmaiden rahapolitiikan virityksestä korostui hidas inflaatio, korkea työllisyysaste ja vakaata talouskasvua tukeva talouspolitiikka. Suomen Pankin edustajat tukivat näitä yleisiä näkemyksiä. Maailmantalouden vakautta uhkaavien riskien ja epävarmuuksien varalta kiinnitettiin erityistä huomiota globaalien rahoitusmarkkinoiden tasapainoa horjuttaviin tekijöihin. Suurten talousalueiden vaihtotaseiden epäsuhtaan tulisi puuttua ajoissa, sillä markkinoiden mahdolliset korjausliikkeet saattavat muuten vaikuttaa negatiivisesti makrotaloudellisiin olosuhteisiin.

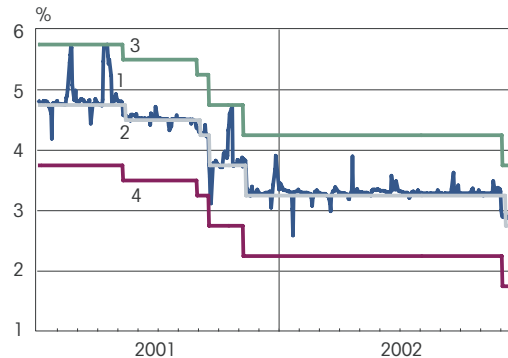
EU:n talous- ja rahoituskomitea valmisteli vuonna 2002 tavanomaiseen tapaan mm. talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen sekä jäsenvaltioiden julkisen talouden alijäämien ja vakaus- tai lähentymisohjelmien käsittelyn ministerineuvostossa. Vuoden 2002 alussa keskusteltiin mm. komission suosituksesta antaa Saksalle ja Portugalille ennakkovaroitus julkisen talouden liiallisesta alijäämästä sekä syksyllä Portugalin julkisen talouden liiallisesta alijäämästä vuonna 2001. Lisäksi komiteaa työllistivät valmistautuminen laajentumis-

prosessiin sekä jäsenvaltioiden talouspolitiikan yhteensovittamiseen liittyvät eri kysymykset.

Kansainvälisen valuuttarahaston neljännen sopimusartiklan mukainen Suomen talouden ja talouspolitiikan arviointi suoritettiin kesäkuussa. Arvion mukaan Suomen talouden nopeaa toipumista 1990-luvun alun syvästä lamasta voidaan pitää poikkeuksellisen Euroopassa. Järkevien politiikkavalintojen ja talouden avoimuuden ansiosta talouskasvu on ollut verraten vahvaa ja julkisen talouden rahoitusasema on pysynyt ylijäämäisenä. Hyvästä kehityksestä huolimatta Suomen taloudessa on valuuttarahaston arvion mukaan havaittavissa rakenteellisia jäykkyyksiä, jotka haittaavat suotuisaa kehitystä tulevaisuudessa, jos niitä ei poisteta.

Kansainvälisen valuuttarahaston arvion mukaan Suomen tulisi lähivuosina varautua väestön ikääntymiseen mm. nostamalla työllisyysastetta ja korottamalla eläkeikää. Valuuttarahasto suositteli määrätietoisia toimia julkisten menojen hillitsemiseksi ja laajoja rakenteellisia uudistuksia sekä veronkevennyksiä. Nämä toimenpiteet tukevat talouden myönteistä kehitystä, jossa työllisyys ja talous kasvavat ja julkisen sektorin rahoitusasema säilyy hyvänä. Rahasto arvioi myös Suomen rahoitusjärjestelmää, jonka tilaa se luonnehti vakaaksi.

Kuvio 5.
Eurojärjestelmän korot ja yön yli -korke

1. Eonia korko
2. Perusrahoitusoperaatioiden minimitarjouskorko
3. Maksuvalmiusluoton korko
4. Maksuvalmiusjärjestelmän talletuskorko

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Rahapolitiikan toteutus euroalueella ja Suomessa

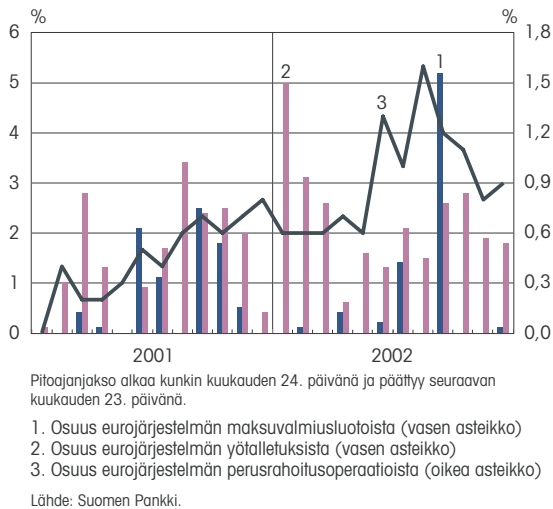
Rahapolitiikan hajautettu toteutus

Suomen Pankki toteuttaa euroalueen yhteisen rahapolitiikan operaatiot Suomessa EKP:n hajautetun toimintamallin mukaisesti. Euroalueen rahapolitiikan keskeinen väline on ohjaukorko, jolla vaikutetaan rahan hintaan euroalueella (kuvio 5). Pankit joutuvat hankkimaan osan rahoituksestaan Euroopan keskuspankista ja kansallisista keskuspankeista eli eurojärjestelmältä. Rahapolitiikan ohjauksjärjestelmää (markkinaoperaatiot, maksuvalmiusjärjestelmä ja vähimmäisvarannot) ei vuoden 2002 aikana muutettu. Lokakuussa 2002 Euroopan keskuspankki kuitenkin esitti euroalueen luottolaitoksille sekä pankkialan ja rahoitusmarkkinoiden järjestöille kan-

nanottopyynnön, joka koski rahapolitiikan ohjauksjärjestelmän muuttamista. Harkittavaksi annettiin kolme muutosta: vähimmäisvarantojen pitoajanjakson ajoituksen muuttaminen, perusrahoitusoperaation maturiteetin lyhentäminen ja pitempiaikaisen rahoitusoperaation lopettaminen toistaiseksi. Tammi-kuussa 2003 EKP:n neuvosto päätti hyväksyä kaksi ensin mainittua muutosta, mutta olla lopettamatta pitempiaikaisia rahoitusoperaatioita. Muutosten on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2004 ensimmäisellä neljänneksellä.

Vuonna 2002 luottolaitosten likviditeettitarve täytettiin edelleen pääosin viikoittaisilla vaihtuvakorkoisilla perusrahoitusoperaatioilla. Vuoden aikana ei koettu käteisen euron liikkeeseenlaskun jälkeen likviditeettihäiriöitä ennen vuoden viimeisen vähimmäisvarantojen pitoajanjakson loppua. Tuolloin

Kuvio 6.
Suomalaisten luottolaitosten osuudet eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatioista ja maksuvalmiusjärjestelmästä

vastapuolet jättivät perusrahoitusoperaatioon liian vähäisen määrän tarjouksia (ns. alitarjousongelma). Korjatakseen tilanteen Euroopan keskuspankki toteutti hienosäätöoperaation, jossa lisättiin likviditeettiä 10 mrd. euroa. Tästä huolimatta yön yli -korko heilahteli pitoajanjakson lopulla voimakkaasti ja vastapuolet joutuivat turvautumaan maksuvalmiusluoton poikkeuksellisen suureen käyttöön.

Suomalaisten luottolaitosten osallistuminen eurojärjestelmän rahapoliittisiin operaatioihin
Suomalaiset luottolaitokset lisäsivät vuoden 2002 aikana aktiivisuuttaan perusrahoitusoperaatioissa. Ne saivat koko euroalueella jaetusta likviditeetistä keskimäärin 1,1 mrd. euroa eli 0,9 % (edellisvuonna 0,4 %) (kuvio 6). Toisaalta Suomen Pankin yhdestätoista raha-

markkinaoperaatioiden vastapuoletta perusrahoitusoperaatioihin osallistui vain neljä edellisvuoden kuuden sijaan, eli aktiivisuus keskittyi aiempaa selvemmin harvoille vastapuolille.

Suomalaisten luottolaitosten likviditeettitilanne säilyi vuoden aikana hyvänä. Tätä kuvastaa esimerkiksi se, että ne tarvitsivat maksuvalmiusluottoa keskimäärin vain 1 milj. euroa eli 0,4 % koko euroalueen maksuvalmiusluotoista, kun niiden vastaava osuus koko euroalueen yöalletuksista oli 2,6 %. Suomalaisten luottolaitosten osuus koko euroalueen vähimmäisvarantovelvoitteesta pysytteli lähes edellisvuotisella tasolla eli 1,6 prosentina. Suomalaisten luottolaitosten vähimmäisvarantotalletukset Suomen Pankissa olivat 0,6–5 mrd. euroa.

Luotonantoa turvaavin vakuuksin

Suomen Pankki vastaa siitä, että Euroopan keskuspankin ja kansallisten keskuspankkien eli eurojärjestelmän luotonanto suomalaisille vastapuolille perustuu riittäviin vakuuksiin. Suomen Pankki soveltaa vakuuksiin eurojärjestelmässä sovittuja riskienhallintamenetelmiä kuten markkina-arvon aliarvostuksia ja valvoo vakuudeksi saamiensa arvopapereiden vakuusarvoa ja -kelpoisuutta. Suomen Pankki huolehtii myös siitä, että Suomessa liikkeeseen lasketut vakuuskelpoiset arvopaperit saadaan EKP:n ylläpitämälle vakuuskelpoisten papereiden listalle. Lisäksi Suomen Pankki toimii omaisuudensäilyttäjänä muiden EU-maiden keskuspankeille.

Suomalaisten luottolaitosten Suomen Pankille antamia rahapoliittisten operaatioiden ja päivän sisäisen luoton vakuuksia oli vuonna 2002 keskimäärin 8,5 mrd. euron verran. Näistä noin 23 % oli kotimaisia, EKP:n yhdenmukaiset kelpoisuusvaatimukset täyttäviä ykköslistan papereita, 46 % kansallisen kakkoslistan papereita ja 31 % muissa EU-maissa liikkeeseen laskettuja papereita. Edellisvuotiseen määrään verrattuna vakuuksia oli keskimäärin 0,1 mrd. euroa enemmän.

Suomen kansallinen vakuuslista (eli kakkoslista) on toistaiseksi sisältänyt vain suomalaisten pankkien sijoitustodistuksia. Euroopan keskuspankki hyväksyi loppuvuodesta 2001 Fennoratingin luottorisikluokitusten käytön kotimaisten liikkeeseenlaskijoiden vakuuskelpoisuuden arvioinnissa. Vakuuslistalle hyväksyttäviltä luottolaitoksilta vaaditaan kuitenkin edelleen

kansainvälinen luottokelpoisuusluokitus. Toinen Euroopan keskuspankin hyväksymä kotimainen luottokelpoisuusluokittaja Dun & Bradstreet Finland lopetti toimintansa keskuspankin vakuuksien luokittajana.

Euroopan keskuspankin vakuuskelpoisten arvopapereiden listan (<http://www.ecb.int>, MFIs

and assets) päivitys muutettiin viikoittaisesta päivittäiseksi. Näin ollen myös Suomessa liikkeeseen lasketut vakuuskelpoiset arvopaperit saadaan vakuuskäyttöön entistä nopeammin.

Suomen Pankki toimii omaisuudensäilyttäjänä ja kirjeenvaihtajakeskuspankkina muille EU-maiden keskuspankeille silloin, kun

näissä maissa sijaitsevat luottolaitokset käyttävät Suomessa säilytyksessä olevia arvopapereita keskuspankkiluottonsa vakuutena. Vuonna 2002 tällaisia arvopapereita oli Suomen Pankissa säilytyksessä keskimäärin 990 milj. euron arvosta.

Rahoitusmarkkinat

Suomen Pankki toimii Euroopan yhteisön perustamissopimuksen, Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön sekä Suomen Pankista annetun lain mukaisesti vakaan, luotettavan ja tehokkaan rahoitus- ja maksujärjestelmän ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi Suomessa. Näiden tavoitteiden toteutumiseen pyritään vaikuttamaan paitsi kansallisesti myös kansainvälisesti ja etenkin euro- ja EU-alueella. Myös koko EKPJ:n tehtäviin kuuluu tukea rahoitusjärjestelmän yleistä vakautta sekä edistää maksu- ja selvitysjärjestelmien moitteetonta toimintaa.

Suomen Pankin välineet näiden tavoitteiden saavuttamiseksi ovat operatiivinen osallistuminen maksujärjestelmiin¹, yleisvalvonta, vakausanalyysi, sääntely ja valvonnan sekä kriisienhallinnan menetelmien kehittäminen muiden viranomaisten kanssa, yhteistyö markkinaosapuolten kanssa sekä muu vaikuttaminen julkaisu- ja kannanotoin. Tämän vuoksi Suomen Pankki on mukana monissa kansainvälisissä yhteistyöelimissä, joissa käsitellään rahoitusmarkkinakysymyksiä. EKPJ:ssä Suomen Pankki on jäsenenä yhteensä kym-

¹ Suomen Pankin operatiivisesta toiminnasta maksuliikenteessä kerrotaan tarkemmin luvussa Maksuliike.

menessä komiteassa tai työryhmässä, joissa käsitellään rahoitus- ja maksujärjestelmien vakautta ja tehokkuutta. EKPJ:n lisäksi tärkeitä ovat mm. EU:n komiteat, Kansainvälinen valuuttarahasto (IMF), OECD ja Kansainvälinen järjestyspankki (BIS). Suora yhteistyö muiden Pohjoismaiden ja myös Baltian maiden viranomaisten kanssa on tiivistä näiden maiden rahoitusmarkkinoiden yhä lähemmän yhdentymisen vuoksi.

Rahoitusmarkkinoiden vakausanalyysi ja yleisvalvonta

Suomen Pankki analysoi jatkuvasti Suomen rahoitusmarkkinoiden toimintaa, tilaa ja kehitystä makrovakauden kannalta. Vuonna 2002 erityiskysymyksinä analysoitiin mm. alan rakennekehitystä, makrotaloudellisten tekijöiden vaikutusta rahoitusmarkkinoihin sekä arvopaperistamista. Suuri osa Suomen Pankin makrovakausanalyysin tuloksista on julkisia. Vuonna 2002 Suomen Pankin Euro & talous-lehdessä julkaistiin kaksi kertaa Suomen rahoitusjärjestelmän vakautta käsittelevä artikkeli. Lisäksi valmisteltiin kolmea laajaa rahoitusmarkkinoiden toimintaa ja rakenteita kuvaavaa teosta, joista osa

myös julkaistiin vuoden aikana. Makrovakausanalyysin julkistamisella pyritään lisäämään markkinaosapuolten, tiedotusvälineiden ja suuren yleisön tietämystä rahoitusmarkkinoiden tilasta ja mahdollisista vakauteen kohdistuvista uhkista.

Vuonna 2002 rahoitusmarkkinat toimivat haastavassa ympäristössä. Keskeisten talousalueiden samanaikainen heikko talouskehitys, osakkeiden hintojen voimakas lasku sekä useat yksittäiset ongelmat koettelivat kansainvälisen rahoitusjärjestelmän toimivuutta. Rahoitusalan yritysten toimintaympäristö heikkeni tuntuvasti, mutta kansainvälinen rahoitusjärjestelmä toimi pääosin hyvin.

Odotettua heikompi yritysten kannattavuus sekä paljastuneiden kirjanpidollisten väärinkäytösten myötä lisääntynyt pessimismi ja yleinen epävarmuus horjuttivat sijoittajien luottamusta ja aiheuttivat jyrkkiä osakekurssien vaihteluita maailmalla. Luottokelpoisuusluokitukseltaan heikkojen yritysten ja kehittyvien markkinatalousmai-

den rahoituskustannukset joukkolainamarkkinoilla kasvoivat jälleen vuoden 2002 aikana riskipreemioiden lisääntymisen vuoksi.

Heikon talouskehityksen vuoksi yritysten konkurssit lisääntyivät ja pankkien luottotappiot kasvoivat useassa maassa. Yhdysvalloissa pankkien tulokset pysyivät yleisesti ottaen hyvinä. Sen sijaan monessa Euroopan maassa pankkien tulokset heikkenivät huomattavasti. Japanin talous pysyi edelleen heikkona, eivätkä uudetkaan ehdotukset maan rahoitus- ja pankkijärjestelmän tervehtyttämiseksi tuottaneet vielä tuloksia.

Rahoitustoimialan globaaleja ongelmia olivat lisäksi investointipankkitoiminnan huono kannattavuus ja osakekurssien laskusta sekä suurista vahingonkorvauksista aiheutuneet vakuutussektorin vaikeudet. Sijoitussalkkujen verrattain vahvan osakepainotteisuuden vuoksi vakuutussektorin ongelmat olivat Euroopassa suurimpia. Vakuutus- ja pankkisektoreiden välisten kytkösten lisääntyminen herätti huolta ongelmien leviämi-

sestä sektorilta toiselle, mutta merkittäviä vakaushakkia ei vuoden 2002 aikana tullut esiin. Rahoitusmarkkinoiden infrastruktuurin – maksu- ja selvitysjärjestelmien – luotettavuus oli merkittävä rahoitusjärjestelmän yleistä vakautta tukenut tekijä.

Aiempien vuosien kehitykseen verrattuna rahoitusjärjestelmän rakenteet muuttuivat vuonna 2002 hitaahkosti. Pankkifuusioiden lukumäärä väheni sekä Yhdysvalloissa että Euroopassa. EU-alueen rahoitusmarkkinoiden integraatio jatkui eri markkinalohkojen ja toimintojen osalta eri tahtia myös vuonna 2002. Rahamarkkinoiden ja tukkupankkitoiminnan integraatio oli vuoden 2002 lopussa jo pitkällä, mutta vähittäispankkitoiminnassa integraatio ei merkittävästi edennyt. Arvopaperikaupassa maasta toiseen tehtyjen kauppajen selvitys oli edelleen hidasta ja kallista. Vuoden 2002 lopussa EU-alueella oli noin 20 erilaisiin säännöihin ja teknisiiin järjestelmin toimivaa osakepörssiä, joskin niistä kolme suurinta olivat hallitsevia. Maksu-

Taulukko 1.
Talletuspankkiryhmien tulostietoja

	Rahoituskate, milj. euroa			Liikevoitto, milj. euroa			Kulut, % tuotoista		Vakavaraisuus 31.12.2002	
	2002	2001	Muutos, %	2002	2001	Muutos, %	2002	2001	Ensisij. omilla varoilla, %	Koko vakavaraisuus, %
Nordea-konserni	3 451	3 465	-0,4	1 547	1 928	-19,8			7,1	9,9
* Nordean pankkitoiminta	3 754	3 688	1,8	1 721	1 968	-12,6	64	58		
Sampo-konserni				542	1 104	-50,9			18,7	17,3
* Sampo-konsernin luottolaitos- ja sijoituspalvelutoiminta	448	469	-4,5	252	296	-14,9	64	59		
Osuuspankkiryhmä	857	875	-2,1	459	504	-8,9	61	55	13,6	15,2
* OKO-konserni	161	152	5,9	96	111	-13,5	56	51	7,0	11,1
39 säästöpankkia yhteensä	128	140	-8,5	59	72	-18,6	63	57	17,8	19,6
Aktia Säästöpankki -konserni	75	77	-2,6	20	32	-38,6	81	73	9,0	13,1
Paikallisosuuspankit	83	85	-1,8	33	36	-8,9	68	64		21,7
ÅAB-konserni	32	33	-5,7	14	17	-18,4	69	65	8,3	11,0
Muut kuin Nordea, yhteensä	1 623	1 679	-3,4	837	958	-12,7				

Lähde: Pankkien tilinpäätös- ja tulostiedotteet helmikuussa 2003. Huom. Tyhjä kohdat taulukossa tarkoittavat, ettei tietoa ole julkistettu.

järjestelmissä merkittävä ongelma oli maiden välisten vähittäismaksujärjestelmien, erityisesti tilisiirtojärjestelmien, tehottomuus.

Suomessa rahoitusalan yritykset toimivat luotettavasti eikä suuria ongelmia esiintynyt. Pankkien kannattavuus heikentyi edellisvuotisesta, mutta pysyi edelleen kohtuullisena. Myös pankkien vakavaraisuus säilyi hyvänä (taulukko 1). Kansalliset maksu- ja arvopaperijärjestelmät toimivat pieniä häiriöitä

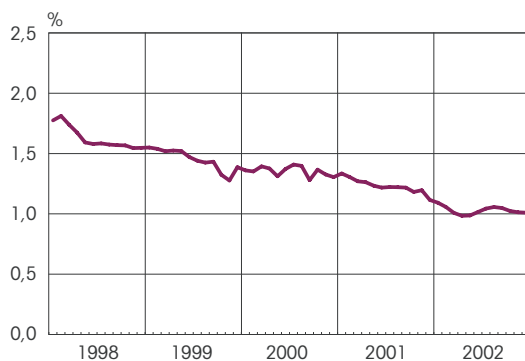
lukuun ottamatta yleisesti ottaen luotettavasti ja tehokkaasti. Suomen rahoitusmarkkinoiden rakennkehityksessä oli vuonna 2002 merkille pantavaa useiden uusien pankkien perustaminen. Vuonna 2002 myönnettiin toimilupa kolmelle uudelle pankille, minkä lisäksi julkistettiin tieto yhden uuden pankin perustamisesta vuonna 2003. Vaikka uusien pankkien merkitys esimerkiksi pääomilla mitattuna on vähäinen, näillä pan-

keilla saattaa olla vaikutusta kilpailutilanteeseen erityisesti vähittäispankkitoiminnassa.

Kesäkuun Euro & talous -lehdessä julkistetussa vakauserikselissä todettiin Suomen pankkisektorin tila varsin hyväksi. Huomiota kiinnitettiin kuitenkin luotonannon korkomarginaalin supistumiseen (kuvio 7). Valvojilla todettiin olevan syytä tarkkailla marginaalin kehitystä voidakseen varmistua, että pankit riittävissä määrin huolehtivat kannattavuudestaan. Lisäksi kiinnitettiin huomiota kotitalouksien nopeana jatkuneeseen velkaantumiseen, jonka todettiin vaativan tarkkaa seurantaa. Edelleen kiinnitettiin huomiota instituutioiden sisäiseen valvontaan, jonka tulee pysyä rahoituskentän rakennemuutosten tasalla. Tämän ohella todettiin, että viranomaisten riittävä informaation saanti on varmistettava.

Joulukuun vakauserikselissä puolestaan todettiin kansainvälisen rahoitusjärjestelmän kestäneen hyvin sekä globaalin toimintaympäristön yleisen heikkenemisen että yksittäiset häiriöt. Merkittävimmäksi uhaksi kansainväliselle rahoitusjärjestelmälle todettiin talouskasvun jääminen suurilla talousalueilla selvästi ennustettua hitaammaksi. Myös Suomen pankkisektorin ja muun rahoitusjärjestelmän tila arvioitiin vakaaksi. Suurimpien riskien katsottiin Suomessa liittyvän globaaliin talouskehitykseen ja kansainvälisiltä rahoitusmarkkinoilta mahdollisesti välittyviin häiriöihin. Huomiota kiinnitettiin edelleen kuitenkin kotitalouksien asuntoluottojen vahvaan kysyntään (kuvio 8). Tässä yhteydessä korostettiin pankkien velvollisuutta huolehtia siitä, että

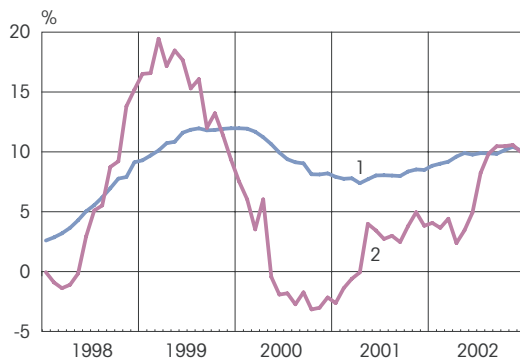
Kuvio 7.
Talletuspankkien uusien asuntoluottojen korkomarginaali*

* Laskettu painotettuna keskiarvona eri korkosidonnaisuuksien marginaaleista.

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 8.
Talletuspankkien luotonannon kasvuvauhti

1. Kotitalousluottojen 12 kk:n muutos

2. Yritysluottojen 12 kk:n muutos*

* Sisältää vuodesta 2001 lähtien asuntoyhteisöt.

Lähde: Suomen Pankki.

asiakkaiden arvioitu lainanhoito-kyky kestää korkotason mahdollisesti noustessakin.

Maksujärjestelmien yleisvalvontatehtävänsä nojalla Suomen Pankki valvoi Suomessa toimivia maksujärjestelmiä (mm. pankkien maksujärjestelmä (PMJ), pankkien on-line -pikasiirrot ja sekut (POPS) sekä Suomen Pankin hoitama reaaliaikainen suurten maksujen järjestelmä BoF-RTGS) ja analysoi maksu- ja arvopaperijärjestelmien tilaa ja rakennekehitystä. Suomen Pankki seurasi myös HEX-konsernin ja erityisesti konserniin kuuluvan arvopaperikeskuksen toimintaa ja järjestelmiä käyttäjä- ja omistajarooliensa nojalla. Suomalaisten maksujärjestelmien ja osakemarkkinoiden infrastruktuurin toiminnassa ei esiintynyt vakavia ongelmia vuonna 2002.

Kotimainen viranomaisyhteistyö

Suomen Pankki osallistui aktiivisesti viranomaisyhteistyöhön mahdollisten rahoitusjärjestelmää kohtaavien kriisien hallintavalmiuksien parantamiseksi. Käytännössä työ sisältää erilaisten rahoitusjärjestelmän uhkatekijöiden hahmottamista ja viranomaisten yhteistyövalmiuksien edistämistä. Rahoitussektorin rakennekehityksen myötä kriisien hallinnoimisessa on entistä tärkeämpää kotimaisen yhteistyön rinnalla myös pohjoismainen ulottuvuus. Vuonna 2002 Pohjoismaiden keskuspankit ja valvontaviranomaiset tekivät aktiivisesti yhteistyötä parantaakseen kriisienhallintavalmiuksia ja toteuttivat yhdessä mm. kriisisimulaatioharjoituksen.

Suomen Pankki osallistui myös rahoitusmarkkinoiden sääntelyn ja valvonnan kehittämiseen. Pankilla oli edustaja sekä Rahoitustarkastuksen että Vakuutusvalvontaviraston johtokunnassa. Lisäksi Suomen Pankki osallistui valtiovarainministeriön lainvalmistelutyöryhmiin ja antoi yhteensä 22 lausuntoa rahoitusmarkkinoiden sääntelystä. Tärkeimmät uudistushankkeet, joiden valmistelussa pankki oli mukana työryhmäjäseneden tai lausunnon kautta, olivat seuraavat:

- Vuonna 2002 tuli voimaan laki rahoitus- ja vakuutusryhmien valvonnasta. Laissa määriteltiin ns. finanssikonglomeraatin käsitteen täsmällinen sisältö, mikä mahdollistaa finanssikonglomeraattien aiempaa paremman valvonnan.
- Edelleen hallitus antoi eduskunnalle esityksen luottolaitoslain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Lakiesitykseen sisältyi mm. ehdotus muiden yritysten kuin luottolaitosten oikeudesta ottaa vastaan takaisinmaksettavia varoja yleisöltä sekä säädös, jonka mukaan muun kuin nykyisen luottolaitostoiminnan yhteydessä harjoitettava yleinen maksujenvälitys ja sähköisen rahan liikkeeseenlasku muuttui toimiluvan alaiseksi.
- Tärkeä vuonna 2002 annettu lakiesitys koski rahoitusvalvonnan tehostamista. Hallituksen esityksessä ehdotettiin Rahoitustarkastuksen toimivaltuuksia laajennettavaksi, hallintoa kehitettäväksi, yhteiskunnallista vastuunalaisuutta lisättäväksi sekä toimilupa-

asioiden siirtämistä pääosin Rahoitustarkastukselle. Esitystä koskevassa lausunnossaan Suomen Pankki piti erittäin tärkeänä, että Rahoitustarkastuksen toimivaltuuksiin tarvittavat uudistukset toteutetaan viipymättä siinäkin tapauksessa, että esitykseen jouduttaisiin muilta osin etsimään ehdotettua selkeämpiä ja perustellumpia ratkaisuja.

- Vuonna 2002 hallitus antoi niin ikään esityksen valmiuslain muuttamiseksi. Esityksessä ehdotettiin mm. valtioneuvostolle toimivaltuuksia säännöllä rahoitusmarkkinoita ja vakuutusalaan poikkeusoloissa. Samoin siinä esitettiin keskeisille rahoitusmarkkinoiden instituutioille velvoitteita varautua välttämättömimpien toimintojensa ylläpitoon poikkeusoloissa.
- Suomen arvo-osuusjärjestelmän oikeudellista rakennetta pohtinut työryhmä (ns. moniportaisuustyöryhmä) sai työnsä päätökseen vuonna 2002. Työryhmä ei nähnyt toistaiseksi mahdolliseksi edetä lainmuutosesitykseen.
- Valtioneuvosto asetti vuonna 2002 työryhmän selvittämään säästö-, sijoitus- ja henkivakuutusotteiden keskinäisiä kilpailuedellytyksiä.

Kansainvälinen viranomaisyhteistyö

Euroopan keskuspankkijärjestelmän piirissä rahoitusmarkkinoiden vakauskysymyksiä analysoi ja koordinoi pankkivalvontakomitea

(Banking Supervision Committee). Siinä ovat mukana kaikki EU:n keskuspankit sekä pankkivalvontaviranomaiset. Vuonna 2002 sen alatyöryhmissä mm. laadittiin EU-alueen pankkijärjestelmän vakautta arvioivat kaksi raporttia sekä pankkisektorin rakennekehitystä analysoiva raportti ja valmisteltiin kriisinhallintayhteistyön periaatteita. Lisäksi EKPJ:n kansainvälisten suhteiden komitea (International Relations Committee) käsittelee säännöllisesti kansainvälisten pääomamarkkinoiden vakauksikysymyksiä vuoden aikana.

Maksu- ja selvitysjärjestelmäkysymyksiä puolestaan käsittelee EKPJ:ssä maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea (Payment and Settlement Systems Committee). Maksujärjestelmien yleisvalvonnalla turvataan järjestelmien vakautta, tehokkuutta ja luotettavuutta. Yleisvalvontavastuu on jaettu kansallisten keskuspankkien ja Euroopan keskuspankin kesken siten, että kansalliset keskuspankit ovat ensisijaisesti vastuussa kotimaisista järjestelmistä, kun taas vastuu maiden välisistä järjestelmistä on tapauksen mukaan joko EKP:llä tai kansallisella keskuspankilla. Vuonna 2002 Euroopan keskuspankki ja eurojärjestelmä pysyivät julkisia kannanottoja mm. ehdotuksista vähittäismaksujärjestelmien perusperiaatteiksi sekä elektronisen rahan järjestelmien turvatekijöiksi.

Euroopan keskuspankkijärjestelmä arvioi myös säännöllisesti, täyttävätkö arvopaperien toimitusjärjestelmät ja niiden väliset linkit niille asetetut käyttäjästandardit². Lisäksi EKPJ:n ja Euroopan arvopaperimarkkinoiden valvojien komitean yhteinen työryhmä jatko

työtään luodakseen eurooppalaiset suositukset arvopaperijärjestelmille globaalien suositusten pohjalta.

Keskeinen kansainvälinen rahoitusmarkkinoiden sääntelyn kehittämishanke on jo usean vuoden ajan ollut luottolaitosten vakavaraisuussääntelyn uudistaminen (ns. Baselin II sopimus). Työtä koordinoi Kansainvälisen järjestypankin yhteydessä toimiva G10-maiden muodostama Baselin pankkivalvontakomitea. Uudistusta valmisteltiin vuonna 2002 intensiivisesti, jotta uusi sääntelyjärjestelmä voitaisiin ottaa käyttöön suunnitellussa aikataulussa loppuvuonna 2006. EU:ssa uusien vakavaraisuussäännösten voimaantuloa valmisteltiin pankkialan neuvoa-antavassa komiteassa (Banking Advisory Committee) ja sen alatyöryhmissä. EU:n vakavaraisuussäännösten uudistus koskee luottolaitosten lisäksi myös sijoituspalveluyrityksiä.

Vakauksikysymykset olivat aiempaa enemmän esillä myös EU:n talous- ja rahoituskomitean (Economic and Financial Committee, EFC) työssä. Komitea laati talous- ja valtiovarainministereiden neuvoston pyynnöstä esityksen EU:n rahoitussääntelyn ja -valvonnan tehostamiseksi. Ehdotettujen uudistusten tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa EU:n lainsäädäntömenettelyjä rahoitusmarkkinakysymyksissä sekä edistää valvonnan ja sääntelyn yhtenäisyyttä EU:ssa. Lisäksi pyritään tukemaan viranomaisten yhteistyötä rahoitusmarkkinoiden vakauden edistämiseksi. Ehdotuksen mukaan pankkisektorin, arvopaperimarkkinoiden, va-

² Standards for the use of EU securities settlement systems in ESCB credit operations. EMI 1998.

kuutussektorin sekä finanssikonglomeraattien sääntelykysymyksiä käsittelee neljä komiteaa. Näillä olisi valta päättää asetusten ja direktiivien toimeenpanon teknisistä yksityiskohdista. Neljän sääntelykomitean lisäksi pankkisektorille, arvopaperimarkkinoille ja vakuukssektorille tulisi erilliset valvojien yhteistyökomiteat. Arvopaperimarkkinoita koskeva sääntely- ja valvojien komitea perustettiin jo vuonna 2001 Alexandre Lamfalussy'n johdolla toimineen työryhmän ehdotuksesta. Keskuspankkien rooli pankkisektorin vakauden valvonnassa on otettu huomioon siten, että kaikki EU-alueen keskuspankit ehdotetaan otettavaksi mukaan pankkivalvojien komiteaan riippumatta siitä, onko niillä pankkivalvontavastuu vai ei.

Markkinoiden kehittäminen

Suomen Pankki osallistuu rahoitusmarkkinoiden kehittämiseen usealla tavalla: yleisvalvontaroolinsa kautta, tukemalla markkinoiden sääntelyn uudistamista, operatiivisten toimintojensa kautta, omistajapolitiikallaan HEXissä sekä tutkimus- ja kehitystoiminnallaan.

Edistääkseen maksujärjestelmätekniiikan kehitystä Suomen Pankki esitteli vuonna 2002 keskuspankkirahan E-settlement -mallin ja sen toimivan prototyypin. Kehitystyssä järjestelmässä maksun kate keskuspankkirahassa liikkuu yhdessä maksutietojen kanssa reaaliaikaisesti pankkien välillä. Lisäksi Suomen Pankki esitteli ja tarjosi myös muiden osapuolten käyttöön kehittämäänsä maksujärjestelmien

analyysi- ja kehittämistyökalua, ns. likviditeettisimulaattoria. Sen avulla voidaan mm. arvioida maksujärjestelmien toiminnan vaatimaa keskuspankilikviditeetin määrää ja järjestelmien herkkyyttä joutua lukkiutumistilanteeseen, jossa

maksuliike pysähtyy likviditeetin puutteen vuoksi.

Arvopaperien kauppapaikkojen sekä selvitys- ja toimitusjärjestelmien kansainvälistä integraatiota seurattiin ja analysoitiin tiiviisti vuonna 2002. Suomen Pankki

avusti muita kotimaisia osapuolia integraatiokehityksen analysoinnissa sekä järjesti useita aiheeseen liittyviä keskustelutilaisuuksia kotija ulkomaisille osapuolille mm. Pohjoismaiden ja Baltian maiden keskuspankkien kesken.

Maksuliike

Suomen Pankki tarjoaa rahalaitoksille maksupalveluja erityisesti koti- ja ulkomaisen rahalaitosten välisten suurten maksujen hoitamiseksi mahdollisimman tehokkaasti ja vähin häiriöin. Tätä varten sillä on käytössään pitkälle automatisoitu reaaliaikainen RTGS-järjestelmä (Real-Time Gross Settlement System), jossa maksut hoidetaan yksitellen bruttomääräisinä. Suomen Pankin BoF-RTGS on osa TARGETia.

Vuoden 1999 alussa käynnistynyt TARGET (Trans-European Automated Real-time Gross settlement Express Transfer system) on keskuspankkien luoma EU-alueen euromääräinen pankkien välinen kansalliset RTGS-järjestelmät yhdistävä maksujärjestelmä, jossa maksut suoritetaan reaaliajassa ja keskuspankkirahalla. Järjestelmä on tarkoitettu erityisesti suurille pankkien välisille tukkumaksuille, rahapolitiikan operaatioiden edellyttämille likviditeetin siirroille sekä muille järjestelmäriskin kannalta tärkeille maksuille, joskaan maksutyypeille tai maksun arvolle ei ole asetettu rajoitteita.

TARGET on alusta lähtien ollut liikevaihdoltaan selvästi tärkein euromääräisten suurten maksujen väylä Euroopassa. Vuo-

den 2002 aikana TARGET-maksuliikenne koko euroalueella lisääntyi edellisten vuosien tapaan (kuvio 9). Vuonna 2002 maasta toiseen kulkevien TARGET-maksujen lukumäärän päiväkeskiarvo oli 54 000, ja maiden sisäisiä keskuspankkien RTGS-järjestelmien kautta kulkevia maksuja oli keskimäärin lähes 200 000 päivässä (kuvio 10). TARGET-järjestelmän päivittäisten maksujen yhteenlaskettu arvo oli keskimäärin noin 1 520 mrd. euroa.

Suomen Pankin RTGS-järjestelmä ja sen TARGET-yhteys ovat toimineet hyvin luotettavasti. BoF-RTGS on kuulunut käytettävyydeltään parhaimpiin RTGS-järjestelmiin Euroopassa. Myöskään vuoden 2002 aikana ei järjestelmässä esiintynyt mainittavia häiriöitä.

Suomen osuus kaikista maasta toiseen kulkevista TARGET-maksuista on noin 1 %. Liikevaihdosta sen sijaan osuus on hiukan suurempi, koska suomalaiset pankit siirtävät TARGETin välityksellä suhteellisesti muita enemmän pankkien välisiä tukkumaksuja. Lisäksi Keski-Euroopan keskuspankit hoitavat edelleen myös kaupallista asiakasmaksuliikennettä ja käyttävät TARGETia näihin maksuihin. Koko TARGET-alueella asiakasmaksujen lukumäärä oli runsaat 45 % kaikista ulkomaisista TARGET-maksuista, mutta arvo

vain 4 %. TARGET-järjestelmän uusi päivitys saatiin valmiiksi marraskuussa 2002. Se mahdollistaa TARGETin kautta kulkevan asiakasmaksun täysin automaattisen käsittelyn.

Suomen Pankki osallistuu 9. syyskuuta 2002 toimintansa aloittaneen valuuttakauppojen toimitusjärjestelmän CLS:n¹ katteensiirtojen välitykseen. EKPJ:n keskuspankit kehittivät ja testasivat vuoden aikana varajärjestelmiään erityisesti taatakseen, että TARGET kykenee välittämään CLS-maksut oikea-aikaisesti kaikissa olosuhteissa.

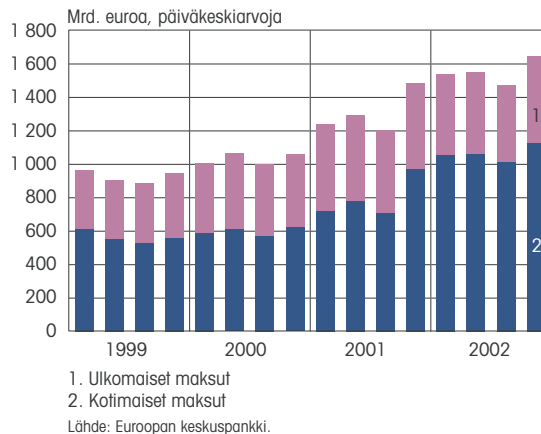
Muidenkin kriittisten TARGET-maksujen (EBAn² EURO 1 -järjestelmän maksut, suuret kansainväliset likviditeetin siirrot, arvopaperien selvitysjärjestelmien katesiirrot) prosessointia mahdollisissa TARGETin häiriötilanteissa harjoitettiin säännöllisesti myös varajärjestelmiä käyttäen.

Eurojärjestelmä julkaisi loka-kuussa 2002 strategian TARGETin uudesta sukupolvesta, ns. TARGET 2 -järjestelmästä. Strategiaa kehitettiin huipputason työryhmässä, jossa Suomen Pankista oli jäsenenä pankinjohtaja Pentti Hakkarainen. Strategian keskeisenä tavoitteena on varmistaa, että järjestelmä vastaa aiempaa paremmin asiakkaiden tarpeita, takaa kustannustehokkuuden ja on nopeasti mukautetta-

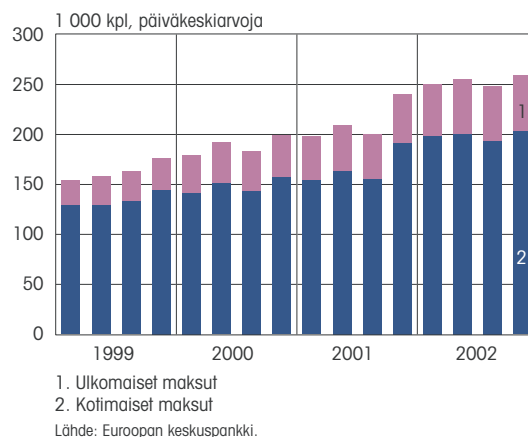
¹ CLS = Continuous Linked Settlement eli jatkuva linkitetty katteensiirto.

² EBA = Euro Banking Association.

Kuvio 9.
TARGET-maksujen liikevaihto neljännesvuosittain

Kuvio 10.
TARGET-maksujen lukumäärä neljännesvuosittain

vissa muuttuviin olosuhteisiin. Merkittävä muutos nykyiseen TARGET-järjestelmään verrattuna on se, että TARGET 2 mahdollistaa usean keskuspankin yhteiskäytössä olevan järjestelmän, ns. jaetun laitealustan. Kukin keskuspankki voi tietyin ehdoin itse päättää, ylläpitääkö omaa järjestelmää vai liittyäkö jaettuun laitealustaan.

Strategian mukaisesti kaikkien järjestelmien on tarjottava vähintään tietyt TARGETin ydinpalvelut, joiden hinnat tullaan yhdenmukaistamaan. Uusi järjestelmä otetaan käyttöön tämän vuosikymmenen jälkipuoliskolla.

Lisätietoja TARGET-tilastoista saa esim. EKP:n Internet-sivustosta (<http://www.ecb.int>).

Rahahuolto

Suomen Pankin viranomais-tehtävänä on huolehtia maksuvälinehuollon toimivuudesta eli seteleiden ja kolikoiden liikkeeseenlaskusta, saatavuudesta, laadusta ja aitoudesta. Keskeistä on pyrkiä varmistamaan rahahuollon turvallisuus ja tehokkuus yhdessä pankkien ja rahankuljettajien kanssa. Vuodenvaihte 2001–2002 oli rahahuollossa erityisen työntäyteinen rahanvaihdon käytännön toteutuksen ja koordinoinnin vuoksi. Vaihto sujui kuitenkin ilman suuria yllätyksiä ja pääosiltaan arvioitua nopeammin.

Euroopan keskuspankkijärjestelmässä kansalliset keskuspankit vastasivat vuoteen 2002 saakka setelihankinnoistaan itse. Vuodesta 2003 lähtien setelituotantoa koordinoidaan siten, että yksittäiset keskuspankit vastaavat yhden tai kahden setelilajin tuotannosta. Muutamat maat, kuten Suomi, ovat käyttäneet setelitulauksissa tarjouskilpailuja.

Käteisen euron käyttöönotto sujui mutkattomasti

Euroopan yhteismarkkinoiden ja yhteisen rahapolitiikan tiivistämiseksi sekä rahanvaihtokustannusten pienentämiseksi euromaat ottivat

vuoden 2002 alusta käyttöön yhteisen käteisrahan eli eurosetelit ja kolikot. Vaikka käteinen euro otettiin käyttöön 1.1.2002, voitiin tammii- ja helmikuun 2002 ajan vielä käyttää myös kansallisia rahoja. Maaliskuun 2002 alusta lähtien vain eurot ovat olleet laillisia maksuvälineitä. Suomen Pankki lunastaa ja vaihtaa markkaseteleitä ja -kolikoita euroiksi kuitenkin vielä kymmenen vuoden ajan eli helmikuun 2012 loppuun. Niin ikään suomalaiset talletuspankit vaihtoivat kuluitta markkoja euroiksi vielä vähintään vuoden 2002 loppuun asti. Suomen Pankki lunasti myös muiden euromaiden kansallisia seteleitä maaliskuun 2002 loppuun asti.

Eurojen käyttöönotto sujui kaikissa euromaissa erittäin hyvin, ja uuteen käteisrahaan suhtauduttiin pääosin suopeasti. Hintojen nousun kiihtyminen vuodenvaihteessa yhdistettiin joissakin euromaissa – osin aiheettomasti – euron käyttöönottoon.

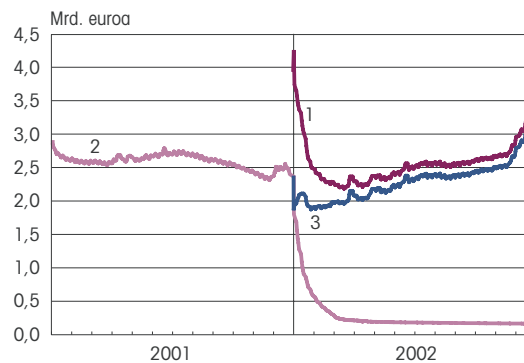
Vaikka käteisen euron käyttöönotto palvelee varsinkin turismia, se vaikuttaa euroalueen hintakilpailun kautta laajasti myös yritystoimintaan, mm. yritysten alihankintaan ja tavaramarkkinoiden laajuuteen. Yhteismarkkinoiden muotoutumisessa yhteisen käteisen käyttöönotolla on oma käytännöllinen merkityksensä.

Suomessa käteisen euron käyttöönotto sujui nopeasti ja likimain ongelmitta, vaikka hologrammin puuttuminen muutamista yksittäisistä Suomessa painetuista 500 euron seteleistä saikin runsaasti julkisuutta. Ensimmäisinä viikkoina entisten kansallisten seteleiden korvautuminen euroseteleillä oli Suomessa euroalueen nopeimpia. Tämä johtui Suomen rahahuollon tehokkuudesta ja pankkiautomaattien keskeisestä roolista eurojen liikkeeseenlaskussa. Suurimmaksi osaksi 20 euron seteliä pienempien rahojen liikkeeseenlasku ja vaihtorahojen palautus oli ensi vaiheessa vähittäiskaupan vastuulla. Vähittäiskauppa suoriutui tehtävästä hyvin. Käteismaksuista $\frac{3}{4}$ maksettiin euroilla jo ensimmäisen rahanvaihtoviikon lopulla. Suomessa rahanvaihtoa helpotti myös se, että kaikkein pienimpiä eli 1 ja 2 sentin kolikoita ei tarvinnut laskea käyttörahoina liikkeeseen. Käteismaksuista Suomessa annetun lain mukaisesti käteismaksujen loppusumma pyöristetään lähimpään viiteen senttiin.

Markkoja palautui ennakoidusti

Markkojen palautuminen Suomen Pankkiin oli ripeää. Markkaseteleitä oli tammikuun 2002 lopussa liikkeessä enää vajaa neljännes vuodenvaihteen määrästä. Vuoden 2002 loppuun mennessä markkaseteleitä oli palautunut takaisin Suomen Pankkiin reilut 94 % ja kolikoista lähes 70 %. Seteleitä oli palautumatta enää 164 milj. euron arvosta. Suurin osa palautumattomista markkakolikoista oli 10 pennin kolikoita, joissa myös hävikki on jo vuosia ollut merkittävää.

Kuvio 11.
Suomessa liikkeeseen lasketut setelit

1. Suomessa liikkeessä olevat setelit (markka- ja eurosetelit yhteensä)
2. Suomessa liikkeessä olevat markkaseteleit
3. Suomessa liikkeeseen lasketut eurosetelit

Lähde: Suomen Pankki.

Tammi-helmikuun varsinaisen rahavaihtojakson jälkeen markkojen palautusten määrä on supistunut jatkuvasti ja oli vuoden 2002 lopussa jo lähes olematonta. Viimeiset suurehkot erät markkaseteleitä hävitettiin marraskuun 2002 puolivälissä ympäristöystävällisesti maadutettavaksi silputtuna.

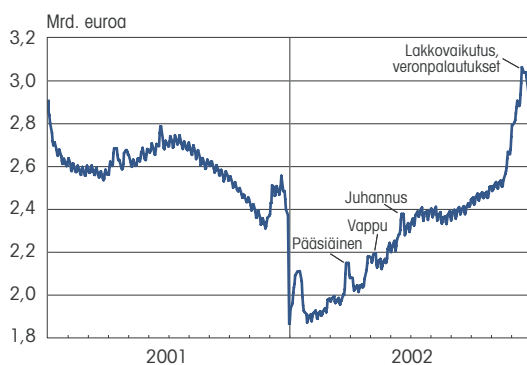
Eurosetelien kysyntä

Heti rahanvaihdon käynnistyttyä liikkeessä olevan setelistön arvo kasvoi nopeasti. Huipussaan se oli heti 2. päivänä tammikuuta lähes 4,3 mrd. euroa. Reilun parin viikon päästä liikkeessä olevan käteisen määrä väheni jo noin 3 mrd. euroon, ja tammikuun loppuun tultaessa se oli alle 2,5 mrd. euron (kuvio 11). Käteisen saatavuus pystyttiin kuitenkin mitoittamaan niin, että siitä ei syntynyt varsinaista pulaa missään vaiheessa. Pankkiautomaatit siirrettiin euroaikaan neljän päivän aikana ja Raha-automaattiyhdistyksen (RAY) omistamat noin 16 000 raha-automaattia olivat eurokunnossa tammikuun

loppuun mennessä. Muutokset tehtiin nopeimmin paikoissa, joissa on paljon automaatteja. Pysäköintimittareiden ja myyntiautomaattien siirtyminen eurokauteen sujui noin kuukaudessa eli melko ripeästi.

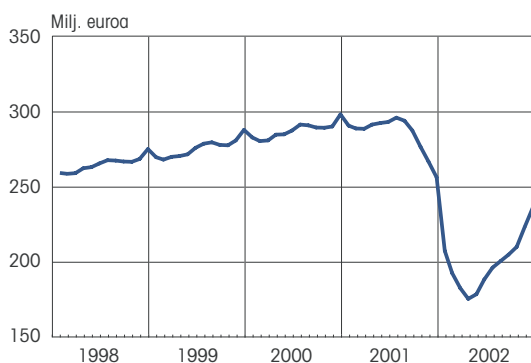
Setelien riittävyuden turvaamiseksi kansalaisia oli kehoitettu käyttämään rahanvaihtovaiheessa maksu- ja luottokortteja, ja niiden määrä kasvoikin noin viidenneksen jo vuoden 2001 loppupuolella. Vuoden 2002 alussa käteismaksujen osuus kuitenkin kasvoi jonkin verran, koska uuteen käteisrahaan haluttiin tutustua nopeasti. Rahanvaihtojakso ja seteleiden nimellisarvojen muutos aiheuttivat kuitenkin jonkin verran muutoksia käteisen käytön ja muiden maksutapojen välillä. Vuoden 2001 lopussa liikkeessä ollut markkaseteleiden määrä, arvoltaan 2,4 mrd. euroa, väheni vuoden 2002 ensimmäisen kuukauden aikana vajaaseen 2 mrd. euron setelistöön (kuvio 12). Rahanvaihto oli Suomessa keskeisiltä osin ohi jo helmikuun alussa, mistä lähti eurosetelistön arvo kasvoi

Kuvio 12.
Suomessa liikkeeseen lasketut markka- ja eurosetelit

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 13.
Suomessa liikkeessä olevien markka- ja eurokolikoiden arvo

Lähde: Suomen Pankki.

jokseenkin vakaasti lukuun ottamatta eräitä poikkeuksia, kuten mm. maaliskuun lopun pääsiäispyhien, vapun, juhannuksen ja joulun aiheuttamat kysyntähuiput. Joulukuussa 2002 liikkeeseen lasketun setelistön määrä lisääntyi jopa yli 3 mrd. euron, kun runsaiden veronpalautusten lisäksi pankit ja Automatia olivat rahankuljettajien osittaisen lakon vuoksi varautuneet käteisen kysynnän kasvuun.

Käteisen määrän vakaa kasvu johtuu siitä, että tavanomaiset maksumuutokset maksetaan ensisijai-

sesti käteisellä vähittäiskaupoissa, marketeissa ja tavarataloissa sekä muissa kauppaliikkeissä. Vähittäiskaupan maksuista edelleen noin puolet suoritetaan käteisellä. Automaateista nostetun käteisen käyttö on jonkin verran vähentynyt sähköisten maksutapojen ansiosta. Seteleitä käytetään myös bensiini- ja liikenneautomaateissa.

Rahalajien kysyntä

Markkaselistön aikana selvästi käytetyin maksuväline ja suosituin automaattiseteli oli 100 markan

seteli, jonka arvo-osuus setelistöstä oli vuonna 2001 jopa puolet ja kappalemääräisesti runsaat 60 %. Euroseteleissä suosituin automaattiseteli on ollut nimellisarvoltaan sitä noin 20 % suurempi 20 euron seteli. Eurosetelien kysyntä on kuitenkin jakautunut markkaselistöä tasaisemmin myös muiden setelilajien osalle eli 50 euron ja 10 euron setelien kesken. Vuoden 2002 lopussa 20 euron seteleitä oli lukumääräisesti puolet liikkeessä olevasta setelistöstä, mutta niiden arvo-osuus vain 32 % setelistön kokonaisarvosta. Toisena automaattisetelinä käytetyn 50 euron setelin osuus oli 18 % seteleiden lukumäärästä. Kappalemääräisesti hieman vähemmän on liikkeessä 5 euron seteleitä. Keskeisten automaattisetelien liikkeessä oleva määrä alkoi nousta jo kuukauden päästä rahanvaihdosta. Hieman yllättävää on ollut 500 euron setelien suosio eli niiden määrän jatkuva lisääntyminen. Suuria seteleitä otetaan aiempaa enemmän mukaan turistimatkoille euromaihin, koska käteisen käyttöön ei liity vaihtokustannuksia. Muiden seteleiden kysyntä on ollut jokseenkin odotusten mukaista.

Luottokorttimaksujen selvä kasvu on keskeisiä syitä myös siihen, miksi liikkeessä olevan käteisen arvo supistui voimakkaasti rahanvaihdon jälkeen. Rahanvaihdon alussa liikkeessä olevien seteleiden arvo supistui aluksi viidenneksen, mistä se alkoi uudelleen kasvaa. Kolikoiden arvon supistuminen oli vieläkin tuntuvampaa (kuvio 13). Liikkeessä olevat kolikot vähenivät nopeasti jo alkusyksystä 2001, kun rahanvaihtoon

alettiin varautua siirtämällä säästölipas- ja muita kolikkovarastoja talletustileille. Vuodenvaihteesta liikkeessä olevien kolikoiden arvo supistui lähes kolmanneksen, sillä kolikoiden jakauma aktiivisessa käytössä olevissa eurokolikoissa keskittyi merkittävästi nimellisarvoltaan suuriin kolikoihin.

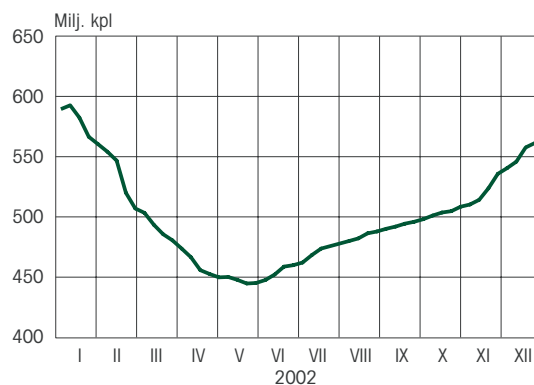
Ainoana euromaana Suomi ei ottanut käyttöön 1 ja 2 sentin kolikoita. Näin Suomessa käyttöön otetuista kolikoista pienin eli 5 sentin kolikko oli kolme kertaa markkakauden 10 pennin kolikkoa arvokkaampi. Vaihtorahojen tarve kaupassa väheni, koska loppusummat voitiin pyöristää lähimpään 5 senttiin. Lisäksi varsinkin palveluiden hintoja pyöristettiin tasalukuihin selvästi enemmän kuin markkakaudella. Sitä mukaa kuin tasapyöristysten osuus vähenee, myös kolikoiden menekki kasvaa nykyisestä. Eurokolikoita siirtyy ulkomaille nettomääräisesti paitsi turismin kautta – suomalaisten kulutusmenot euromaissa ja ulkomailla ovat suurempia kuin ulkomaalaisten kulutusmenot Suomessa – myös eurokolikoihin kohdistuvan kansainvälisen keräilyinnostuksen takia. Kolmen pienimmän eurokolikon määrä supistui kappalemääräisesti aina touko-kesäkuuhun asti, mutta alkoi sen jälkeen tasaisesti kasvaa (kuvio 14). Tätä suurempiarvoisten kolikoiden menekin lisääntyminen on pitänyt myös liikkeessä olevan kolikkokannan arvon kasvussa.

Väärennösten määrä pieni mutta kasvussa

Euroseteleiden tiukat turvaatiemukset näkyivät siinä, että Euroopan keskuspankin tietoon tulleiden

väärennösten lukumäärä jäi alle neljänneksen vastaavasta kansallisten seteleiden väärennösten vuonna 2001 liikkeessä olleesta määrästä. Luonnollisesti väärennösten esiintymistä vähensivät myös euroseteleiden uutuus ja painamalla tehtyjen väärennösten tekninen vaativuus. Valtaosa väärennöksistä tehtiinkin kopiokoneilla ja tulostimilla, mistä syystä niiden tekninen laatu oli heikko ja tunnistus helpompaa. Euroväärennösten määrä kasvoi erityisesti turistikauden jälkeen alkusyksystä 2002, mutta pieneni taas hieman loppuvuodesta. Kaikkiaan väärennösten ilmaantuminen on kuitenkin kasvussa. Suomessa kierrosta löytyneitä euroseteliväärennöksiä oli viime vuonna 155, mikä oli vähiten koko euroalueella ja puolet edellisvuoden markkaseteliväärennösten määrästä. Valmiudet väärennösten tunnistamiseen ovat Suomessa nyt paremmat kuin markkakaudella myös keskuspankin ulkopuolella, mutta myös riski väärennösten liikkeeseenlaskuun on suurempi. Euroseteleiden aiempaa suurempi

Kuvio 14.
Suomessa liikkeeseen laskettujen eurokolikoiden lukumäärä

Lähde: Suomen Pankki.

turvallisuus massaväärennösten suhteen perustuu aitoustehtäjien runsauteen ja osin myös eräiden vahvojen aitoustehtäjien salassapitoon.

Käteisen euron käyttöönoton vaikutukset inflaatioon vähäiset

Eurokäteisen käyttöönoton suoria inflaatiovaikutuksia on selvitetty Suomessa ja muissa euromaissa paitsi hintatilastojen myös kuluttajakyselyjen avulla. Suomessa Tilastokeskus arvioi heti rahanvaihdon jälkeen, että siirtyminen eurohinnoitteluun nopeutti kuluttajahintainflaatiota 0,1–0,2 prosenttiyksikköä.¹ Luonnollisesti aivan tarkkoja arvioita ei voida esittää, koska hintojen muutosten syyt voivat olla moninaisia. Lisäksi vuodenvaihteeseen ajoittuu aina tavallista runsaammin julkisen sektorin maksu-

¹ Vertailua hankaloitti se, että Tilastokeskus ajoitti kuluttajahintaindeksin perusvuoden (vuosi 2000) uudistuksen rahanvaihtoajan kohtaan. Kattava hintaselvitys utta kulutushyödykekorja käyttäen tehtiin joulukuusta 2001 alkaen, joten joulukuun hintakehitys saatiin selville, mutta ei vuoden 2001 muiden kuukausien vastaavaa kehitystä.

Kuvio 15.
Kuluttajien arvio 12 kk:n inflaatiosta ja inflaatio-odotukset

Lähde: Tilastokeskus.

jen ja tariffien korotuksia. Siirryttäessä euron käyttöön oli myös luontevaa, että palvelujen hintojen korotuksia kuten menu- ja listahintojen muutoksia oli keskitetty rahanvaihtotilanteeseen.

Kuluttajat kokivat inflaation kiihtymisen selvästi voimakkaamaksi kuin viralliset tilastot osoittivat (kuvio 15). Samalla kuitenkin kuluttajien inflaatio-odotukset 12 kuukautta eteenpäin vaimenivat selvästi, mikä viittasi siihen, että hintojen muutokset koettiin pääosin kertaluonteisiksi.

Rahahuollon toimivuus hyvä

Suomessa tehokas rahahuolto Rahahuollossa Suomen Pankin ainoana vastapuolena toimii pankkien omistama Automatia Pankki-automatit -yhtiö. Automatiolla on Suomen Pankissa luototon sekkitilioikeus ja pankki solmi yhtiön kanssa lokakuussa 2001 eurojen rahahuoltosopimuksen eli eurojen

tilaus- ja toimitusjärjestelmäsopimuksen (ETT). Automatia hoitaa rahakuljetukset alihankkijoinaan käyttämiensä rahakuljettajien Falckin ja Securitaksen avulla. Pankit tekevät päivittäiset rahatilaukset ETT-järjestelmän kautta, ja keskuspankki veloittaa tilatun käteisen Automatian sekkitililtä. Vastaavasti Suomen Pankin toimipaikkoihin palautetut rahat hyvitetään Automatian sekkitililtä pankeille. Rahaliikenne toimii rahatilauksissa käytännössä rahakuljettajien laskentakeskuksien kautta. Laskentakeskuksia on Suomessa yhteensä 21. Koko rahaliikenteestä noin 45 % kulkee Helsinki–Vantaan aluetoimiston kautta.

Rahahuolto on Suomessa maailman tehokkaimpia, mikä johtuu keskeisten talletuspankkien yhteisestä pankkiautomaattiverkostosta, jonka kautta noin 85 % käteisestä päätyy kansalaisten haltuun. Liikkeessä olevan eurosetelistön arvo oli vuoden 2002 lopussa kaikkiaan 2,8 mrd. euroa, joka on noin 2 % suhteessa BKT:hen.² Rahanvaihdon

yhteydessä myös pankkien hallussa olevan setelistön määrä kasvoi hetkellisesti, mutta väheni sittemmin markka-ajan määriin verrattuna lähes kolmanneksen.

Helpottaakseen rahanvaihtoa Suomen Pankki luopui palautettujen setelien ja tilattujen kolikoiden käsittelymaksusta marraskuun 2001 alusta kesäkuun 2002 loppuun asti. Kolikoiden palautuksilta käsittelymaksu poistettiin jo 1.10.2001. Valtion maksuperustelain mukaista omakustannus-hintaista setelien palautusmaksua ryhdyttiin keräämään uudelleen heinäkuun 2002 alusta. Käsittelymaksu oli 0,12 euroa 100 kappaaleen nippua kohden. Rahahuollon yritysasiakkaiden kassapalvelumaksut yhdenmukaistettiin koko euroalueella. Uudet palvelumaksut tulivat voimaan rahanvaihdon jälkeen 1. maaliskuuta 2002.

Eurosetelit maailmalla

Yksi uusi eurojen mukanaan tuoma ilmiö on eurokäteisen liikkuminen maasta toiseen eli ns. migraatio. Turistien ja muiden matkailijoiden mukana maasta toiseen kulkeutuvan käteisen lisäksi euro on mahdollistanut euromaiden setelihuollossa uudenlaisen logistiikan. Rahakuljetukset euromaasta toiseen ovat pienentäneet rahahuollon kustannuksia ja vähentäneet rahan alkuperäisen liikkeeseenlaskijan roolia rahahuollossa.

Yhteistyö eurosetelien jakelussa ja tuotannossa on koettu välttämättömäksi nykyisten ja tulevien setelisarjojen kasvavien laatu- ja

² Pankkien hallussa olevan setelistön arvo oli noin 300 milj. euroa. Automatiolla sekä laskentakeskuksilla oli kummallakin hallussaan vajaat 100 milj. euroa.

turvavaatimusten takia. Euromailla on käytössään maakohtaiset logistiset setelivarastot, ja jos setelien kysyntä jossakin maassa ylittää arvioidun tarpeen, täydennystä voidaan saada muiden maiden ylijäämävarastoista. EKPJ:n maksuvälineiden tuotantoa suunnittele- vassa työryhmässä (The High Level Meeting on Future Banknote Procurement) Suomen Pankin edustajana on toiminut Matti Louekoski.

Suomessa fyysisesti liikkeen laskettujen seteleiden ja Suomen Pankin taseeseen kirjatun setelistön määrän välillä on ero, joka selittyy Euroopan keskuspankin ja eurojärjestelmän sopimuksen kautta (tarkemmin sivulla 55). Migraation vuoksi Suomessa liikkeessä olevan setelistön määrä ei ole yhtä suuri kuin Suomen Pankin liikkeeseen laskema setelistön määrä.

Setelien ns. maatunnusten avulla tehdyissä migraatioselvityksissä on todennettu setelien varsin voimakkaan liikkumisen vaikutus tarvittavaan liikkeessä olevaan maakohtaiseen setelistöön. Varsinkin suuriarvoisten seteleiden migraatio on ollut voimakasta. Keski-Euroopan maissa rahakuljetukset maasta toiseen ovat johtaneet jopa siihen, että valtaosa liikkeessä olevista suurista seteleistä on saattanut olla ulkomaista alkuperää. Myös Etelä-Euroopan turistimaissa, kuten Espanjassa, Portugalissa ja Kreikassa, merkittävä osa käyttösetelistöstä on peräisin ulkomailta. Setelien tuotannon, tilausten ja kuljetusten muutokset maiden kesken merkitsevät vastedes sitä, että seteleiden viimeistä liikkeeseenlaskijaa ei pystytä selvittämään.³

Elokuun puolivälissä ja joulukuussa tehtyjen migraatioselvi-

tysten perusteella setelien kulkeutuminen Suomeen oli maamme syrjäisen aseman takia vielä vähäistä etenkin pieniarvoisissa seteleissä. Logistiikkakuljetusten ja mm. venäläisten turistien vuoksi kolmen suurimman setelin tapauksessa jo runsaassa neljänneksessä Suomen setelistöstä oli Saksan X-tunnus. Muiden maiden seteleiden osuus kaikista keskuspankkiin palautuneista seteleistä oli vuoden 2002 lopulla vielä selvästi alle 5 %. Suomessa keskuspankki ei vuoden 2002 aikana vielä laskenut liikkeen seteleitä, joissa olisi ollut muiden maiden tunnus.

³ Setelin alkuperäinen liikkeeseenlaskija on periaatteessa selvitettävissä maatunnuksen ja sarjanumeron avulla.

Valuuttavaranto

Suomen Pankki hallinnoi kahta valuuttavarantoa: omaansa ja osaa Euroopan keskuspankin valuuttavarannosta. Vuoden 2002 lopussa Suomen Pankin oman valuuttavarannon arvo oli noin 9 210 milj. euroa. EKP:n puolesta hallinnoitavan osuuden arvo oli noin 722 milj. euroa.

Suomen Pankin valuuttavaranto

Suomen Pankki pitää valuuttavarantoa varautuakseen mahdollisiin varannon lisäsiirtoihin EKP:lle, Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) rahoitustarpeita varten sekä poikkeusoloihin, kuten rahoitusmarkkinoiden vakaviin toimintahäiriöihin.

Suomen Pankin valuuttavarannon koko on ollut euro-oloissa vakaa. Varannon sijoituspolitiikassa on keskeistä turvallisuus, likvidiys ja tuotto. Turvallisuudella tarkoitetaan sitä, että varannon markkina-arvo ei saa vaihdella liikaa eri riskien vuoksi. Lisäksi osan varannosta tulee olla kyllin likvidi eli se pitää pystyä tarvittaessa muuttamaan käteiseksi riittävän nopeasti ja pienin kustannuksin. Näissä rajoissa varannolle pyritään saamaan mahdollisimman hyvä tuotto.

Tärkeimmät valuuttavarantoon liittyvät riskit ovat valuutta-, korko-, luotto- ja likvidiysriski. Valuuttavarannon sijoituspolitiikkaa määriteltäessä pyritään löytämään sellainen tuotto-odotusten ja eri riskien yhdistelmä, joka parhaiten vastaa pankin pitkän aikavälin tavoitteita. Sijoituspolitiikan kulmakivi on sijoitusten tehokas hajautus.

Valuuttariskiä pyritään rajoittamaan hajauttamalla varanto useisiin valuuttoihin. Näin vältetään siltä, että yksittäisen valuutan arvon voimakas muutos vaikuttaisi merkittävästi varannon arvoon. Syksyllä 2002 Suomen Pankin johtokunta muutti valuuttojen osuuksia ja Sveitsin frangi otettiin yhdeksi sijoitusvaluutaksi (taulukko 2). Muutoksella pyrittiin parantamaan varannon tuottojen ja riskien suhdetta. Valuuttajakaumaa arvioidaan uudelleen yleensä parin kolmen vuoden väliajoin. Arviointien välillä jakauma pidetään

Taulukko 2.
Suomen Pankin varannon
valuuttajakauma

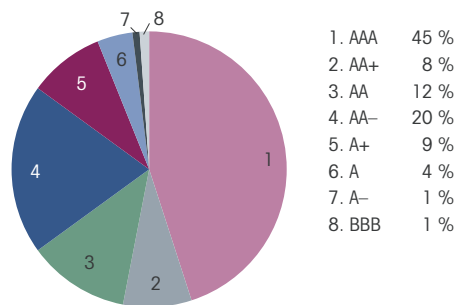
	31.12.2002 %	31.12.2001 %
Yhdysvaltain dollari	30	30
Punta	25	25
Jeni	5	15
Tanskan kruunu	22,5	20
Ruotsin kruunu	12,5	10
Sveitsin frangi	5	0

kiinteänä mahdollisimman lähellä tätä jakaumaa. Suomen Pankki ei siis sijoitusmielessä pyri hyötymään valuuttojen välisistä liikkeistä.

Valuuttavarannon sisältämää korkoriskiä mitataan ja hallitaan duraation avulla. Duraatio kuvaa sijoitusten arvon muutosta, kun markkinakorkotasot muuttuu. Valuuttavarannon tavoite- eli ns. normiduraatio on kaikissa varantovaluutoissa 2,5 vuotta, eikä sitä muutettu vuoden 2002 aikana. Tavoitteen asettamisessa on käytetty hyväksi ns. value-at-risk- eli VAR-menetelmää. Menetelmässä tarkastellaan varannon arvon todennäköisyysjakaumaa valuuttojen, korkojen ja korkoerojen vaihdellussa. Erityistä huomiota kiinnitetään suurten tappioiden todennäköisyyteen. Lisäksi korkoriskiä rajoitetaan hajauttamalla sijoitukset eripituisiin velkakirjoihin kaikissa varantovaluutoissa.

Noin neljäsosa varannosta on sijoitettu luottokelpoisuudeltaan hyvien yhteisöjen, mm. yritysten, liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin (kuvio 16). Nämä sijoituskohdeet tuottavat pitkän ajan kuluessa enemmän kuin vastaavat valtion velkakirjat, koska ne sisältävät luottoriskiä ja niiden likvidiys on huonompi kuin valtion velkakirjojen. Tämän ns. luottosalkun sisältämää luottoriskiä tarkastellaan niin ikään VAR-menetelmän avulla. Luottoriskin hallinnassa keskeisellä sijalla on salkun tehokas hajautus. Hajautus saavutetaan asettamalla liikkeeseenlaskijoille ja vastapuolipankeille enimmäislimiitit ja vähimmäisluokitusrajoitte sekä luottosalkun luottoriskistä aiheutuille VAR-luvuille enimmäislimiitit.

Kuvio 16.
Suomen Pankin ns. luottosalkun jakauma luokituksen mukaan 31.12.2002

Lähde: Suomen Pankki.

Kuvio 17.
Suomen Pankin valuuttavarannon jakauma ilman kultaa 31.12.2002

Lähde: Suomen Pankki.

Likvidiysriskiin on varauduttu siten, että suurin osa varannosta on sijoitettu valtioiden liikkeeseen laskemiin velkakirjoihin ja lyhytaikaisiin sijoituksiin, joiden vakuutena on näitä velkakirjoja (kuvio 17).

Suomen Pankin kannalta pitkällä aikavälillä parhaaksi arvioitu sijoitussalkku ilmaistaan valuuttajakaumana ja valuuttakohdaisina vertailu- eli normisalkkuina. Valuuttajakauma ja normisalkkujen rakenne määräävät pitkälti valuuttavarannon tuoton. Aktiivisella sijoittamisella valuuttavarannolle pyritään saavuttamaan normisalkun tuottoa parempi tuotto.

Valuuttavarannon riskienhallinnasta, normisalkkujen asettamisesta, limiittien valvonnasta ja tuottojen laskennasta vastaa salkunhallinnasta erillinen riskienhallintayksikkö. Yksikkö raportoi riskienhallintaan liittyvistä asioista johtokunnan jäsenelle, joka on eri kuin sijoitustoimintalinjasta vastaava johtokunnan jäsen.

Valuuttavarannon tuotto on esitetty taulukossa 3.

Monien keskuspankkien tapaan Suomen Pankin valuuttavarannossa on myös kultaa. Suomen Pankin kultavarannon

Taulukko 3.

Valuuttavarannon tuotto vuonna 2002

Korkotuotto	vuotuista %
Yhdysvaltain dollari	8,34
Punta	7,22
Jeni	1,22
Tanskan kruunu	7,41
Ruotsin kruunu	6,70
Sveitsin frangi	8,66
Koko varannon korkotuotto	6,83
Valuuttakurssien muutos	-7,38
Varannon kokonaistuotto	-0,55

määrä on 50 tonnia. Kultavarannosta on sijoitettuna 25 tonnia. Tämä vastaa määrää, joka Suomen Pankilla oli sidottuna talletuksiin syyskuussa 1999, kun pankki yhtenä 15 eurooppalaisesta keskuspankista allekirjoitti kullannmyyntä- ja talletusmääriä rajoittavan sopimuksen. Pääosa Suomen Pankin kultasijoituksista on lyhytaikaisia 1–12 kuukauden talletuk-

sia, jotka muodostavat ns. aktiivisen sijoitussalkun. Myös kullann aktiivista sijoittamista mitataan suhteessa normiin. Yli vuoden sijoituksissa Suomen Pankki on hyödyntänyt pitkäkestoisia koronvaihtosopimuksia, joihin on yhdistetty lyhytaikaisia kultatalletuksia. Näin pankki on vähentänyt merkittävästi luottoriskiä, joka liittyy tavanomaisiin suoriin pitkiin talletuksiin. Vuonna 2002 Suomen Pankin kultasijoitusten korkotuotto oli 1,48 %, kun se edellisenä vuonna oli 1,84 %.

Euroopan keskuspankin valuuttavaranto

Suomen Pankki on siirtänyt muiden eurojärjestelmään kuuluvien kansallisten keskuspankkien tavoin osan valuuttavarannostaan EKP:lle.

Siirretyt varannot koostuvat dollari- ja jenimääräisistä saatavista ja kullasta. Eurojärjestelmän mahdolliset valuuttainterventiot tehdään EKP:n varannolla, joten sijoittamisessa korostuvat turvallisuus- ja likvidiystavoitteet.

EKP:n valuuttavarantoa hallinnoivat kansalliset keskuspankit EKP:ssä sovittujen rajoitteiden mukaisesti. Periaatteet ovat pitkälti samankaltaiset kuin Suomen Pankin oman varannon hallinnassa. Sijoitusvaluuttojen osuudet eli ns. valuuttajakauma pidetään kiinteänä. EKP on asettanut varannolle valuuttakohtaiset normisalkut. Valuuttavarannon riskejä ja tuottoja seurataan jatkuvasti.

Euroopan keskuspankin valuuttavarannon arvo oli vuoden 2002 lopussa noin 43,0 mrd. euroa. Sen hoidosta on saatavissa tietoa EKP:n vuosikertomuksessa.

Keskuspankin muu toiminta

Kansainvälinen toiminta

EU:n komiteat

EU:n talous- ja rahoituskomitea (Economic and Financial Committee, EFC) valmistelee mm. talous- ja rahaliiton toimintaan liittyviä asioita EU:n neuvostolle sen kokoontuessa talous- ja valtiovarainministerien muodostamassa kokoonpanossa (Ecofin). Komitea koostuu EU-maiden valtiovarainministeriöiden ja kansallisten keskuspankkien edustajista. Suomen Pankista komitean jäsenenä oli pankinjohtaja Sinikka Salo ja hänen varajäsenenään neuvonantaja Paavo Peisa.

EU:n talouspoliittinen komitea (Economic Policy Committee, EPC) osallistui rakennepolitiikan osalta talouspolitiikan laajojen suuntaviivojen laadintaan samoin kuin muihinkin EU-maiden talouspolitiikan yhteensovittamismenettelyihin. Suomen Pankista komitean jäsenenä oli neuvonantaja Tapio Peura.

Euroopan komission pankkialan neuvonantava komitea (Banking Advisory Committee, BAC) käsitteli pankkisektorin sääntelyä ja valvontaa koskevia kysymyksiä. Suomen Pankista komitean jäsenenä oli 31.1.2002 saakka osastopäällikkö Heikki Koskenkylä ja 1.2.2002 lähtien

pankinjohtaja Pentti Hakkarainen. Komitean työskentelyyn osallistui-
vat Suomesta myös valtiovarain-
ministeriön ja Rahoitustarkastuk-
sen edustajat.

Kansainvälinen järjestelypankki ja taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö

Suomen Pankin pääjohtaja osallis-
tui säännöllisesti Kansainvälisen
järjestelypankin (BIS) kokouksiin,
joita pidetään kuudesti vuodessa.
Näissä kokouksissa keskusteltiin
mm. rahoitusmarkkinoiden kan-
sainvälisistä kysymyksistä.

Taloudellisen yhteistyön ja
kehityksen järjestön (OECD)
komiteoihin Suomen Pankin edus-
tajat osallistuivat kuten aikaisem-
minkin. Suomen Pankilla on edus-
taja kolmessa eri komiteassa;
komiteat kokoontuivat muutamia
kertoja vuoden aikana.

Kansainvälinen valuuttarahasto

Suomen Pankki hoitaa Kansain-
välisen valuuttarahaston (IMF)
jäsenyyteen liittyviä tehtäviä ja
yhteyksiä Suomessa. Ylin päätök-
senteko valuuttarahastossa kuuluu
hallintoneuvostolle. Suomen edus-
taja hallintoneuvostossa oli Suo-
men Pankin johtokunnan puheen-
johtaja Matti Vanhala. Hänen

varajäsenenään oli johtokunnan varapuheenjohtaja Matti Louekoski. Vastuu valuuttarahaston toiminnasta kuuluu 24-paikkaiselle johtokunnalle ja toimitusjohtajalle, joka toimii johtokunnan puheenjohtajana. Pohjoismaiden ja Baltian maiden edustaja valuuttarahaston johtokunnassa oli Ólafur Ísleifsson Islannista. Näiden maiden muodostaman vaalipiirin kannanottojen koordinoinnista vastaa Islannin keskuspankki vuoden 2002 alusta vuoden 2003 loppuun.

Valuuttarahaston neuvonantava kansainvälinen valuutta- ja rahoituskomitea (International Monetary and Financial Committee, IMFC) kokoontui vuoden aikana kahdesti. Kokousten päätteeksi komitea antoi julkilausuman kansainvälisen talouden ja rahoitusmarkkinoiden tilasta, haasteista ja mahdollisista riskeistä. Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteinen valuutta- ja rahoituskomitea (Nordic-Baltic Monetary and Financial Committee, NBMFC) kokoontui niin ikään kahdesti ja valmisteli kannanottoja ja politiikkalinjauksia kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean kokouksiin ja vaalipiirin kantoihin valuuttarahaston johtokunnassa. Johtokunnan varapuheenjohtaja Matti Louekoski oli Suomen Pankin edustaja komiteassa. Tämän komitean työtä valmisteleva sijaistason komitea kokoontui samoin kahdesti. Sijaistason komitean puheenjohtaja oli Kjell Peter Söderlund Suomen Pankista, ja sihteeristön tehtävistä vastasi Suomen Pankin kansainvälinen sihteeristö.

Kansainvälisen valuuttarahaston keskeisiä politiikkakysymyksiä käsiteltiin EU-tasolla mm. talous- ja rahoituskomiteassa. Komitea ja sen alainen IMF-asioiden työryhmä valmistelivat yhteisiä kannanottoja, jotka hyväksyttiin virallisissa ja epävirallisissa Ecofin-neuvoston kokouksissa. Kannanotot luovutettiin EU:n puheenjohtajamaan edustajan ja muiden EU-maiden edustajien käyttöön valuuttarahaston johtokunnassa. Tämä EU:n pyrkimys vahvempaan rooliin IMF-asioissa on omalta osaltaan vaikuttanut myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden IMF-kantojen yhteensovittamiseen.

Valuuttarahasto osallistui kansainväliseen yhteistyöhön alueellisten kehitysrahoituslaitosten ja YK:n kanssa köyhien maiden taloudellisen aseman kohentamiseksi. Tästä teemasta maaliskuussa Meksikossa pidetyssä YK:n järjestämässä kansainvälisessä kehitysrahoituskokouksessa oli mukana myös Suomen Pankin edustaja. Meksikon kokousta laajempi, ns. kestävä kehityksen huippukokous järjestettiin loppukesästä Johannesburgissa. Suomesta kokoukseen osallistui valtuuskunta, mutta ei Suomen Pankin edustajaa.

Kansainvälisen valuuttarahaston jäsenkiintiöiden riittävyden säännönmukainen, järjestyksessä 12. arviointi päättyi tammikuun 2003 lopussa. Vuoden 2002 aikana käytiin vilkasta keskustelua kiintiöiden laskentakaavoista ja maa-kohtaisten jäsenosuuksien koosta. Kiintiöiden merkitys on etenkin

siinä, että valuuttarahaston erilaisen rahoitusjärjestelyjen enimmäiskoot suhteutetaan jäsenkiintiöihin. Näiden korottamista kannattivat lähinnä kehitysmaat, kun taas teollisuusmaat pitivät rahaston rahoitusta riittävänä rahoituskriisien hallinnan kannalta. Suomen Pankki ei ole katsonut aiheelliseksi puoltaa kiintiöiden korotusta tässä vaiheessa.

Valuuttarahasto voi tarvittaessa rahoittaa toimintaansa jäsenkiintiöiden lisäksi lainaamalla varoja hyvässä rahoitusasemassa olevilta jäsenmailtaan. Tätä tarkoitusta varten rahastolla on kaksi eri järjestelyä: vuonna 1962 perustettu General Arrangements to Borrow (GAB) ja vuonna 1998 perustettu New Arrangement to Borrow (NAB). Näistä jälkimmäiseen myös Suomi osallistuu. Valuuttarahaston johtokunta jatkoi NAB-järjestelyn voimassaoloa toiseksi viisivuotiskaudeksi marraskuussa ja samalla hyväksyttiin Chile siihen mukaan. Järjestelyn 34 mrd. SDR:n suuruinen luottolimiitti pidettiin ennallaan. Rahaston johtokunta jatkoi myös General Arrangements to Borrow -järjestelyä viidellä vuodella alkaen joulukuusta 2003. Kumpikin rahoitusjärjestely on tarkoitettu aktivoitavaksi vain poikkeustapauksissa, kun kansainvälisen rahoitusjärjestelmän tai sen vakauden arvioidaan olevan uhattuna.

Tilastot

Suomen Pankki tuottaa EKPJ:n tilastovaatimusten edellyttämät Suomea koskevat tiedot rahalaitos- ja muista rahoitustilastoista sekä maksutasetilastoista. Tehtävä sisältää tilastojen juoksevan tuotannon lisäksi huomattavassa määrin tilastojen yhtenäistämistä yhteistyössä EKPJ:n ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimiston, Eurostatin, kanssa. Toiminta pyritään pitämään Suomessa kustannuksiltaan tehokkaana aktiivisella yhteistyöllä erityisesti Tilastokeskuksen kanssa.

Tilastojen laadinta ja julkaiseminen

Tilasto-osaston päätehtävänään laatimat EKPJ-tilastot ovat lähes poikkeuksetta nopearytmisiä kuukausi- ja neljännesvuositilastoja. Rahaliiton tilastot ovat käsitteeltään ja luokituksiltaan samoja kaikissa jäsenmaissa, ja vastaavista kansallisten menettelyjen mukaan laadituista tilastoista voidaan luopua siirtymäaikojen jälkeen. Toiminnan tehokkuus- ja tarkoituksenmukaisuustavoitteet ohjaavat erityisesti perustietojen keruuseen liittyviä valintoja. Hyödyntämällä Suomen rahoitus- ja yrityssektorin rakenteiden erityispiirrettä, suurten yritysten huomattavaa osuutta, tiedonkeruu ja tilastojen laadinta voidaan järjestää tehokkaasti.

Pankki- ja korkotilastoinnissa on yhtenäistetty käsitteistön ja luokitusten lisäksi myös perustietojen keruu. Kertomusvuoden aikana valmisteltiin uusitun rahalaitosten tasetilaston ja yhtenäistetyn korkotilaston tuotannon aloittamista vuoden 2003 alusta. Valmisteluihin

kuului tiedonantajien opastaminen sekä tiedonkeruun ja tilastojen laadinnan tietoteknisten valmiuksien luominen. Vuonna 2002 valmistui neljännesvuosittaisen rahoitustilinpidon tietojärjestelmä, ja rahoitustilinpidon laadinta alkoi vuoden lopulla. Uuden arvopaperirekisterijärjestelmän rakentamista jatkettiin ja maksutasetilastoinnin teknisen laadintajärjestelmän uudistus käynnistettiin.

EKPJ:n laatimia euroalueen tilastoja julkaistaan erillisinä tiedotteina sekä EKP:n Kuukausikatsauksen tilasto-osassa ja EKP:n Internet-sivustossa. Suomen Pankki julkaisee laajaa Rahoitusmarkkinat-tilastokatsausta ja erillisiä tiedotteita, jotka kaikki julkaistaan myös Suomen Pankin Internet-sivustossa. Tietoja toimitetaan myös Eurostatille, Kansainväliselle valuuttarahastolle, Kansainväliselle järjestelypankille ja OECD:lle sekä kotimaahan edelleen jaettaviksi. Tilastoja koskevaa erillistiedotusta hoitaa Suomen Pankin tilastopiste.

EKPJ- ja EU-yhteistyö

Tilastoinnin velvoittavuutta ilmentää tilastovaatimusten kirjaaminen yhteisön säädöksiin. Tämän lainsäädännön valmistelu ja tilastoyhteistyö edellyttävät laajaa osallistumista EKP:n ja Eurostatin komitea- ja työryhmätyöhön. Mm. maksutasetilastoja, neljännesvuosittaista rahoitustilinpitoa ja julkisen talouden tilastoja koskevia, yksityiskohdattaiset sisältövaatimukset käsitteitä sääöstekstejä kommentoitiin EKP:n asetuksia ja suuntaviivoja sekä EU:n asetuksia valmisteltaessa.

EKPJ:n tilastokomitea työryhmineen seurasi tarkasti pank-

kien tasetilaston muutosten ja uuden korkotilaston toteutusta jäsenmaissa, koska nämä tilastot tulee laatia samanlaisin perustein perustiedoista alkaen. Komitean tehtäviin kuuluu myös valvoa M3-raha-aggregaattitietojen laatua ja arvioida uusien tilastohankkeiden hyötyjä ja kustannuksia.

Maksutasetilastoinnissa yhtenäistäminen koskee vain valmiita tilastoja, mutta sillä tavoitellaan myös tilastojen laadun parantamista. Nämä tavoitteet esitetään vuoden 2003 aikana valmistuvassa EU:n asetuksessa. Samalla EKP ja Eurostat korostavat maksutasetilastojen yksityiskohtaisten (mm. maantieteellisten) erittelyjen tärkeyttä. Erilliset määräaikaiset alatyöryhmät etsivät yhteisiä ratkaisuja käytännön tilastointiongelmiin. Maksutasetilastojen laadinnan yhtenäistämässä ei ole odotettavissa nopeita tuloksia, koska jäsenmaiden tilastointijärjestelmät ovat lähtökohdiltaan kovin erilaisia.

Muu kansainvälinen ja kotimainen tilastoyhteistyö

Tilastoyhteistyö Kansainvälisen valuuttarahaston ja Kansainvälisen järjestelypankin sekä Pohjoismaiden kanssa jatkui entiseen tapaan. Kustannuksiltaan tehokkaiden tiedonkeruu- ja tilastojen laadintamenettelyjen etsiminen on johtanut Suomen ja muiden EU:n jäsenmaiden kahdenvälisen yhteistyön lisääntymiseen. Kertomusvuonna oli yhteistyötä mm. Ruotsin, Tanskan, Itävallan ja Irlannin kanssa usealla tilastoalueella.

Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen yhteistyön tavoitteena on täyttää EKP:n ja Eurostatin tilastovaatimukset kustannuksiltaan

tehokkaalla tavalla ja varmistaa eri tilastojen keskinäinen ristiriidattomuus. Olemassa olevaa tietoa pyritään hyödyntämään ja päällekkäistä työtä karsimaan sekä välttämään mahdollisuuksien mukaan tiedonkeruiden lisäämistä.

Vakiintuneen tavan mukaan Tilastokeskuksen ja Suomen Pan-

kin johto tarkasteli talous- ja rahoitustilastojen yhteistyökysymyksiä. Huomiota kiinnitettiin linjausten ja kannanottojen valmisteluun EKPJ- ja Eurostat-komiteatyössä, kotimaisista toteuttamisvastuista sopimiseen, tiedonkeruiden ja tilastojen laadinnan koordinointiin sekä vastavuoroiseen tietojen luovutta-

miseen ja teknisiin tiedonsiirtokysymyksiin. Esimerkkinä yhteistyön käytännön ratkaisuihin on palvelujen ulkomaankaupan tilastoinnin ja tiedonkeruun kehittämisen Tilastokeskuksessa. Suomen Pankki maksaa kehittämisvaiheessa noin puolet tarvittavan kyselyn kustannuksista.

Tutkimus

Rahataloudellinen tutkimus

Suomen Pankki pyrkii tieteellisesti korkeatasoiseen tutkimukseen valitsemillaan strategisesti relevantteilla tutkimusalueilla. Nämä ovat rahapolitiikan mallintaminen, rahoitusmarkkinoiden tulevaisuus sekä Venäjän ja Baltian maiden talouksien tutkimus ja seuranta. Tutkimuksesta vastaavat pankin tutkimusosasto ja siirtymätalouksien tutkimuslaitos.

Rahapolitiikan mallintamiseen liittyvässä tutkimusohjelmassa kehitetään rahapolitiikan analyysin ja ennustamisen välineitä. Samalla tutkitaan rahapolitiikan strategiaa ja informaatioperustaa. Ohjelma suuntautuu sekä Suomen Pankin oman analyysivälineistön kehittämiseen että auttaa pankkia kehittämään koko eurojärjestelmän toimintaa.

Tässä tutkimusohjelmassa on kehitetty uuden sukupolven kokonaistaloudellisia simulointimalleja, mm. Suomen kansantalouden uudistettu ennuste- ja politiikkamalli, sekä euroaluetta kuvaavan mallin pohjalta Yhdysvaltain talouden simulointimallia. Jälkimmäisen tavoitteena on selvittää euroalueen ja Yhdysvaltain rahapolitiikan vuorovaikutusta. Lisäksi ohjelmassa on tutkittu odotusten mittaamista ja muodostumista (tutkimusaiheina odotusten merkitys Euroopan inflaatioprosessissa, oppimiskäyttäytyminen rahapolitiikassa sekä julkisen velan vaikutus inflaatio-odotuksiin ja rahapolitiikan uskottavuuteen). Ohjelmassa on niin ikään keskitytty rahapolitiikan strategian analyysiin (aiheina

raha-aggregaattien merkitys rahapolitiikan kannalta, inflaation sitkeyden (persistenssin) selittäminen, rahapolitiikan strategiavalinnat avoimessa kansantaloudessa sekä rahamarkkinahuutokaupat EKP:n rahapolitiikassa).

Rahoitussektorin tulevaisuutta koskevassa ohjelmassa tutkitaan rahoitusalan rakennemuutosten vaikutuksia keskuspankin ja muiden viranomaisten tehtäviin, muun muassa rahapolitiikan harjoittamiseen ja markkinoiden vakauden turvaamiseen. Ohjelmassa tehtyyn tutkimukseen tukeutuen Suomen Pankki voi kehittää omaa rooliaan rahoitusmarkkinoilla ja osallistua Euroopan keskuspankkijärjestelmässä käytävään keskusteluun keskuspankkien roolista ja tehtävistä.

Ohjelmassa on tutkittu mm. teknisen kehityksen ja kansainvälisen integraation vaikutusta pankkeihin ja arvopaperimarkkinapaikkoihin (aiheina pankkitoiminnan tuottavuus, selvitysjärjestelmien ja arvopaperikeskusten tehokkuus ja kilpailu, selvitysjärjestelmien verkottumisen vaikutukset sekä pörssien ja selvitysjärjestelmien skaalatuotot). Lisäksi siinä on keskitytty maksuliikenteen elektronisointumiseen ja sähköiseen rahaan. Nämä tutkimukset suuntautuivat mm. seuraaviin aiheisiin: tukkumaksujärjestelmien kehityksen ja kilpailun vaikutus rahapolitiikan tehoon ja keskuspankin toimintaedellytyksiin, käteisrahan korvautumisen rahapoliittinen merkitys, keskuspankkien rooli maksuliikennepalvelujen tarjoamisessa ja euroalueen kansainvälisen vähittäismaksujärjestelmän kilpailullisuus.

Suomen Pankin tutkimusten tuloksista raportoidaan ensisijaisesti keskustelualoitteissa, jotka ilmestyvät sekä painettuina että verkkojulkaisuina. Kotimaiselle yleisölle suunnattua Tutkimustiedote-uutiskirjettä julkaistiin kaksi numeroa vuoden 2002 aikana. Suomen Pankin tutkijoiden artikkeleita julkaistiin myös kansainvälisissä tieteellisissä aikakauskirjoissa.

Suomen Pankin tutkimustointaa varten laadittiin kertomusvuonna valtakunnalliseen tutkimuseettiseen normistoon liittyvä ohje, jossa määritellään mm. tutkijan oikeudet, velvollisuudet ja tekijänoikeus tutkimustuloksiin ja syntyneeseen aineistoon.

Kansainvälistä yhteistyötä jatkettiin järjestämällä seminaareja, tutkimusvierailuja ja yhteistyöprojekteja. Huhtikuussa 2002 tutkimusosasto organisoி yhdessä CEPR:n (Centre for Economic Policy Research) kanssa Helsingissä tieteellisen kokouksen aiheesta ”Asset Markets and Monetary Policy”. Syyskuussa puolestaan pidettiin Säätytalossa Suomen Pankin ja SUEFR:n (Société Universitaire Européenne de Recherches Financières) organisoima konferenssi ”Geography, Banking and Financial Markets”. Lisäksi tutkimusosasto järjesti marraskuussa kansainvälisen workshopin aiheesta ”Who will pay for bank insolvency”. Se liittyi osastolla aiemmin tehtyyn pankkien turva- verkkoja ja selvitystilajärjestelyjä koskevaan tutkimukseen.

Tutkimusyhteistyötä Euroopan keskuspankkijärjestelmän piirissä jatkettiin osallistumalla mm. euroalueen tutkimusjohtajien koordi-

naatiokokouksiin ja rahapolitiikan välittymistä tutkivaan projektiin, joka saatettiin päätökseen. Uusia yhteistyöhankkeita käynnistettiin kahden Euroopan keskuspankin koordinoiman tutkimusverkoston kanssa: European Business Cycle Network sekä Euroopan keskuspankin ja Frankfurtin yliopiston rahoitustutkimuskeskuksen (CFS) tutkijaverkosto.

Siirtymätalouksien tutkimus

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksella on neljä toisiaan tukevaa toimintaa: tutkimus, seuranta, tietohallinto ja viranomaisyhteistyö. Laitoksen tutkimus on luonteeltaan lähinnä politiikkasuuntautunutta makrotaloustutkimusta ja keskittyy ennen muuta raha- ja finanssitalouden kysymyksiin. Tutkimukset julkaistaan laitoksen Discussion Papers -sarjassa. Tutkimusjulkaisut pyritään lopullisessa

muodossa julkaisemaan ulkopuolisisissa aikakauslehdissä ja muissa julkaisusarjoissa. Muun muassa seminaariesitelmää ja mielipidekirjoituksia julkaistaan laitoksen kotisivulla, elektronisessa BOFIT Online -julkaisussa. Vuoden aikana kehitettiin edelleen yhteistyötä sekä koti- että ulkomaisen tutkijayhteisön kanssa.

Keskeisiä tutkimusalueita vuonna 2002 olivat mm. Venäjän talouden riippuvuus öljyn viennistä sekä rahoitusjärjestelmän vaikutus talouskasvuun siirtymätalouksissa.

Laitoksen seurantajulkaisujen sarja koostuu perinteisestä Idäntalouksien viikko -julkaisusta, Russian Economy – The Month in Review -julkaisusta ja Baltic Economies – Bimonthly Review -julkaisusta. Julkaisujen levikki jatkoi kasvuaan, ja niiden vastaanotto on ollut myönteinen. Baltiakatsauksen ilmestymistiheyttä

lisättiin. Kaikki siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisut ovat saatavissa myös verkkojulkaisuina, mihin niiden levikki entistä enemmän suuntautuu (taulukossa 4 esitetyissä luvuissa eivät ole mukana julkaisujen haut laitoksen kotisivulta). Käyttötilaston perusteella laitoksen kotisivulla on noin 50 000 käyntiä kuukaudessa.

Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen tietopalvelutoimintoa, joka on alallaan ainutlaatuinen ainakin Pohjoismaissa, kehitettiin varsinkin elektronisen tiedonhankinnan ja hallinnon kannalta.

Euroopan keskuspankkijärjestelmän vakiintuminen lisäsi edelleen laitoksen viranomaisyhteistyötä. Laitoksen vierailevien tutkijoiden ohjelma on tärkeä osa sen tutkimustoimintaa ja kansainvälistä yhteistyötä. Ohjelmaan oli kymmeniä hakijoita. Heistä kuusi voitiin hyväksyä vierailijoiksi vuonna 2003.

Tiedotus ja julkaisut

Syksyllä 2001 käynnistyneet Euroopan keskuspankin ja euro-alueen kansallisten keskuspankkien Euro 2002 -tiedotuskampanja sekä Suomen Pankin oma eurotiedotuskampanja jatkuivat helmikuun 2002 loppuun asti kestäneen rahanvaihtojakson ajan. Kansalaisten suuri mielenkiinto kohdistui itse rahanvaihdon lisäksi uusien euroseteleiden aitoustekijöihin, rahanvaihdon käytännön asioihin, kuten uusien rahojen kirjoitus- ja merkin-täpöihin sekä rahaliiton taloudellisiin vaikutuksiin. Euroneuvontapuhelimeen tuli runsaasti kyselyjä koko vuoden ajan. EMU-viestintäryhmän jäsenet esiintyivät vuoden mittaan paljon opiskelijoille ja kansalaisjärjestöille. Loppuvuodesta viestinnän painopiste oli Suomen Pankin aseman ja tehtävien esitelyssä rahaliiton oloissa. Varsin runsas sekä koti- että ulkomainen tiedonkysyntä kohdistui mahdollisuuksiin hankkia eurokolikoita keräilytarkoituksiin.

Suomen Pankki jatkoi aktiivisesti viestintää osallistumisestaan euroalueen rahapolitiikan päätöksentekoon ja muuhun Euroopan keskuspankkijärjestelmän toimintaan. Erityisesti pankin johtokunnan jäsenet esiintyivät useissa tilaisuuksissa ja tiedotusvälineiden haastatteluisissa puhuen näistä aiheista. Tärkeä osa pankin viestintää ja osallistumista kotimaan talouspoliittiseen keskusteluun oli edelleen

pääjohtajan Euro & talous -lehden julkistamisen yhteydessä pitämä tiedotustilaisuus. Kahdesti vuodessa lehden julkistamisen yhteydessä julkaistiin myös Suomen Pankin kokonaistaloudellinen ennuste.

EKP:n ja EKPJ:n viestintäkomiteassa pohdittiin mm. yhteisen rahapolitiikan viestintää. Komitea arvioi viestinnän onnistumista ja keskusteli keinoista sen tehostamiseksi.

Suomen Pankki julkaisi neljännesvuosittain kahta aikakauslehteä: suomenkielistä Euroa & taloutta ja englanninkielistä Bank of Finland Bulletin -lehteä. Euro & talous -lehestä teetettiin kertomusvuonna lukijatutkimus. Vuosikertomus ilmestyi suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Pankkivaltuusto julkisti toimintakertomuksensa lisäksi marraskuussa 2002 suomeksi ja ruotsiksi ns. ajankohtaiskertomuksen, jossa käsiteltiin vakausta ja kasvusopimusta. Suomen rahat -kirja uudistettiin, ja julkaisu ilmestyi suomeksi ja englanniksi keväällä 2003.¹

Suomen Pankissa suomennettiin EKP:n tärkeimmät julkaisut, kuten vuosikertomus ja Kuukausikatsauksen 12 numeroa. Suomen Pankki myös vastasi suomenkielisen Kuukausikatsauksen tuotannos-

¹ Luettelo pankin julkaisuista vuonna 2002 on vuosikertomuksen liitteenä. Suomen Pankin ja siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen sekä monet EKP:n julkaisut löytyvät myös pankin Internet-sivustosta (www.suomenpankki.fi).

Taulukko 4. Suomen Pankin julkaisujen painosmääriä 2002

Vuosikertomus	
– suomi	3 000
– ruotsi	700
– englantia	1 800
Euro & talous	7 100
Bank of Finland Bulletin	5 400
A-sarjan julkaisut	2 300
E-sarjan julkaisut	2 000
Keskustelualoitteet	
– suomi	600
– englantia	1 400
Tutkimustiedote	6 400
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos*	
– BOFIT-Discussion Papers	1 200
– Idäntalouksien viikko	
– suomi	1 000
– englantia (vain verkossa)	1 100
– Russian Economy – The Month in Review	1 200
– Baltic Economies – Bimonthly Review	900
Rahoitusmarkkinat-taloustiedotus	850
Suomen maksutase – kuukausitilasto	500
Suomen maksutase – vuositilasto	500
Maksutase ja ulkomainen varallisuus -tilasto	500
Suorat sijoitukset Suomen maksutaseessa -tilasto	500
Suomen joukkovelkakirjalainat	350

* Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisuissa on mukana myös suora sähköinen jakelu.

ta ja julkaisemisesta. Samoin se vastasi ns. GD-raportin (Yhteinen rahapolitiikka euroalueella), Lähtymisraportin ja EKP:n tiedotteiden suomennoksista. Tämän lisäksi Suomen Pankki suomensi ja julkaisi EKP:n rahapolitiikkaa käsittelevän kirjan sekä käännettynä ruotsiksi. EKP:n asiakirjojen suomentaminen laajeni alkuvuodesta ns. kannanotto-pyyntöjen (public consultation) käyttöönoton myötä. Syksyllä 2002 pankki osallistui EKP:n Kuukausikatsauksen lukijakyselyn toteutukseen.

Resurssit ja niiden käyttö

Budjetti ja operatiivisten kustannusten toteutuminen

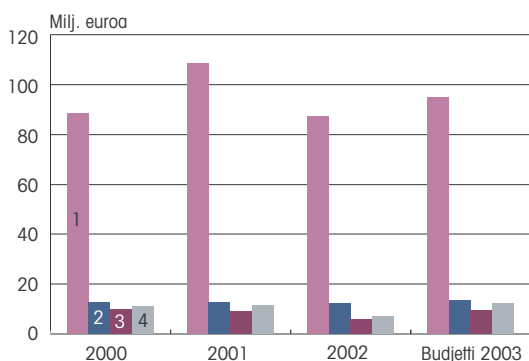
Suomen Pankin toiminnan pitkän aikavälin suunnittelu perustuu aika ajoin tehtäviin toimintaympäristö-analyysihin ja taustaselvityksiin suunnittelun kannalta ajankohtaisista teemoista. Näitä teemoja käsitellään vuosittain pidettävässä ylimmän johdon strategiaseminaarissa. Samassa yhteydessä arvioidaan strategian toteutumista keskeisiltä osin ja todetaan, onko strategisia linjauksia tarvetta tarkistaa. Pankin johtokunta kävi vuoden 2002 aikana laajat strategiakeskustelut, joiden pohjalta linjauksia tullaan tarkistamaan. Toiminnan

vuosisuunnittelussa osastot konkreetisoivat pankin strategian käytännön toiminnaksi.

Käteisen euron käyttöönotosta aiheutui pankille vielä alkuvuodesta isoja kertaluonteisia kuluja. Näistä kuluista merkittävä osa muodostui suurelle yleisölle suunnatuista Suomen Pankin ja eurojärjestelmän tiedotuskampanjoista. Lisäksi Suomen Pankille syntyi rahanvaihtoon liittyviä tiedotuskustannuksia mm. yhteydenpidosta yhteistyökumppaneihin ja erilaisen tilaisuuksien järjestämisestä (kuvio 18, taulukko 5).

Sisäisten palveluiden tehostamista jatkettiin mm. siirtymällä osin ostopalvelutyövoiman käyttöön.

Kuvio 18.
Suomen Pankin toimintakulut ja tuotot 2000–2003

1. Kulut
2. Tuotot
3. Hankinnat
4. Kiinteistöprojektit
Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 5.

Suomen Pankin toimintakulut ja tuotot, milj. euroa

1. Toimintakulut ja tuotot	Budjetti 2003	Toteutunut 2002	Toteutunut 2001	Toteutunut 2000
Kulut				
Palkat ja palkkiot	30,4	30,7	29,5	28,8
Sosiaalikulut	4,2	3,8	3,8	3,8
Eläkkeet	16,1	13,5	13,6	12,0
Koulutus	1,8	1,2	1,4	1,3
Virkamatkat	2,0	1,8	1,8	1,5
ATK-palvelut	4,1	3,9	4,0	3,8
Muut ostopalvelut	7,2	7,4	6,4	3,9
Kiinteistöjen kulut	6,8	6,5	5,6	5,2
Muut kulut	5,9	4,5	4,2	4,3
Yhteensä	78,7	73,4	70,1	64,5
Poistot				
ATK-laitteista	1,8	0,4	2,1	2,8
Rahankäsittelykoneista	0,8	0,8	0,5	0,1
Rakennuksista	10,0	9,1	8,7	8,7
Muusta käyttöomaisuudesta	1,3	1,3	1,2	1,0
Yhteensä	13,9	11,6	12,5	12,5
Yhteensä	92,6	85,0	82,6	77,0
Setelien hankintakulut	2,2	2,0	25,7	11,5
Toimintakulut yhteensä	94,8	87,0	108,3	88,5
Tuotot				
Rahahuollon tuotot	-0,8	-0,5	-1,7	-2,8
Palvelut Rahoitustarkastukselle	-2,5	-1,9	-1,7	-1,6
Kiinteistöjen tuotot	-7,9	-7,8	-6,8	-5,9
Muut tuotot	-2,2	-2,2	-2,4	-2,4
Tuotot yhteensä	-13,3	-12,5	-12,5	-12,6
Toimintakulut ja tuotot, netto	81,5	74,5	95,6	75,9
2. Hankinnat				
ATK-laitteet ja ohjelmistot	7,0	4,3	3,8	2,9
Rahankäsittelykoneet	0,0	0,1	2,3	5,5
Muut kalusteet ja koneet	2,5	1,6	2,6	1,6
Hankinnat yhteensä	9,5	6,0	8,8	9,9
3. Kiinteistöprojektit				
Pääkonttorikiinteistöt	8,7	4,5	10,7	10,1
Vantaan kiinteistö	3,6	2,0	0,8	0,7
Muut kiinteistöt	0,1	0,4	0,0	0,3
Kiinteistöprojektit yhteensä	12,4	6,8	11,5	11,1

Lähde: Suomen Pankki.

Pankkijärjestelmien kehittämiskustannukset olivat keskeisten järjestelmien uusimisen vuoksi poikkeuksellisen suuret. Vuonna 2000 käynnistyneessä ns. Hermes-hankkeessa edettiin päätökseen vanhan järjestelmän korvaavan

runkojärjestelmän valinnasta. Järjestelmähankkeissa käytettiin oman henkilöstön lisäksi merkittävässä määrin myös ulkopuolista konsulttiapua.

Pankin strategiassa on yhdeksi toimintaa ohjaavaksi linjaukseksi

todettu kustannustietoisuus sekä tehokas taloudellinen toiminta. Toimintojen tehostaminen konkreettisesti pankin osastoilla mm. sitä kautta, että työnkuluja arvioitiin uudelleen ja tietojärjestelmien hyväksikäyttöä kehitettiin.

Tietotekniikka

Käteiseurojen käyttöönoton jälkeen kehittämisen painopistealueita tietotekniikassa olivat maksujärjestelmien ja varannon sijoittamisen tietojärjestelmät, ekonomistialueen järjestelmäarkkitehtuuri sekä joidenkin isojen tilastojärjestelmä-hankkeiden käynnistyminen.

Maksujärjestelmissä saavutettiin merkittävä etappi, kun teknisesti uudistettu RTGS-järjestelmä otettiin käyttöön Microsoft-konesaliympäristössä. Samalla myös Unisys-keskustietokoneiden aika Suomen Pankissa päättyi. Uuden tekniikan mahdollisuuksia maksujen välityksessä havainnollistettiin kokeellisesti toteuttamalla ns. E-settlement-hanke. Samalla testattiin toimikorttipohjaisia tietoturvaratkaisuja, joita otetaan käyttöön vuonna 2003.

Varannon sijoittamisen valmisohjelmistovalintaa ja käyttöönotto-projektia valmisteltiin perusteellisesti. Hanke vaikuttaa laajalti yli osastorajojen eli neljän osaston toimintaan ja työprosesseihin. Tarjottujen valmisohjelmistojen soveltuvuuteen ja käyttötapaan paneuduttiin mm. testaamalla ohjelmistoja pankin ympäristössä.

Ekonomistialueen tietojärjestelmäarkkitehtuurin pitkän aikavälin kehittämislinjauksessa päätettiin sovittaa valmisohjelmistoja nykyisiin ohjelmistoihin ja painot-

taa tiivistä EKPJ-yhteistoimintaa. Internet-perusteisia ratkaisuja alettiin soveltaa ekonomistien ns. PATU-ohjelmiston¹ uutena käyttöliittymänä sekä raportointipohjien jakelussa valvottaville organisaatioille. Tilastoinnissa aloitettiin isoja järjestelmä-hankkeita, kuten arvopapereihin liittyvä tiedonkeruu ja maksutasetilastoinnin koko järjestelmän uusinta. EKPJ-järjestelmien tiedonsiirtoa uudistettiin.

Internet-kotisivun ulkoasu ja sisällön tuotantotekniikka uudistettiin. Julkisten asiakirjojen selailua varten otettiin käyttöön yleisö-pääte. Pankkilaisten Internet-palveluiden laajentaminen, liikkuvat työpisteet sekä kämmentietokoneet olivat kehittämis- ja kokeilukohteina. Eläkkeiden laskentajärjestelmän toisen vaiheen tuotantoonotto päätti pitkän ns. Ella-projektin.

EKPJ:n tietotekniikkakomiteassa ja sen työryhmissä tärkeimpiä hankkeita olivat yhteisen tietotekniikkastrategian tuottaminen, tietoliikenneverkon uusimisen käynnistäminen sekä EU-jäsenyyttä hakeneiden maiden tietotekniiseen liittymiseen valmistautuminen.

Microsoft-ohjelmistojen päivitys alkoi keskeisten pankkijärjestelmien konesalipalvelimista. Toimikorttipohjainen todentautuminen edistyi niin pitkälle, että

¹ PATU = päätöksenteon tukijärjestelmä.

välineistö ja menettelytavat pystyttiin päättämään ja tekemään testiasennuksia. Käyttäjille konkreettisesti näkyvät Microsoft-päivityskierroksen työasemamuutokset sekä toimikorttien ja todennusjärjestelmän käyttöönotto siirtyivät vuoteen 2003. Microsoft muutti lisensointi- ja ylläpitokäytäntöä kesken kauden, mikä aiheutti merkittävän lisäkustannuksen.

Samalla kun voimavaroja kohdistettiin voimakkaasti uusien tekniikoiden kehittämiseen, pystyttiin keskuskonepohjaisten järjestelmien tuotannon palvelutaso pitämään hyvänä TARGET- ja Atlas-alueilla. Virus- ja muista tietoturva-uhkista selviydettiin vaurioitta. Palveluiden kokonaiskäytettävyys pysyi hyvänä.

Laatutyön painopiste oli käynnissä olevien projektien ja systemityön laadun varmistuksessa katselmointimenettelyn avulla. Tietojenkäsittelyn kustannusten kohdentamista käyttäjyksiköille kehitettiin ja yksinkertaistettiin.

Käyttäjien kannalta merkittäviä häiriöitä ei esiintynyt millään osa-alueella. Joitakin osittain myös seuraavaan vuoteen ulottuneita aikataulujen siirtymiä jouduttiin hyväksymään, mutta niiden vaikutus tuntui lähinnä uusien palveluiden tarjonnassa. EKPJ-yhteistöminnassa asetetut tavoitteet saavutettiin oikea-aikaisesti ja laadukkaasti.

Henkilöstö

Suomen Pankin henkilöstö- ja työnantajapolitiikan tavoitteena on olla kilpailukykyinen työnantaja, jonka palveluksessa on määrältään oikea, osaava ja sitoutunut henkilöstö.

Henkilöstötoimen painopiste-alueita ovat kertomusvuonna olleet henkilöstörakenteen kehittäminen ja resursointi, johtaminen, osaaminen ja työyhteisön hyvinvointi.

Resursointi ja henkilöstörakenne

Pankissa työskenteli vuoden 2002 lopussa 673,5 henkeä, heistä 536,5 pääkonttorissa ja 137 Helsinki–Vantaan aluetoimistossa ja haarakonttoreissa. Henkilöstömäärä supistui edellisvuotisesta 7 %.

Pankin henkilöstön keski-ikä on ulkopuolisista rekrytoinneista (40) huolimatta edelleenkin korkea, 45 vuotta, ja yli 50-vuotiaiden osuus henkilöstöstä on 46 %. Asiantuntijatehtävissä työskenteli 38,5 % henkilöstöstä. Asiantuntijoiden suhteellinen osuus on kasvanut noin 10 prosenttiyksikköä viimeisen viiden vuoden aikana. Naisten osuus henkilöstöstä oli 55 % ja määräaikaisten 6 %.

Euroopan keskuspankissa työskenteli 15 pitkällä virkavapaalla olevaa pankkilaista.

Rahahuolto-organisaation muutosten ja eurojen käyttöönoton jälkeen Suomen Pankin rahahuolto tehtävät ovat merkittävästi vähentyneet. Rahahuollon henkilöstömäärää supistettiin vuoden 2002 aikana 35 hengellä. Tämä toteutettiin päättämällä määräaikaisia virkasuhteita ja käyttämällä yksilöllisiä sopeutusratkaisuja lähellä eläkeikää olevien tapauksessa.

Vuoden 2002 ennakoiva henkilöstösuunnittelu keskittyi vuosina 2003–2005 eläkkeelle siirtyvien työntekijöiden tehtävien uudelleenarviointiin ja organisointiin, osastojen väliseen henkilöstöresurssien yhteiskäyttöön ja osaamisen siirtämiseen. Pankin johto asetti pääkonttorin osastoille tavoitteeksi, että eläkkeelle siirtyvien viroista enintään puolet täytetään uudelleen.

Henkilöstöselvityksiä

Johdolle ja esimiehille tuotettiin henkilöstöjohtamisen tueksi henkilöstötilinpäätös, tasa-arvoselvitys ja ulkopuolinen henkilöstöjohtamisen vertailuselvitys.

Pankissa ja Rahoitustarkastuksessa tehtiin ilmapiiritutkimus joulukuussa 2002. Tutkimuksessa seurattiin soveltuvien osin muutoksia vuonna 2000 tehtyyn tutkimukseen. Tuloksia tullaan hyödyntämään johtamisessa ja organisaation toimintatapojen kehittämisessä.

Työnantajapolitiikka

Suomen Pankin Henkilöstöyhdistyksen kanssa solmitun kolmivuotisen virkaehtosopimuksen mukaisesti käynnistettiin pankin kahden erillisen palkkausjärjestelmän yhdistäminen. Hanke valmistui alkuvuodesta 2003. Tavoitteena oli luoda hallinnollisesti helppo esimiesten työkalu, joka takaa palkkatason entistä paremman markkinavertailtavuuden ja tukee kriittisen osaamisen hankkimista ja säilyttämistä pankissa.

Virkaehtosopimusneuvotteluja (VES-neuvotteluja) käytiin liukuvan työajan uudistamisesta, varalolokorvauksesta, väliaikaisista ikkunattomista työtiloista, iltavuorolisästä, arvokuljettajien

yöpäivystyksestä sekä 0,9 prosentin järjestelyvaran jakoperusteista.

Rahahuollon rakennemuutoksen yhteydessä pankki kävi YT-neuvotteluja Henkilöstöyhdistyksen kanssa käytössä olevien sopeutusjärjestelmien toimivuudesta.

Eläkelinjaukset ja hallinto

Suomen Pankki on itsenäinen eläkelaitos, joka vastaa henkilöstönsä eläkkeiden rahoituksesta, tuottaa valtion eläkejärjestelmän mukaiset eläke-edut ja hallinnoi eläkepäätokset ja eläkkeiden maksatuksen. Eläkkeiden rahoitusta kehitettiin rahastoivaan suuntaan siten, että pankin taseessa aikaisemmin tehtyä eläkevarausta vastaavat varat merkittiin ensimmäisen kerran eläkerahastoksi taseeseen ja niillä on oma hallinto. Päätöksillä ei ole vaikutusta pankkilaisten nykyisiin eläke-etuuksiin.

Suomen Pankin johtokunnan hyväksymien sijoitusperiaatteiden tavoitteena on kattaa henkilöstön eläkevastuuta siten, että vähintään 110 prosentin tavoitetaso saavutetaan vuonna 2012. Eläkerahaston omaisuudeksi siirrettyjen Suomen Pankin kiinteistöjen ylläpidosta ja hoidosta vastaa pankin hallinto-osasto. Johtokunta vastaa varainhoitoon liittyvästä sijoitustoiminnasta. Korke- ja osakesijoituspalvelut ostetaan ulkopuoliselta salkunhoitajalta.

Suomen Pankki maksoi 31.12.2002 eläkettä 796 hengelle, joista naisia oli 71 %. Eläkkeensaa- jista 35 oli jäänyt eläkkeelle suoraan pankista tai Rahoitustarkastuksesta vuoden 2002 aikana. Vanhuus-

eläkkeitä maksettiin 564 hengelle yhteensä 11 268 428 euroa ja työkyvyttömyyseläkkeitä 74 hengelle yhteensä 541 707 euroa. Perhe-eläkkeitä maksettiin 107 hengelle yhteensä 1 264 282 euroa.

Henkilöstön kehittäminen ja koulutus

Koulutusmenot olivat 1,2 milj. euroa (3,8 % palkkasummasta). Tämä on hyvää tasoa verrattuna muihin julkisen sektorin organisaatioihin. Summa jakaantui ammatilliseen koulutukseen (38 %), johtamiskoulutukseen (8 %), vuorovaihtus-, viestintä- ja kielikoulutukseen (21 %) sekä tietotekniikkakoulutukseen (33 %). Koulutuspanostus supistui edellisvuotisesta 13 %, mikä johtui mm. siitä, ettei kertomusvuonna ollut edellisvuotisen kaltaista poikkeuksellisen suurta panostusta johtamiskoulutukseen.

Kansallisten keskuspankkien välinen koulutusyhteistyö EKPJ:n piirissä lisääntyy jatkuvasti. Pankki osallistui aktiivisesti EKPJ:n yhteisten koulutusohjelmien suunnitteluun ja toteutukseen. Tuorein yhteinen ohjelma on uusille asiantuntijoille suunnattu EKPJ:n perhedytysohjelma. Muita toistuvia ovat johtamiskoulutukset Heading for Leadership ja Transformational Leadership sekä neuvottelu- ja vuorovaikutustaitojen kurssit. Suomen Pankki lähetti näihin ohjelmiin yhteensä 20 osallistujaa.

Muiden keskuspankkien ja Kansainvälisen valuuttarahaston

talousaiheisille kursseille osallistui Suomen Pankista ja Rahoitustarkastuksesta kaikkiaan 9 henkeä.

Toimintaympäristön kansainvälistymisen vuoksi kielikoulutus on edelleen merkittävä henkilöstökoulutuksen alue. Vuonna 2002 pääpaino oli englannin kielessä.

Edellisenä vuonna aloitetun johtamiskoulutusohjelman viimeinen jakso toteutettiin alkuvuodesta. Ohjelmaan osallistui 60 Suomen Pankin ja Rahoitustarkastuksen osasto- ja toimistopäällikköä.

Tietotekniikassa loppukäyttäjille suunnattu koulutus kohdistui toimistojärjestelmien käytön tehostamiseen pääasiassa ajokorttikoulutuksena. ATK-ammattilaisten osaamisen kehittäminen kohdentui uuteen palvelinympäristöön ja sen mukana tuomiin sovelluskehitysmenetelmiin ja -tekniikoihin.

Taloudellisen koulutuksen aiheina olivat vuonna 2002 pankkien vakavaraisuussäännösten muuttuminen ja sen aiheuttamat muutokset rahoitusvalvonnan menetelmissä, pankkien luokitus-toiminta, makromallien teoria ja empiiristen mallien sovellukset sekä kansantalouden tilinpito ja taloustilastot. Koulutusyhteistyötä eurooppalaisten keskuspankkien, rahoitusvalvontaviranomaisten ja kotimaisten yhteistyötahojen kanssa jatkettiin.

Koulutusyhteistyötä siirtymätalouksien keskuspankkien kanssa jatkettiin järjestämällä yhteensä 8 seminaaria ja koulutusvierailua. Näihin osallistui 44 henkeä. Kolu-

tusyhteistyötä tehtiin eniten Venäjän keskuspankin kanssa.

Osa pankin tutkimushankkeista toteutettiin akateemisina opinnäyteprojekteina. Näihin väitöskirja- ja lisensiaatintutkimuksiin käytettiin vuoden aikana yhteensä 2,1 henkilötyövuotta kolmessa eri projektissa.

Työyhteisön kehittäminen ja hyvinvointi

Työterveyshuollon kustannusten painottuminen ennalta ehkäisevään toimintaan lisääntyi asetetun tavoitteen mukaisesti. Henkilöstön hyvinvointia tuettiin panostamalla suunnitelmallisesti vapaa-ajan virkistäytymiseen, ohjattuun liikuntaan sekä terveystietoiskuihin.

Työnantajan varhaiskuntoutuksen ja eläkelaitoksen kuntoutuspäättösten tueksi laadittiin kuntoutusperiaatteet. Niiden tavoitteena on parantaa työkykyä tapauksissa, joissa on uhkana ennenaikainen eläköityminen. Asiantuntijoille järjestettiin ryhmäkuntoutusta yhteistyössä Kansaneläkelaitoksen ja Suomen Selkäinstituutin kanssa.

Johtokunta hyväksyi pankille huumeiden vastaisen ohjelman. Sen pääpaino on ennalta ehkäisevässä valistuksessa, jota tuetaan vuosittaisen huumeetestaussuunnitelman avoimella tiedottamisella ja läpiviennillä.

Kiinteistöt ja muut omistukset

Suomen Pankki omistaa lähinnä vain sellaisia kiinteistöjä ja osakeita, joita se tarvitsee omaa toimintaansa varten. Tarpeettomaksi käynyttä omaisuutta pankki myy järjestelmällisesti markkinatilanteen sen mahdollistaessa.

Suomen Pankki toimii pääasiassa omistamissaan kiinteistöissä, joissa on otettu huomioon keskuspankin tiukat turvallisuus- ja poikkeustilavaatimukset. Pankin ja Rahoitustarkastuksen käytössä olevia tiloja on yhteensä noin 47 500 m². Tästä pankki on vuokrannut ulkopuolelta runsaat 1 500 m². Lisäksi Suomen Pankin tiloja on vuokrattuna ulkopuolisille noin 40 600 m². Pankin vuokralaiset ovat pääasiassa rahahuollossa toimivia yrityksiä, joilla on läheistä yhteistyötä Suomen Pankin kanssa ja joiden toiminta edellyttää huipputurvallisuutta. Tampereen konttorikiinteistössä pankilla on tavallisia liike- ja toimistovuokralaisia.

Vuoden 2002 alusta kolme pankin kiinteistöä siirrettiin Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi, kun pankin eläkevastuun ja sen katteeksi yksilöidyn omaisuuden hallinnointi eriytettiin pankin muusta toiminnasta. Siirretyt kiinteistöt olivat Rahoitustarkastuksen käyttöön vuonna 2001 peruskorjattu Snellmaninkatu 6, rahamuseota varten kunnostettava Snellmaninkatu 2 ja Tampereen konttorikiinteistö.

Suomen Pankin toiminnan kannalta tarpeeton osa Vantaan

kiinteistön maa-alueesta on kaavoitettu turvallisuudeltaan huipputasoin toimistorakentamista varten. Suomen Pankki on perustanut ulkopuolisen yhteistyökumppanin kanssa osakeyhtiön, Turvalaakso Kiinteistöt, jonka tehtävänä on alueen markkinointi ja turvallisuuspalveluiden suunnittelu. Turvalaakson ensimmäisenä rakennuksena valmistui toimitalo älykortti- ja turvapainoyhtiö Setecille tammi-kuussa 2002.

Suomen Pankin kiinteistöjä hoidettiin vuoden aikana tavoitteina kustannustehokkuus, käytettävyyden parantaminen ja tilankäytön tehostaminen. Lisäksi investoitiin välttämättömiin peruskorjauksiin. Kiinteistöihin investoitiin vuoden aikana yhteensä 8,0 milj. euroa. Suurimmat investoinnit liittyivät Snellmaninkatu 2:n entisen postirakennuksen kunnostamiseen rahamuseota varten, pankin päärakennuksen uuden osan perusparannukseen ja Vantaan kiinteistön ilmanvaihto- ja jäähdytyskoneiden uusintaan.

Vuoden 2002 alkuun mennessä kaikki pankin lakkautettujen haarakonttorien kiinteistöt oli saatu myydyksi, viimeisenä Mikkelin konttorikiinteistö vuoden 2001 lopussa. Vuonna 2002 myytiin kaksi työsuhdekäytössä ollutta asuinhuoneistoa haarakonttoripaikkakunnilla.

HEX

Suomen Pankki on 7 prosentin osuudella osaomistajana HEX-konsernin emoyhtiössä HEXissä. Omistus on peräisin Suomen

Pankin aikaisemmasta Suomen Arvopaperikeskuksen (APK) osakeomistuksesta. APK sulautui vuonna 1998 suunnatun osakeannin kautta HEXiin.

HEX-konsernin rakenne käsittää pörssikaupankäynnin koko ketjun eli kaupankäynnin, selvityksen, toteutuksen sekä omistusten rekisteröinnin ja säilytyksen. Konserni on laajentunut yritysostoin Baltiaan.

Vakuuksien hallinnassa APK toimii palvelun tuottajana Suomen Pankille ja koko eurojärjestelmälle. Arvopaperikeskus puolestaan käyttää Suomen Pankin sekkitilipalveluita hoitaakseen selvitystoiminnan vaatiman maksuliikkeen keskuspankkirahalla.

Setec

Suomen Pankki omistaa 40 % Setecin osakkeista. Yhtiö muodostettiin 10 vuotta sitten silloisesta Suomen Pankin setelipainosta ja 60 % sen osakekannasta myytiin ulkopuolisille sijoittajille vuonna 1998. Setecin toiminnassa perinteisen seteleiden tuotannon osuus on vähentynyt ja painopiste on siirtynyt älykortti- ja tunnistetuoitteisiin.

Rahakontti

Suomen Pankki omistaa selvitystilassa olevan, entisen Helsingin Rahamarkkinakeskuksen, osakkeista niukan enemmistön. Yhtiön liiketoiminta on jo aiemmin luovutettu Suomen Arvopaperikeskukselle. Yhtiön selvitystilamenettely on tarkoitus saattaa päätökseen vuoden 2003 alkupuolella.

Tilinpäätös

Tase, milj. euroa

	31.12.2002	31.12.2001
Vastaavaa		
Kulta ja kultasaamiset (1)	515	497
Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta (2)	8 694	8 871
Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	816	899
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	7 878	7 972
Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta (3)	721	794
Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta (4)	0	0
Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	0	0
Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta (5)	2 970	1 294
Perusrahoitusoperaatiot	2 970	988
Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	–	306
Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta (6)	1	2
Eurojärjestelmän sisäiset saamiset (7)	3 605	769
Osuus EKP:n pääomasta	70	70
Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen	699	699
Euroseteleiden kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen	2 836	0
Muut saamiset (8)	808	1 093
Euroalueen metalliraha	66	63
Aineellinen ja aineeton käyttöomaisuus	212	257
Muu vaihto-omaisuus	23	106
Muut	507	666
Yhteensä	17 315	13 319

Pyöristyksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

	31.12.2002	31.12.2001
Vastattavaa		
Liikkeessä olevat setelit (1)	5 853	2 374
Rahapolitiisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat		
euroalueen luottolaitoksille (2)	3 759	3 840
RTGS-tilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	3 759	3 840
Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille (3)	-	271
Euromääräiset velat muille euroalueella oleville (4)	5	1
Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle (5)	1	2
Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle (6)	0	108
Talletukset ja muut velat	0	108
Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä (7)	185	203
Eurojärjestelmän sisäiset velat (8)	2 159	891
Muut velat (9)	77	32
Arvonmuutostili (10)	689	1 053
Varaukset (11)	3 120	3 140
Oma pääoma (12)	1 304	1 149
Kantarahasto	841	841
Vararahasto	463	309
Tilikauden voitto (13)	163	254
Yhteensä	17 315	13 319

Tuloslaskelma, milj. euroa

	1.1.–31.12.2002	1.1.–31.12.2001
KORKOTUOTOT (1)	442	509
KORKOKULUT (2)	-209	-187
KORKOKATE (3)	233	322
VALUUTTAKURSSIMUUTOKSISTA REALISOITUNEET VOITOT/TAPPIOT (4)	-215	105
ARVOPAPEREIDEN REALISOITUNEET HINTAEROT (5)	94	97
VALUUTTAKURSSI- JA HINTAEROVARAUKSEN MUUTOS (6)	121	-202
RAHOITUSKATE	233	322
RAHOITUSTULON NETTO-OSUUS (7)	14	0
OSUUS EKP:N VOITOSTA (8)	25	28
MUUT KESKUSPANKKITOIMINNAN TUOTOT (9)	15	3
KESKUSPANKKIERIEN KATE	287	353
MUUT TUOTOT (10)	41	29
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut (11)	-53	-63
Hallinnolliset kulut (12)	-20	-19
Poistot käyttöomaisuudesta (13)	-3	-1
Setelien hankintakulut (14)	-2	-26
Muut kulut (15)	-10	-11
VARAUSTEN MUUTOS (16)	-77	-9
TILIKAUDEN TULOS (17)	163	254

Tilinpäätöksen liitteet

	31.12.2002		31.12.2001	
Valuuttamääräiset futuurisopimukset, milj. euroa				
Ostosopimukset ¹	–		24,8	
Myyntisopimukset ¹	–		218,5	
Osakkeet ja osuudet, nimellisarvo, milj. euroa (sulkeissa Suomen Pankin omistusosuus)				
Setec	2,7	(40 %)	2,7	(40 %)
Rahakontti ²	0	(52 %)	0	(52 %)
HEX, Helsingin Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysyhtiö	1,9	(7 %)	1,9	(7 %)
Bank for International Settlements	11,5	(1,67 %)	11,5	(1,67 %)
Asunto-osakkeet	6,3		6,3	
Kiinteistöosakkeet	–		–	
Muut osakkeet ja osuudet	0,1		0,1	
Yhteensä	22,5		22,5	
Laskennallinen osuus arvopaperikeskuksen rahastosta, milj. euroa				
	0,2		0,2	
Eläkesitoumuksista johtuva vastuu, milj. euroa				
Suomen Pankin eläkevastuu	412,6		396,1	
– tästä varauksilla katettu	351,7		315,8	
Suomen Pankin huoltokonttori, milj. euroa				
– talletukset	20,4		18,6	
– luotot	7,8		7,7	

¹ Kyseisen valuutan vuoden viimeisen pankkipäivän keskurssiin.

² 31.12.2002 jäljellä oleva jako-osuus 35 495 euroa.

Suomen Pankin kiinteistöt

Kiinteistö	Osoite	Valmistumisvuosi	Tilavuus noin m ³
Helsinki	Rauhankatu 16	1883/1961	49 500
	Unioninkatu 33 / Rauhankatu 19	1848/1954	50 500
	Snellmaninkatu 6 ¹	1857/1892/2001	26 930
	Snellmaninkatu 2 ¹	1901	3 200
	Ramsinniementie 34	1920/1983/1998	4 600
Kuopio	Puutarhakatu 4	1993	11 900
Oulu	Kajaaninkatu 8	1973	17 700
Tampere	Hämeenkatu 13 ¹	1942	36 000
Turku	Linnankatu 20	1914	10 500
Vantaa	Suometsäntie 1	1979	311 500
Inari	Saariselkä	1968/1976/1998	6 100

¹ Siirretty vuoden 2002 alussa Suomen Pankin eläkerahaston omaisuudeksi.

Johtokunta esittää pankkivaltuustolle, että Suomen Pankin voitto,
163 018 286,83 euroa, käytetään seuraavasti:
Tuloksesta puolet eli 81 509 143,41 euroa käytetään LSP 21 §:n perusteella
vararahaston kartuttamiseen ja muu osa eli 81 509 143,42 euroa
siirretään käytettäväksi valtion tarpeisiin.

Helsingissä 26. helmikuuta 2003

SUOMEN PANKIN JOHTOKUNTA

Matti Vanhala, puheenjohtaja

Matti Louekoski

Sinikka Salo

Pentti Hakkarainen

Tilinpäätöksen kommentit

Kirjanpito- ja tilinpäätöskäytäntö

Suomen Pankki noudattaa EKP:n neuvoston hyväksymiä kirjanpitoperiaatteita ja -tekniikoita, ja vuosien 1999–2002 tilinpäätökset laadittiin näiden yhdenmukaistettujen periaatteiden mukaisesti.

Pankkivaltuusto vahvistaa Suomen Pankista annetun lain 11 pykälän nojalla pankin tilinpäätöksen perusteet johtokunnan esityksen mukaisesti.

Vuonna 2001 tehtiin päätökset Suomen Pankin eläkevastuun hoitamisesta pankin taseessa olevan eläkerahaston avulla. Vuoden 2002 alusta voimaan tulleen järjestelyn tarkoituksena on huolehtia Suomen Pankin henkilöstön eläketurvan kattamiseen liittyvien varojen tuotavasta sijoittamisesta. Suomen Pankin eläkerahastosta laaditaan erillinen vuosikertomus.

Tuloslaskelmakaavaa muutettiin vuonna 2002. Erien ”Valuuttakurssimuutoksista realisoituneet voitot/tappiot” ja ”Arvopapereiden realisoituneet hintaerot” jälkeen on esitetty näitä tuloslaskelmaeriä koskeva valuuttakurssi- ja hintaero-varauksen muutos. Tilinpäätöspoliitiikan mukaan varausta kasvatetaan/puretaan edellä mainittujen erien nettomäärällä. Näin ollen valuuttakurssimuutoksilla ja hintaeroilla ei ole tulosvaikutusta vuosien 2001 ja 2002 tilinpäätöksissä. Valittu tuloslaskelmakaava noudattaa EKP:n suosittamaa kaavaa. Samassa yhteydessä muutettiin tuloslaskelman erän ”Muut keskus-

pankkitoiminnan tuotot” sisältöä ja lisättiin erät ”Osuus EKP:n voitosta” ja ”Muut tuotot” informatiivisuuden parantamiseksi. Vuoden 2001 tuloslaskelma on muutettu vastaamaan vuoden 2002 esitystapaa.

Kulta ja valuuttamääräiset erät

Ulkomaan rahan määräiset erät ja kulta on tilinpäätöksessä muunnettu euroiksi käyttäen markkinakursseja. Ulkomaan rahan määräisten erien arvostus on tehty valuutakohtaisesti. Arvopapereiden arvostus on tehty arvopaperilajeittain.

Valuuttakurssista johtuva arvostusero käsitellään erillään arvopapereiden hintojen muutoksesta johtuvasta erosta. Kullan hinnanmuutos- ja kurssimuutoserot käsitellään yhtenä eränä. Kulta on arvostettu 31.12.2002 markkinahintaan.

Arvopapereiden takaisinmyynti- ja takaisinostositoumukset

Arvopapereiden takaisinmyyntisitoumukset eli käänteiset reposopimukset on kirjattu taseeseen vakuudellisina talletuksina vastavaa-puolelle. Arvopapereiden takaisinostositoumukset eli reposopimukset on kirjattu taseeseen vakuudellisina luottoina vastavaa-puolelle. Reposopimuksilla myydyt arvopaperit pysyvät Suomen Pankin taseessa.

EU-maiden kansallisten keskuspankkien väliset saamiset ja velat

EU-maiden kansallisten keskuspankkien väliset saamiset ja velat on nettoutettu siten, että jokaisella pankilla on saatava EKP:ltä tai velka EKP:lle.

Käyttöomaisuus

Tilikauden 1999 alusta lukien käyttöomaisuus on arvostettu hankintahintaan poistoilla vähennettynä. Poistot on laskettu tasapoistomenetelmällä. Tasapoistot tehdään käyttöomaisuuden odotettuna taloudellisena käyttöaikana siten, että ne aloitetaan toisen hankintaa seuraavan kalenterikuukauden alusta.

Vuoden 1999 taseessa markkinahintaan aktivoitujen rakennusten ja maa-alueiden vastaerä on arvomuutostili. Näiden rakennusten poistot on kirjattu arvomuutostiliä purkamalla siten, ettei poistoilla ole tulosvaikutusta.

Taloudelliset käyttöajat ovat seuraavat:

- ATK-laitteet ja -ohjelmistot, autot: 4 vuotta
- koneet, kalustot: 10 vuotta
- rakennukset: 25 vuotta.

Käyttöomaisuus, jonka arvo on alle 10 000 euroa, poistetaan hankintavuonna.

Eurosetelit ja rahoitustulo

EKP ja euroalueen 12 kansallista keskuspankkia, jotka yhdessä muodostavat eurojärjestelmän, ovat laskeneet liikkeeseen euroseteleitä

1.1.2002 alkaen.¹ Liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvo kohdistetaan keskuspankeille kunkin kuukauden viimeisenä pankkipäivänä setelien jakoperusteen mukaisesti.² EKP:lle on merkitty 8 prosentin osuus liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta ja loput 92 % on merkitty kansallisille keskuspankeille ns. pääoma-avainten mukaisesti. Osuus ilmoitetaan taseen vastattavaa-puolella erässä ”Liikkeessä olevat setelit”. Kullekin kansalliselle keskuspankille setelien pääoma-avainten mukaisesti kohdistetun eurosetelien osuuden arvon ja kyseisen keskuspankin tosiasiallisesti liikkeeseen laskemien eurosetelien arvon erotuksesta aiheutuu myös eurojärjestelmän sisäisiä saamia tai velkoja, joille maksetaan korkoa. Nämä korolliset³ saamiset tai velat ilmoitetaan aluerässä ”Eurojärjestelmän sisäiset saamiset/velat: Eurosetelien kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen/-velka”. Suomen Pankin taseessa erä on vastaavaa-puolella.

Vuodesta 2002 vuoteen 2007 euroseteleistä aiheutuvat eurojärjestelmän sisäiset saamiset ja velat porrastetaan, jotta vältettäisiin merkittävät muutokset kansallisten keskuspankkien suhteellisessa tulonjaossa aiempaan verrattuna.

¹ Euroopan keskuspankin päätös, tehty 6. päivänä joulukuuta 2001, eurosetelien liikkeeseenlaskusta (EKP/2001/15), EYVL L 337, 20.12.2001, s. 52–54.

² Setelien jakoperuste on johdettu prosentti-osuuksista, jotka saadaan, kun eurosetelien liikkeeseenlaskujen kokonaismäärästä vähennetään EKP:n prosenttiosuus ja jäljelle jäävään kansallisten keskuspankkien osuuteen sovelletaan EKP:n pääoma-avainta.

³ Euroopan keskuspankin päätös (EKP/2001/16) rahaliittoon osallistuvien jäsenvaltioiden kansallisten keskuspankkien rahoitustulon jakamisesta tilikaudesta 2002 alkaen.

Porrastukset tehdään ottamalla huomioon se ero, mikä on kunkin kansallisen keskuspankin liikkeeseen laskemien, heinäkuun 1999 ja kesäkuun 2001 välisenä aikana keskimäärin liikkeessä olleiden setelien arvon ja niiden setelien arvon välillä, joka pankeille olisi tuona aikana keskimäärin kohdistettu EKP:n pääoma-avainten mukaisesti. Vuosi vuodelta näitä porrastuksia pienennetään vuoden 2007 loppuun asti. Tämän jälkeen seteleistä saatava rahoitustulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken yksinomaan suhteessa niiden EKP:n pääomasta maksamiin osuuksiin. Näistä eristä kertyvät korkotuotot ja -kulut selvitetään EKP:n tilien kautta, ja ne ovat osa korkokatetta.

EKP:n neuvosto on päättänyt, että rahoitustulo, joka EKP:lle kertyy sen 8 prosentin osuudesta liikkeessä olevien eurosetelien kokonaisarvosta, jaetaan erikseen kansallisille keskuspankeille ennakkovoitonjakona⁴. Tämä rahoitustulo jaetaan kokonaisuudessaan tällä tavoin, ellei EKP:n tilikauden voitto ole pienempi kuin sille liikkeessä olevista euroseteleistä kertynyt tulo. EKP:n neuvoston päätöksellä rahoitustulosta voidaan vähentää se määrä kuluja, joka EKP:lle on syntynyt eurosetelien liikkeeseen laskemisesta ja hallinnoinnista. Vuoden 2002 rahoitustulo jaettiin ennakkoon vuoden 2003 toisena työpäivänä.⁵ Vuodesta 2003 lähtien ennakkovoittoa jaetaan jokaisen vuosineljänneksen lopussa.

⁴ EKP:n päätös (EKP/2002/9).

⁵ Tämä ilmoitetaan tuloslaskelman erässä ”Muut keskuspankkitoiminnan tuotot”.

Taseen ulkopuoliset erät

Valuuttatermiinit otetaan huomioon laskettaessa valuuttaposition netto-keskihintaa. Taseen ulkopuolisista eristä aiheutuvat voitot ja tappiot käsitellään samalla tavalla kuin taseessa olevista eristä aiheutuneet voitot ja tappiot.

Tuloslaskelmaan kirjaamisen periaatteet

Tuotot ja kulut kirjataan suoriteperiaatteella.

Realisoituneet tuotot ja kulut kirjataan tuloslaskelmaan. Realisoituneiden valuuttakurssivoittojen ja -tappioiden laskemisessa on käytetty päivittäisen nettokeskihinnan menetelmää. Arvopapereiden hintaeroista johtuvien voittojen ja tappioiden laskemisessa on käytetty arvopapereiden keskihinnan menetelmää.

Realisoitumattomat voitot kirjataan taseen arvonneutostilille.

Realisoitumattomat tappiot kirjataan tuloslaskelmaan, jos ne ovat suuremmat kuin aikaisemmin taseen arvonneutostilille kirjatut vastaavat realisoitumattomat arvostusvoitot. Tuloslaskelmaan kirjattuja realisoitumattomia tappioita ei peruuteta seuraavina tilikausina. Jos arvopaperilajista tai valuutasta kirjataan tilinpäätökseen realisoitumattomia tappioita, tämän arvopaperilajin nettokeskihintaa tai valuutan nettokeskikurssia muutetaan vastaavasti ennen seuraavan tilikauden alkua.

Realisoitumattomat tappiot ja voitot (netto) kirjataan arvopaperilajeittain, valuutoittain ja kullaan osalta erikseen.

Arvopapereiden hankintahinnan ja nimellisarvon erotus kirjataan tulosvaikutteisesti juoksuajan kuluessa.

Suomen Pankin tuloslaskelma sisältää Suomen Pankin eläkerahaston ja Rahoitustarkastuksen tuotot ja kulut.

Taseen kommentit

Vastaavaa

1. **Kulta ja kultasaamiset**

Suomen Pankilla on 1 577 069 troy-unssia kultaa, joka on tilinpäätöksessä arvostettu markkinahintaan. Muiden eurojärjestelmän kansallisten keskuspankkien tavoin Suomen Pankki siirsi tilikauden 1999 alkaessa noin 20 % kullastaan EKP:lle.

2. **Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta**

Tase-erässä ovat erityiset nosto-oikeudet Kansainväliseltä valuuttarahastolta ja Suomen jäsenosuus valuuttarahastossa, pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset erät. Suomen Pankki siirsi EKP:lle tilikauden 1999 alkaessa osan dollari- ja jenimääräisistä saamisistaan, ja nämä yhdessä edellä mainitun kultaerän kanssa muodostavat Suomen Pankin osuuden EKP:n varannosta.

3. **Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta**

Tase-erässä on pankkitalletuksia ja arvopaperisijoituksia.

4. **Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta**

Tase-erä sisältää pääasiassa eurojärjestelmään kuulumattomien EU-maiden keskuspankkien saldoja.

5. **Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta**

Tase-erässä ovat rahapolitiikassa käytettävien instrumenttien tilinpäätöshetken saldot.

6. **Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta**

Tase-erässä ovat tilit euroalueen luottolaitoksissa.

7. **Eurojärjestelmän sisäiset saamiset**

Tase-erässä ovat Suomen Pankin osuus EKP:n pääomasta, valuuttavarantojen ja kullan siirtoon perustuva saaminen EKP:ltä, euroseteleiden arvon kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä liittyvä nettosaaminen sekä muut saamiset EU-maiden keskuspankeilta nettomääräisinä.

8. **Muut saamiset**

Tase-erässä ovat euroalueen kolikot, sijoitusomaisuutena olevat arvopaperit ja käyttöomaisuus (rakenukset, koneet ja kalusto). Tase-erään sisältyvät myös vuonna 2002 eläkerahaston omaisuus- ja sijoituserät, taseen ulkopuolisten erien arvostuksesta johtuvat erät sekä siirtosaamiset ja muut saamiset.

Vastattavaa

1. **Liikkeessä olevat setelit**

Tase-erä käsittää Suomen Pankin osuuden liikkeessä olevien eurosetelien kokonaismäärästä ja 31.12.2002 liikkeessä olleet markkamääräiset setelit.

2. **Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille**

Pankit, joilla on RTGS-tili Suomen Pankissa, täyttävät varantovelvoitensa siten, että niiden RTGS-tilin päivittäisten saldojen keskiarvo seurantajakson aikana on vähintään varantovelvoitteen suuruinen.

3. Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille

Tase-erässä ovat vuonna 2001 Suomen Pankin luottolaitoksilta vastaanottamat eurojen käyttöönottoon liittyvät rahavakuudet.

4. Euromääräiset velat muille euroalueella oleville

Tase-erässä ovat euromääräiset velat muille kuin vähimmäisvarantovelvoitteen alaisille luottolaitoksille.

5. Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Tase-erässä ovat kansainvälisten järjestöjen ja ulkomaisten pankkien ns. lorotilien saldot.

6. Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle

Valuuttavarannon hallinnoimiseksi tehdyt reposopimukset on kirjattu tähän tase-erään.

7. Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä

Tämä alkuaan SDR-määräinen tase-erä liittyy Kansainväliseen valuuttarahastoon.

8. Eurojärjestelmän sisäiset velat

Kansallisten keskuspankkien keskinäiset saamiset ja velat on nettoutettu, ja Suomen Pankilla on yksi saldo EKP:tä vastaan.

9. Muut velat

Tase-erässä ovat siirtovelat ja muut velat.

10. Arvonmuutostili

Tase-erässä ovat maa-alueiden ja rakennusten arvonkorotukset sekä kirjanpitoikäytännön muutoksesta johtuvat muut arvostuserot.

Lisäksi tase-erä sisältää valuuttamääräisten erien ja arvopapereiden markkinahinta-arvostuksesta syntyneet realisoitumattomat arvostusvoitot.

Vuonna 2002 tästä tase-erästä siirrettiin pois Suomen Pankin eläkerahaston kiinteistöjen arvonkorotus (ks. Varaukset).

11. Varaukset

Tase-erässä ovat kaikki varaukset.

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaan tilinpäätöksessä voidaan lisäksi tehdä varauksia, jos se pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi taikka valuuttakurssien tai arvopapereiden markkinahintojen muutoksista aiheutuvien tuloksen vaihteluiden tasaamiseksi on tarpeen. Tämän pykälän tarkoittamia varauksia purettiin 121 milj. euroa, mikä oli valuuttakurssitappioiden ja hintaerojen nettomäärä. Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaisesti muuta kuin eläkevarausta kartutettiin 65 milj. euroa pankin rahastojen reaaliarvon turvaamiseksi; 31.12.2002 näitä varauksia oli 2 768 milj. euroa.

Vuonna 2002 arvonmuutostilitä on siirretty Suomen Pankin eläkerahaston kiinteistöjä vastaava arvonkorotus tähän tase-erään. Suomen Pankin eläkevastuun kokonaismäärä on 413 milj. euroa, ja tästä on katettu 85 % eli 352 milj. euroa.

12. Oma pääoma

Tase-erässä ovat kantarahasto ja vararahasto.

13. Tilikauden voitto

Tilikauden 2002 voitto oli 163 milj. euroa.

Tuloslaskelman kommentit

1. Korkotuotot

Korkotuotoista enin osa on valuuttavarannon korkotuottoja sekä korkotuottoja eurojärjestelmän sisäisistä saamisista.

2. Korkokulut

Korkokuluista 68 milj. euroa on vähimmäisvarantotalletuksille maksettuja korkoja. Korkokuluja syntyi myös eurojärjestelmän sisäisistä veloista ja eurojärjestelmään kuulumattomien EU-keskuspankkien TARGET-saldoille maksettavista koroista, 102 milj. euroa. EKP:n seteliosuudesta, pääomavainten soveltamisesta ja porrastuksesta aiheutuvasta saamisesta ja velasta syntyvä korkokulu, 31 milj. euroa, on esitetty nettomääräisenä.

3. Korkokate

Korkokate oli 233 milj. euroa.

4. Valuuttakurssi- muutoksista realisoituneet voitot/tappiot

Valuuttamääräisiä saamia ja velkoja tarkastellaan valuutakohtaisesti jokaisena kirjanpitoapäivänä. Valuuttamääräisiä eräiä myytäessä realisoituu voittoa tai tappiota. Vuonna 2002 valuuttakurssien muutoksista realisoituneet tappiot olivat 215 milj. euroa.

5. Arvopapereiden realisoituneet hintaerot

Jokaista arvopaperilajia tarkastellaan kirjanpidossa erikseen. Kun arvopaperi myydään, siitä realisoituu voittoa tai tappiota. Vuonna 2002 arvopapereista realisoitui

niiden hinnan muutosten johdosta 94 milj. euroa voittoa.

6. Valuuttakurssi- ja hintaerovarauksen muutos

Vuonna 2002 varausta purettiin 121 milj. euroa.

7. Rahoitustulon netto-osuus

Erässä esitetään eurojärjestelmälle maksetun ja eurojärjestelmästä takaisin jaetun rahoitustulon nettosumma. Vuonna 2002 kunkin kansallisen keskuspankin rahoitustulo määräytyi siten, että pankin velkapohja kerrotaan perusrahoitusoperaatioiden korolla. Velkapohja koostuu seuraavista eristä: liikkeesä olevat eurosetelit ja kansalliset setelit, rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat luottolaitoksille, TARGET-transaktioista johtuvat eurojärjestelmän sisäiset nettovelat ja eurojärjestelmän sisäiset nettovelat, jotka liittyvät euroseteleiden arvon kohdistamiseen eurojärjestelmän sisällä. Velkapohjaan sisältyville veloille maksetut korot vähennetään yhteenlasketavan rahoitustulon määrästä. Eurojärjestelmän yhteenlaskettu rahoitustulo jaetaan kansallisten keskuspankkien kesken merkityn pääoman jakoperusteen mukaisesti.

8. Osuus EKP:n voitosta

Erässä on EKP:n voitonjako, 25 milj. euroa, tilikaudelta 2001.

9. Muut keskuspankki- toiminnan tuotot

Tässä erässä ovat osingot, toimitusmaksut ja palkkiot sekä muut tuotot. Tähän erään sisältyy myös EKP:n ennakkovoitonjakona jakama rahoitustulo, 10 milj. euroa.

Vuonna 2002 EKP:lle kertyneestä rahoitustulosta vähennettiin EKP:n neuvoston päätöksellä 118 milj. euroa kuluja, jotka olivat syntyneet euroseteleiden liikkeeseen laskemisesta ja hallinnoinnista. Nämä kulut syntyivät EKP:lle eurojärjestelmän strategisen setelivaraston perustamisesta.

10. Muut tuotot

Tässä erässä ovat Rahoitustarkastuksen valvontamaksut, 14 milj. euroa, Suomen Pankin eläkerahaston tuotot, 18 milj. euroa, sekä sekalaiset muut tuotot.

11. Henkilöstökulut

Palkkakulut olivat 36 milj. euroa. Lomapalkkavelka otettiin ensimmäistä kertaa huomioon tilikaudella 2001, ja se kasvatti tilikauden 2001 palkkakuluja vastaavasti. Sosiaalikulut olivat 17 milj. euroa. Sosiaalikuluihin sisältyivät maksetut eläkkeet, 14 milj. euroa.

12. Hallinnolliset kulut

Erään sisältyvät vuokrat, kokous- ja sidosryhmäkulut, ostopalveluista aiheutuneet kulut ja tarvikkeet. Lisäksi erässä on henkilöstöön liittyviä koulutus-, virkamatkasekä rekrytointikuluja.

13. Poistot käyttöomaisuudesta

Poistot käyttöomaisuudesta olivat 3 milj. euroa.

14. Setelien hankintakulut

Setelien hankintakulut olivat 2 milj. euroa.

15. Muut kulut

Muista kuluista enin osa liittyy kiinteistöjen käyttöön ja ylläpitoon.

16. Varausten muutos

Eläkevarauksen lisäys tuloslaskelmassa oli 12 milj. euroa.

Suomen Pankista annetun lain 20 pykälän mukaista muuta varaus- ta kuin eläkevarausta kartutettiin 65 milj. euroa.

17. Tilikauden tulos

Tilikauden 2002 tulos oli 163 milj. euroa. Johtokunta esittää pankki- valtuustolle, että voitosta 81,5 milj. euroa siirretään käytettäväksi val- tion tarpeisiin.

Tilintarkastuskertomus

Eduskunnan valitsemina tilintarkastajina olemme suorittaneet Suomen Pankin tilinpäätöksen ja kirjanpidon sekä hallinnon tarkastuksen tilivuodelta 2002 hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

Pankin tarkastusyksikkö on tilivuoden aikana tarkastanut pankin kirjanpitoa ja toimintaa. Olemme perehtyneet sisäisestä tarkastuksesta laadittuihin kertomuksiin.

Olemme lukeneet pankin vuosikertomuksen ja saaneet johtokunnalta pankin toimintaa koskevia selostuksia.

KHT-yhteisö Arthur Andersen Oy on suorittanut Euroopan keskuspankkijärjestelmän ja Euroopan keskuspankin perussäännön artiklan 27 mukaisen pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastuksen. Olemme perehtyneet tarkastuksesta laadittuun 28.2.2003 päivättyyn raporttiin.

Tilinpäätös on laadittu eduskunnan pankkivaltuuston vahvistamien tilinpäätösperusteiden ja voimassa olevien säännösten mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot pankin taloudellisesta asemasta ja tuloksen muodostumisesta.

Esitämme tuloslaskelman ja taseen vahvistamista tarkastamaltamme tilivuodelta. Puollamme tilivuoden tuloksen käyttöä pankin johtokunnan ehdottamalla tavalla.

Helsingissä maaliskuun 27. päivänä 2003

Johannes Leppänen

Juha Karpio

Reino Majala KHT

Iivo Polvi JHTT HTM

Matti Saarinen

. / . Kalervo Virtanen KHT

Lausunto

Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 tarkoittamasta tilintarkastuksesta

Olemme tarkastaneet Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön artiklan 27 tarkoittamina ja Euroopan keskuspankin neuvoston suosittelemina ja Euroopan unionin neuvoston hyväksyminä riippumattomina ulkopuolisina tilintarkastajina Suomen Pankin kirjanpidon ja tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2002. Johtokunnan laatima tilinpäätös sisältää tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot.

Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, ettei tilinpäätös sisällä olennaisia virheitä tai puutteita.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu Euroopan keskuspankin neuvoston 5.12.2002 hyväksymien kirjanpitoperiaatteiden ja -tekniikoiden mukaisesti. Tilinpäätös antaa oikeat ja riittävät tiedot Suomen Pankin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2003

ARTHUR ANDERSEN OY
KHT-yhteisö

Eija Niemi-Nikkola
KHT

Arthur Andersen Oy ei ole suoraan eikä välillisesti Arthur Andersen LLP:n tai Andersen Worldwide SC:n tytär- tai osakkuusyhtiö eikä toimi yhteistyössä edellä mainittujen yhteisöjen kanssa.

Liitteet

Eurojärjestelmän rahapoliittiset toimenpiteet vuonna 2002

Tammikuu

EKP:n neuvosto päätti 3.1.2002, että vuonna 2002 toteutettavissa pitempiaikaisissa rahoitusoperaatioissa jaetaan 20 mrd. euroa kussakin. Jaettavan likviditeetin määrää voidaan muuttaa vuoden aikana, jos likviditeetin tarpeessa ilmenee odottamattomia muutoksia.

Heinäkuu

EKP:n neuvosto päätti 10.7.2002 pienentää jaettavan likviditeetin määrää jokaisessa vuoden 2002 jälkipuoliskolla toteutettavassa pitempiaikaisessa rahoitusoperaatiossa 20 mrd. eurosta 15 mrd. euroon. Jaettavan likviditeetin määrää voidaan muuttaa vuoden 2003 alussa.

Joulukuu

EKP:n neuvosto päätti 5.12.2002 laskea perusrahoitusoperaatioiden korkotarjoustun alarajaa 0,50 prosenttiyksikköä 2,75 prosenttiin seuraavasta perusrahoitusoperaatiosta lähtien. Lisäksi maksuvalmiusluoton korkoa alennettiin 0,50 prosenttiyksikköä 3,75 prosenttiin ja talletuskorkoa 0,50 prosenttiyksikköä 1,75 prosenttiin 6.12.2002 lähtien.

EKP:n neuvosto päätti 5.12.2002 myös pitää laajan rahaaggregaatin M3:n vuotuisen kasvuvauhdin viitearvon 4½ prosenttina.

Rahoitusmarkkinoita koskevat keskeiset viranomaistoimenpiteet vuonna 2002

Euroopan keskuspankki-järjestelmän toimenpiteet

Maaliskuu

Euroopan keskuspankki (EKP) ja Euroopan arvopaperimarkkinoiden valvojien komitea (CESR) julkaisivat kannanottopyynnön arvopapereiden selvitystä ja toimitusta koskevista kysymyksistä. Euroopan keskuspankkijärjestelmä (EKPJ) ja komitea tekevät yhteistyötä laatiakseen arvopapereiden selvitys- ja toimitusjärjestelmiä koskevat eurooppalaiset standardit.

EKP julkaisi kannanottopyynnön sähköisen rahan järjestelmien turvaratkaisuista.

Heinäkuu

EKP julkaisi kannanottopyynnön euromääräisiä pieniä maksuja välittävien maksujärjestelmien yleisvalvonnasta.

Elokuu

EKP julkaisi raportin kahdentoista EU-jäsenyysneuvottelua käyvän maan rahoitussektoreiden rakenteesta ja toiminnasta. Lisäksi se julkaisi toisen painoksen raportista, jossa kuvataan näissä maissa toimivia maksu- ja selvitysjärjestelmiä.

Syyskuu ja marraskuu

EKP julkaisi syyskuussa sähköisiä pieniä maksuja koskevan keskuste-

lupaperin (E-payments in Europe) ja tähän liittyvän kannanottopyynnön. Marraskuussa EKP järjesti konferenssin, joka keskittyi erityisesti sähköisiä maksuja koskeviin aloitteisiin sekä maksujen turvallisuuteen ja standardointiin.

Lokakuu ja joulukuu

EKP julkisti TARGET-järjestelmän uudistamiseen tähtäävän suunnitelman (TARGET 2) lokakuussa. Uuden järjestelmän odotetaan täyttävän aiempaa paremmin asiakkaiden tarpeet, takaavan kustannuksiltaan tehokkaan toiminnan ja olevan helpposti muutettavissa tulevaisuuden tarpeita, kuten Euroopan unionin laajentumista, varten. Joulukuussa EKP julkaisi kannanottopyynnön TARGET 2:n periaatteista ja rakenteesta.

EKP julkaisi lokakuussa euroalueen rahoitusrakenteita käsittelevän raportin. Raportissa kuvataan koko euroalueen ja sen yksittäisten maiden rahoitusrakenteita sekä niiden viimeaikaista kehitystä ja yhdentymistä.

EKP antoi lokakuussa Suomen valtiovarainministeriön pyynnöstä lausunnon ehdotuksesta hallituksen esitykseksi valmiuslain muuttamisesta.

EKP julkaisi lokakuussa kannanottopyynnön teknisistä toimenpiteistä rahapolitiikan ohjausjärjestelmän kehittämiseksi.

Euroopan unionin sääntelyhankkeet ja niiden kansallinen täytäntöönpano Suomessa

Maaliskuu

Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto antoivat henki- ja vahinkovakuutusyritysten solvenssi-marginaalivaatimusten laskemisesta direktiivimuutokset. Solvenssi-marginaali kuvaa sitä ylimääräisen oman pääoman määrää, joka vakuuttajalla on oltava odottamattomien tilanteiden varalta.

Euroopan komissio antoi Euroopan arvopaperimarkkinoiden valvojien komitealle (CESR) kaksi toimeksiantoa komission avustamiseksi teknisesti Lamfalussyn raportin mukaisesti. Toimeksiannot liittyivät ehdotuksiin esitedirektiiviksi ja markkinoiden väärinkäyttöä koskevaksi direktiiviksi.

Maaliskuu ja marraskuu

Euroopan komissio käynnisti maaliskuussa toisen lausuntokierroksen sijoituspalveludirektiiviin tehtävistä muutoksista. Marraskuussa komissio antoi ehdotuksen direktiiviksi sijoituspalveluista ja säännellyistä markkinoista. Muutoksena nykyiseen sijoituspalveludirektiiviin on se, että uudistuksen myötä säänneltäisiin myös ns. monenkeskisten kaupan-käyntijärjestelmien toimintaa sekä välittäjien muutoin julkisen kaupan-käynnin ulkopuolella harjoittamaa arvopaperikauppojen toteutusta. Lisäksi EU:n alueelle sijoittautuneiden sijoituspalveluyritysten toimiluvan myöntämistä ja toiminnan harjoittamista koskevat säännökset ajanmukaistettaisiin ja direktiivin soveltamisalaa laajennettaisiin.

Toukokuu

Euroopan komissio käynnisti toisen lausuntokierroksen sellaisia yrityksiä koskevista tiedonjulkistamisvaatimuksista, joiden arvopaperit ovat kaupan kohteena säännellyillä markkinoilla. Lausuntokierroksen tarkoituksena oli pohjustaa komission suunnittelemaa sääntelyaloitetta Euroopan parlamentille ja EU:n neuvostolle.

Euroopan komissio julkaisi tiedonannon arvopapereiden ja johdannaisten selvityksen ja toimituksen kehittämistarpeista Euroopan unionissa sekä siihen liittyvän kannanottopyynnön.

Kesäkuu

Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto antoivat direktiivin rahoitusvakuusjärjestelyistä. Direktiivin tavoitteena on helpottaa vakuuksien antamista ja käyttöä sekä niiden realisointia vakuuden antajan joutuessa maksukyvyttömäksi. Direktiivi koskee vakuuden antajan ja saajan välisiä järjestelyjä keskuspankkien, rahoituslaitosten ja suurten yhteisöjen kesken.

Euroopan komissio esitteli EU:n neuvostolle ja Euroopan parlamentille kuudennen seurantaraportin rahoituspalveluita koskevan toimintasuunnitelman toimeenpanosta.

EU:n neuvosto pääsi poliittiseen yhteisymmärrykseen lisäeläkerahastodirektiiviä koskevasta ehdotuksesta. Direktiivillä pyrittiin edistämään tulevien eläkkeensaajien suojaa sekä lisäeläkkeitä koskevien rahoituspalvelujen yhtenäismarkkinoita.

Kesäkuu ja heinäkuu

Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto antoivat asetuksen kan-

sainvälisten tilinpäätössuosittelujen (ns. IAS-standardit) soveltamisesta. Asetuksen mukaan jäsenvaltion lainsäädännön alaisten, listattujen yhtiöiden – myös pankkien ja vakuutusyhtiöiden – on laadittava konsernitilinpäätöksensä 1.1.2005 alkavista tilikausista lähtien näiden standardien mukaisesti. Jäsenvaltiot voivat sallia tai vaatia, että listatut yhtiöt laativat myös erillistilinpäätöksensä standardien mukaisesti ja että muut kuin listatut yhtiöt laativat erillistilinpäätöksensä ja konsernitilinpäätöksensä standardien mukaisesti.

Euroopan komissio antoi ehdotuksen EU:n nykyisten tilinpäätös-direktiivien muuttamiseksi. Ehdotuksella pyritään poistamaan jäljellä olevat ristiriidat direktiivin mukaisen tilinpäätöskäytännön ja ns. IAS-standardien väliltä ja mahdollistamaan tilinpäätösraportoinnin kehittäminen myös niissä yrityksissä, joita standardit eivät myöhemminkään koske.

Heinäkuu

Maasta toiseen suoritettavia euro-määräisiä maksuja koskeva Euroopan parlamentin ja EU:n neuvoston antama asetus tuli voimaan korttimaksuissa ja automaattinostoissa. Tilisiirtojen osalta asetus tulee voimaan heinäkuussa 2003.

Syyskuu

Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto antoivat direktiivin kuluttajille tarkoitettujen rahoituspalvelujen etämyynnistä. Direktiivin tarkoituksena on edistää rahoituspalvelujen vapaata liikkuvuutta yhtenäistämällä etämyyntiä ja kuluttajansuojaa koskevaa jäsenvaltioiden lainsäädäntöä.

Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto antoivat direktiivin vakuutusedustuksesta. Direktiivi koskee vakuutus sopimusten tekemiseen liittyvää valmistelua, sopimusten tekemistä ja avustamista vakuutus sopimusten tekemisessä. Se asettaa minimivaatimukset vakuutus- ja jälleenvakuutusedustuksen aloittamiselle ja harjoittamiselle kotimaan rekisteröinnin perusteella muissakin jäsenvaltioissa.

Euroopan komissio julkaisi syyskuussa kannanotto pyynnön sijoitusrahastojen säilytys yhteisöjen sääntelystä ja sen muutostarpeista. Kannanottoja pyydettiin viranomaisilta sekä asiaan erikoistuneilta rahoitusmarkkinatoimijoilta.

Lokakuu

Euroopan komissio antoi uuden ehdotuksen direktiiviksi julkisista ostotarjouksista. Direktiivillä pyritään vahvistamaan maasta toiseen tehtävien yritysostotarjousten juridista varmuutta ja vähemmistöosakkaiden suojelua. Euroopan parlamentti oli hylännyt heinäkuussa 2001 aiemman ehdotuksen vastaavaksi direktiiviksi.

Euroopan komissio julkaisi neljännen seurantaraportin riskipääomamarkkinoiden toimintaohjelmasta.

EU:n talous- ja rahoituskomitea antoi EU:n neuvostolle raportin, jossa ehdotettiin, että Alexandre Lamfalussin johtaman työryhmän arvopaperialalle esittämää lähestymistapaa sovellettaisiin pankkien, vakuutustoiminnan ja finanssiryhmittymien sääntelyyn. Euroopan komissio julkaisi kannanotto pyynnön raportista.

Marraskuu

Euroopan parlamentti hyväksyi lopullisesti EU:n neuvoston aiemmin hyväksymän direktiivin finanssiryhmittymien sääntelystä ja valvonnasta. Direktiivi sisältää säännöksiä finanssiryhmittymiin kuuluvien luottolaitosten sekä vakuutus- ja sijoituspalveluyritysten lisävalvonnasta. Yhtenä tavoitteena on varmistaa, että finanssiryhmittymillä on riittävästi omia varoja muun muassa estämällä pääomien samanaikainen käyttö riskipuskurina kahdessa tai useammassa saman finanssiryhmittymän yrityksessä.

EU:n neuvosto pääsi poliittiseen yhteisymmärrykseen uudistetusta esitedirektiiviehdotuksesta, jonka Euroopan komissio antoi elokuussa. Direktiivin mukaan arvopaperien liikkeeseenlaskua varten yhdessä jäsenmaassa hyväksyttyä esitettä voisi käyttää arvopaperien tarjoamiseen ja lisäämiseen kaikissa jäsenvaltioissa.

Euroopan parlamentti ja EU:n neuvosto antoivat henkivakuutus sääntelyn yksinkertaistamiseksi direktiivin, joka kokoaa yhteen alaa koskevat säännökset.

Euroopan komissio julkaisi raportin näkemyksistään pankkien ja sijoituspalveluyritysten vakavaraisuussääntelyn uudistamiseksi. Raportti on pohjana komission ja rahoitustoimialan väliselle vuoropuhelulle vakavaraisuussääntelyn uudistamisesta.

Joulukuu

EU:n neuvosto hyväksyi lopullisesti Euroopan parlamentin aiemmin hyväksymän direktiivin sisäpiirikaupoista ja markkinoiden manipuloinnista (markkinoiden väärinkäyttö). Direktiivi korvaa vuonna

1989 annetun direktiivin sisäpiirikaupoista.

Euroopan komissio esitteli EU:n neuvostolle ja Euroopan parlamentille seitsemännen seurantaraportin rahoituspalveluita koskevan toimintasuunnitelman toimeenpanosta.

Muita keskeisiä sääntelyhankkeita ja viranomaistoimenpiteitä

Tammikuu

Suomessa tulivat voimaan laki liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista, laki osuuspankeista ja muista osuus kuntamuotoisista luottolaitoksista, säästöpankkilaki, laki talletuspankin toiminnan väliaikaisesta keskeyttämisestä sekä osuuskuntalaki. Lisäksi voimaan tulivat arvopaperimarkkinalain muutokset sekä kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla annetun lain muutokset. Muutokset merkitsivät muun muassa arvopaperi-käsitteen muuttumista.

Helmikuu

Suomessa tuli voimaan laki rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta. Se koskee yritysryhmiä, joihin kuuluu sekä rahoitus- että vakuutusalan yrityksiä. Lain mukaan rahoitus- ja vakuutusryhmittymille nimetään aina yksi koordinoiva valvontaviranomainen toimialakohtaisista valvojista. Koordinoivan valvojan valinta riippuu ryhmittymän emoyrityksen toimialasta tai, jos emoyritys on muu kuin valvottava, määräävämmässä asemassa ryhmittymässä olevasta toimialasta. Laissa määritellään koordinoivan valvontaviranomai-

sen tehtävät ja oikeudet. Siinä myös säädetään rahoitus- ja vakuutusryhmittymien konsernitilinpäätökseen ja ryhmittymän omistusyhteisön erillistilinpäätökseen sovellettavista periaatteista. Laki ulottaa luottolaitosten kiinteistö- ja osakeomistusta koskevat määrälliset rajoitukset koskemaan koko luottolaitoksen konsolidointiryhmää. Samassa yhteydessä eräiden muiden lakien salassapitosäännöksiä muutettiin niin, että asiakastietojen luovuttaminen ryhmittymän toiselle yritykselle on henkilötietolaissa tarkoitettuja arkaluonteisia tietoja lukuun ottamatta sallittua mm. asiakaspalvelua, markkinointia tai riskienhallintaa varten.

Maaliskuu

Hallitus antoi eduskunnalle pankkipalvelutyöryhmän selvitykseen perustuvan esityksen luottolaitoslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Esityksen mukaan myös muille kuin talletuspankeille ja säästökassoille sallittaisiin oikeus vastaanottaa yleisöltä vaadittaessa takaisin maksettavia varoja asiakastileille. Pankeilla säilyisi kuitenkin yksinoikeus käyttää varoista sanaa ”talletus” sekä varojen talletussuojaan. Yksi esityksen tarkoituksista on panna Suomessa täytäntöön EU:n direktiivi, jolla säännellään sähköisen rahan liikkeeseenlaskua sekä tämän liiketoiminnan aloittamista ja valvontaa. Samalla myös muu kuin nykyisen luottolaitostoiminnan yhteydessä harjoitettava yleinen maksujenvälitys ja sähköisen rahan liikkeeseenlasku muuttuisi toimiluvan alaiseksi toiminnaksi. Muutosta varten ehdotetaan perustettavaksi uusi luottolaitostyyppi, maksuliikkeyhteisö, jota

koskeva sääntely poikkeaisi muiden luottolaitosten sääntelystä.

Toukokuu

Valtioneuvosto asetti työryhmän, jonka tehtävänä on arvioida lainsäädäntötarvetta Suomessa tarjottavien säästö-, sijoitus- ja henkivakuutus tuotteiden keskinäisten kilpailuedellytysten varmistamiseksi. Työryhmän määräaika päättyy toukokuussa 2003.

Kesäkuu ja heinäkuu

Valtiovarainministeriö antoi kesäkuussa asetukset tarjousesitteestä, listalleottoesitteestä ja arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta. Asetukset tulivat voimaan heinäkuun alusta samoin kuin eräät arvopaperimarkkinalain muutokset. Näiden muutosten myötä myös mm. osakeyhtiölaissa tarkoitettujen yksityisten osakeyhtiöiden on julkistettava laissa tarkoitettu tarjousesite, kun ne tarjoavat arvopapereitaan yleisölle.

Hallitus antoi kesäkuussa esityksen osuuskuntalain, arvo-osuusjärjestelmästä annetun lain, arvo-osuustileistä annetun lain ja kaupparekisterilain muuttamisesta. Muutokset koskevat osuuskunnan osuuksien liittämistä arvo-osuusjärjestelmään.

Heinäkuu ja lokakuu

Baselin pankkivalvontakomitea sopi heinäkuussa useista luottolaitosten vakavaraisuusvaatimusten uudistamista koskevista asioista. Komitea vahvisti myös vakavaraisuusvaatimusten uudistamisen aikataulun. Sen mukaan komitea pyrkii saamaan uudistuksen valmiiksi vuoden 2003 viimeisen

neljänneksen aikana siten, että uudet vaatimukset voitaisiin panna täytäntöön vuoden 2006 loppuun mennessä. Lokakuussa Baselin pankkivalvontakomitea käynnisti kolmannen tutkimuksen uudistuksen ensimmäisen pilarin minimipääomavaatimusten vaikutuksista (Quantitative Impact Study 3). Tutkimus perustui pankkien omiin laskelmiin. Tutkimuksella kerättiin tietoa myös kevään 2003 lausunto-kierroksen valmistelemiseksi.

Lokakuu

Hallitus antoi eduskunnalle esityksen laiksi Rahoitustarkastuksesta (Rata) ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Uudistuksen myötä lakiin otettaisiin säännökset Ratan tavoitteesta ja tehtävistä. Ratan toiminnan tarkoituksenmukaisuuden ja tehokkuuden valvonta olisi uuden lain mukaan pankkivalvontavaltuuston tehtävä. Lisäksi säännöksiä Ratan päätöksentekojärjestelmästä ja valvontavaltuuksista muutettaisiin. Esityksessä ei ehdoteta muutoksia Ratan asemaan hallinnollisesti Suomen Pankin yhteydessä toimivana mutta valvontaa koskevassa päätöksenteossaan itsenäisenä viranomaisena.

Hallitus antoi eduskunnalle esityksen valmiuslain muuttamisesta vastaamaan rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusalan sekä niitä koskevan lainsäädännön muuttumisesta aiheutuvia tarpeita ja vaatimuksia. Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että valmiuslakiin lisättäisiin valtioneuvostolle toimivaltuudet säännöstellä rahoitusmarkkinoita ja vakuutusala poikkeusoloissa. Lakiin lisättäisiin ehdotuksen mukaan myös säännökset poikkeusolojen vakuutustakuusta ja

vakuutustakuutoimikunnasta. Samalla hallitus esitti eräisiin muihin lakeihin muutoksia, joilla eräät rahoitusmarkkinoiden ja vakuutusalan instituutiot veloitettaisiin varautumaan välttämättömpien toimintojensa ylläpitoon poikkeusoloissa.

Hallitus antoi eduskunnalle esityksen luottolaitostoiminnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta. Muutokset olisivat pääasiassa teknisiä ja koskisivat asiakasriskirajoituksia, vakavaraisuuslaskentaa ja salassapitosäännöksiä.

Marraskuu

Valtiovarainministeriön asettama arvo-osuuksien moniportaista omistajarakennetta selvittänyt työryhmä jätti mietintönsä.

Suomen Pankin vuonna 2002 antamia lausuntoja

Rahoitusmarkkinoiden lainsäädäntöä ja kehittämistä koskevia lausuntoja

Lausunto

- Rahoitustarkastukselle luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen konserniin sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvien yritysten keskinäisten liiketoimien ilmoittamisesta 1.2.
- sosiaali- ja terveysministeriölle vakuutusalan poikkeusolotyöryhmän muistiosta 1.3.
- valtiovarainministeriölle Suomen Arvopaperikeskuksen sääntömuutoksista 6.3.
- oikeusministeriölle konkurssilainsäädännön uudistamisesta 14.3.
- valtiovarainministeriölle International Bank of St. Petersburgin sivukonttorin toimilupahakemuksesta 27.3.
- Rahoitustarkastukselle rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvontaa koskevista määräysluonnoksista 28.3.
- Rahoitustarkastukselle määräyskokoelman uudistamisesta 31.3.
- valtiovarainministeriölle Helsingin Arvopaperi- ja johdannaispörssi, selvitysyhtiön sääntöjen muutoksista 10.4. ja 29.5.
- valtiovarainministeriölle arvopaperimarkkinallain uusista asetuksista 10.6.
- valtiovarainministeriölle Sijoittajien korvausrahaston sääntömuutoksista 14.6.
- sisäasiainministeriölle rahanpesun vastaisten suositusten uudistamisesta 1.7.
- valtiovarainministeriölle Sijoittajien korvausrahastoon vuonna 2002 kerättävien kannatusmaksujen yhteismäärästä 15.7.
- valtiovarainministeriölle Rahoitustarkastusta koskevan lain uudistamisesta 14.8.
- valtiovarainministeriölle luottolaitostoiminnasta annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 22.8.
- Energiamarkkinavirastolle yritysten lainakannan keskikorosta 19.9.

- Rahoitustarkastukselle luonnoksesta rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvontaa koskevaksi standardiksi 12.11.
- Rahoitustarkastukselle luonnoksesta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen standardiksi 12.11.

Muita lausuntoja

Lausunto

- eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle hallituksen esityksestä laeiksi maaseutuelinkeinojen rahoituslain muuttamisesta 21.2.

- työministeriölle työvoima 2020 -työryhmän väliraportista 25.2.
- ulkoasiainministeriölle OECD:n reformihankkeesta 8.3.
- opetusministeriölle vuoden 1972 opintotukilain mukaisten opintolainojen enimmäiskoron ja hoitokorvauksen vahvistamisesta 3.12.

Liitetaulukot

Pyöristyksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

- 0 havainto on vähemmän kuin puolet käytetystä yksiköstä
- . loogisesti mahdoton
- .. tietoa ei ole saatu
- nolla
- sarjan sisältö muuttunut

Taulukko 1.

Suomen Pankin tase kuukausittain, milj. euroa

Vastaavaa		I	II	III
1	Kulta ja kultasaamiset	497	497	548
2	Valuuttamääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	9 011	9 069	9 056
2.1	Saamiset Kansainväliseltä valuuttarahastolta	899	923	915
2.2	Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja muut valuuttamääräiset saamiset	8 112	8 146	8 141
3	Valuuttamääräiset saamiset euroalueelta	817	781	705
4	Euromääräiset saamiset euroalueen ulkopuolelta	0	0	0
4.1	Pankkitalletukset, arvopaperisijoitukset ja lainat	0	0	0
4.2	ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat saamiset	-	-	-
5	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	987	1 235	1 253
5.1	Perusrahoitusoperaatiot	681	1 029	903
5.2	Pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot	306	206	350
5.3	Käännteiset hienosäätöoperaatiot	-	-	-
5.4	Käännteiset rakenteelliset operaatiot	-	-	-
5.5	Maksuvalmiusluotot	-	-	-
5.6	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät luotot	-	-	-
6	Muut euromääräiset saamiset euroalueen luottolaitoksilta	2	2	2
7	Euromääräiset arvopaperit euroalueelta	-	-	-
8	Euromääräiset saamiset julkisyhteisöiltä	0	0	0
9	Eurojärjestelmän sisäiset saamiset	1 017	2 383	2 803
9.1	Osuus EKP:n pääomasta	70	70	70
9.2	Valuuttavarantojen siirtoon perustuva saaminen	699	699	699
9.3	EKP:n sijoitustodistusten liikkeeseenlaskuun liittyvät saamiset	-	-	-
9.4	TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät saamiset (netto)	-	-	-
9.5	Muihin eurojärjestelmän toimintoihin liittyvät saamiset	248	1 614	2 034
10	Muut saamiset	890	861	930
Yhteensä		13 904	14 828	15 297

Pyöristyksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.

Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
548	548	505	505	505	505	516	516	515
9 172	9 210	8 569	8 469	8 714	8 914	8 900	9 019	8 694
867	832	799	794	863	846	851	852	816
8 305	8 378	7 770	7 675	7 852	8 069	8 049	8 167	7 878
725	767	739	810	698	688	688	662	721
0	0	0	0	0	0	0	0	0
0	0	0	0	0	0	0	0	0
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1 176	1 591	2 548	1 376	2 332	2 783	1 857	1 311	2 970
330	876	1 832	1 157	1 620	2 071	1 145	1 311	2 970
846	715	715	219	711	711	711	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	2	2	2	1	1	1	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-
0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 803	2 997	3 082	3 082	3 255	3 255	3 312	3 281	3 605
70	70	70	70	70	70	70	70	70
699	699	699	699	699	699	699	699	699
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 034	2 229	2 314	2 314	2 487	2 487	2 543	2 513	2 836
913	890	887	864	864	866	894	886	808
15 339	16 004	16 331	15 108	16 369	17 013	16 167	15 677	17 315

Taulukko 1. (jatkoa)

Vastattavaa		I	II	III
1	Liikkeessä olevat setelit	2 808	3 890	4 394
2	Rahapoliittisiin operaatioihin liittyvät euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	2 676	1 419	3 687
2.1	RTGS-tilit (ml. vähimmäisvarantotalletukset)	2 676	1 386	3 687
2.2	Yötalletukset	–	33	–
2.3	Määräaikaistalletukset	–	–	–
2.4	Käänteiset hienosäätöoperaatiot	–	–	–
2.5	Vakuuksien muutospyyntöihin liittyvät talletukset	–	–	–
3	Muut euromääräiset velat euroalueen luottolaitoksille	–	–	–
4	Euromääräiset velat muille euroalueella oleville	1	1	1
4.1	Julkisyhteisöt	–	–	–
4.2	Muut	1	1	1
5	Euromääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	2	2	2
6	Valuuttamääräiset velat euroalueelle	–1	–19	–
7	Valuuttamääräiset velat euroalueen ulkopuolelle	251	252	173
7.1	Talletukset ja muut velat	251	252	173
7.2	ERM II:n luottojärjestelyihin perustuvat velat	–	–	–
8	Myönnettyjen erityisten nosto-oikeuksien vastaerä	203	203	204
9	Eurojärjestelmän sisäiset velat	2 270	3 439	1 181
9.1	EKP:n sijoitustodistuksiin liittyvä velkajärjestely	–	–	–
9.2	TARGET-järjestelmään ja kirjeenvaihtajien pankkitileihin liittyvät velat (netto)	2 270	3 439	1 181
9.3	Muihin eurojärjestelmän toimintoihin liittyvät velat	–	–	–
10	Muut velat	122	69	149
11	Arvonmuutostili	1 029	1 029	1 062
12	Varaukset ja oma pääoma	4 543	4 543	4 444
Yhteensä		13 904	14 828	15 297

Pyöristyksien vuoksi yhteenlaskut eivät välttämättä täsmää.
Lähde: Suomen Pankki.

IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
4 345	4 658	4 832	4 884	5 055	5 088	5 195	5 348	5 853
2 708	2 805	4 973	2 127	2 993	2 292	2 630	3 669	3 759
2 708	2 805	4 973	2 127	2 993	2 292	2 630	3 669	3 759
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	1	0	3	3	6	5
-	-	-	-	-	-	-	-	-
1	1	1	1	0	3	3	6	5
1	1	1	1	1	1	1	1	1
0	8	-	24	56	73	-	24	-
272	332	111	40	21	177	42	45	0
272	332	111	40	21	177	42	45	0
-	-	-	-	-	-	-	-	-
204	204	190	190	190	190	192	192	185
2 151	2 301	971	2 590	2 759	3 872	2 572	794	2 159
-	-	-	-	-	-	-	-	-
2 151	2 301	971	2 590	2 759	3 872	2 572	794	2 159
-	-	-	-	-	-	-	-	-
150	188	210	210	252	276	316	381	77
1 062	1 062	597	597	597	597	597	774	689
4 444	4 444	4 444	4 444	4 444	4 444	4 444	4 444	4 587
15 339	16 004	16 331	15 108	16 369	17 013	16 167	15 677	17 315

Taulukko 2.**Eurojärjestelmän perusrahoitusoperaatiot**

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset, milj. euroa	Hyväksytyt tarjoukset, milj. euroa	Niistä suomalaisten luottolaitosten osuus, milj. euroa	Osallistuneiden euroalueen luottolaitosten lukumäärä
	1	2	3	4
2002				
2.1.	88 696	31 000	543	241
9.1.	155 890	83 000	21	360
16.1.	116 846	22 000	0	329
23.1.	146 286	103 000	681	382
30.1.	108 013	38 000	0	342
6.2.	156 976	91 000	180	389
12.2.	90 332	35 000	460	272
20.2.	135 529	72 000	569	377
27.2.	127 024	51 000	244	350
6.3.	127 212	67 000	373	378
13.3.	90 424	41 000	287	341
18.3.	107 575	69 000	413	309
27.3.	121 842	63 000	490	369
4.4.	112 796	55 000	351	367
10.4.	112 847	48 000	418	352
17.4.	102 694	49 000	196	361
24.4.	115 604	60 000	134	371
30.4.	106 166	49 000	166	352
8.5.	108 472	66 000	458	330
15.5.	108 733	43 000	603	339
22.5.	112 438	70 000	304	351
29.5.	114 221	48 000	572	386
5.6.	114 258	65 000	574	328
12.6.	97 462	42 000	810	325
19.6.	112 227	70 000	767	339
26.6.	111 439	70 000	1 066	332
3.7.	108 626	57 000	498	297
10.7.	102 931	69 000	609	320
17.7.	104 849	65 000	407	306
24.7.	108 732	84 000	750	319
31.7.	86 879	55 000	1 694	281
7.8.	104 266	82 000	800	257
14.8.	85 232	52 000	1 050	256
21.8.	115 921	82 000	783	286
28.8.	104 816	65 000	838	281
4.9.	124 579	76 000	430	274
11.9.	105 528	60 000	1 354	263
18.9.	116 252	84 000	651	295
25.9.	105 130	65 000	1 421	287
2.10.	125 630	80 000	699	256
9.10.	111 824	66 000	458	271
16.10.	106 563	76 000	323	268
23.10.	115 642	88 000	822	290
30.10.	101 909	57 000	274	270
6.11.	104 397	87 000	983	241
13.11.	85 033	51 000	64	243
20.11.	120 350	99 000	800	263
27.11.	108 905	62 000	511	255
4.12.	111 791	111 791	600	175
11.12.	100 511	65 000	1 364	247
18.12.	103 502	103 502	600	224
24.12.	146 157	88 000	370	350
31.12.	117 377	92 000	2 600	217

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Vaihtuvakorkoinen huutokauppa			Operaation kesto, päivää
	Minimitarjous- korko, %	Marginaali- korko, %	Hyväksytyjen tarjousten painotettu keskikorko, %	
2002	5	6	7	8
2.1.	3,25	3,28	3,29	14
9.1.	3,25	3,30	3,32	14
16.1.	3,25	3,31	3,32	14
23.1.	3,25	3,29	3,30	14
30.1.	3,25	3,31	3,32	13
6.2.	3,25	3,30	3,31	14
12.2.	3,25	3,29	3,30	15
20.2.	3,25	3,28	3,29	14
27.2.	3,25	3,29	3,30	14
6.3.	3,25	3,29	3,30	12
13.3.	3,25	3,27	3,28	14
18.3.	3,25	3,28	3,29	17
27.3.	3,25	3,33	3,34	14
4.4.	3,25	3,30	3,31	13
10.4.	3,25	3,29	3,29	14
17.4.	3,25	3,27	3,28	13
24.4.	3,25	3,30	3,31	14
30.4.	3,25	3,30	3,31	15
8.5.	3,25	3,29	3,30	14
15.5.	3,25	3,30	3,30	14
22.5.	3,25	3,33	3,34	14
29.5.	3,25	3,34	3,35	14
5.6.	3,25	3,33	3,34	14
12.6.	3,25	3,31	3,32	14
19.6.	3,25	3,32	3,33	14
26.6.	3,25	3,35	3,36	14
3.7.	3,25	3,33	3,33	14
10.7.	3,25	3,30	3,32	14
17.7.	3,25	3,30	3,31	14
24.7.	3,25	3,30	3,31	14
31.7.	3,25	3,30	3,31	14
7.8.	3,25	3,28	3,29	14
14.8.	3,25	3,28	3,29	14
21.8.	3,25	3,28	3,29	14
28.8.	3,25	3,28	3,29	14
4.9.	3,25	3,28	3,29	14
11.9.	3,25	3,27	3,28	14
18.9.	3,25	3,28	3,29	14
25.9.	3,25	3,28	3,29	14
2.10.	3,25	3,28	3,29	14
9.10.	3,25	3,27	3,28	14
16.10.	3,25	3,28	3,29	14
23.10.	3,25	3,29	3,30	14
30.10.	3,25	3,29	3,29	14
6.11.	3,25	3,25	3,26	14
13.11.	3,25	3,28	3,28	14
20.11.	3,25	3,27	3,29	14
27.11.	3,25	3,29	3,31	14
4.12.	3,25	3,25	3,25	14
11.12.	2,75	2,82	2,83	13
18.12.	2,75	2,75	2,87	13
24.12.	2,75	3,02	3,08	15
31.12.	2,75	2,85	2,95	15

Taulukko 3.

Eurojärjestelmän pitempiaikaiset rahoitusoperaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Tehdyt tarjoukset, milj. euroa	Hyväksytyt tarjoukset, milj. euroa	Niistä suomalaisten luotto-laitosten osuus, milj. euroa	Osallistujien lukumäärä	Marginaali-korko, %	Painotettu keskiporko, %	Operaation kesto, päivää
	1	2	3	4	5	6	7
2002							
31.1.	44 547	20 000	0	220	3,31	3,33	84
28.2.	47 001	20 000	350	210	3,32	3,33	91
28.3.	39 068	20 000	0	216	3,40	3,42	91
25.4.	40 580	20 000	496	227	3,35	3,36	91
30.5.	37 602	20 000	219	198	3,45	3,47	91
27.6.	27 670	20 000	0	177	3,38	3,41	91
25.7.	28 791	15 000	0	173	3,35	3,37	98
29.8.	33 527	15 000	711	158	3,33	3,34	91
26.9.	25 727	15 000	0	151	3,23	3,26	88
31.10.	27 820	15 000	0	163	3,22	3,24	91
28.11.	38 644	15 000	0	162	3,02	3,04	91
23.12.	42 305	15 000	0	172	2,93	2,95	94

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 4.

Muut huutokauppoina toteutetut operaatiot

Huutokaupan maksujen suorituspäivä	Operaation tyyppi	Tehdyt tarjoukset, milj. euroa	Hyväksytyt tarjoukset, milj. euroa	Kiinteä-korkoiset huutokaupat	Vaihtuvakorkoiset huutokaupat		Operaation kesto, päivää
				Kiinteä korko, %	Marginaali-korko, %	Painotettu keskiporko, %	
	1	2	3	4	5	6	7
2002							
4.1.	Käänteis-operaatio	57 644	25 000	–	3,30	3,32	3
10.1.	Käänteis-operaatio	59 377	40 000	–	3,28	3,30	1
18.12.	Käänteis-operaatio	28 480	10 000	–	2,80	2,82	6

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 5.
Eurojärjestelmän keskeiset ohjauskorot

Kiinteäkorkoinen huutokauppa			Vaihtuvakorkoinen huutokauppa		
Perusrahoitusoperaation korko			Minimitarjouskorko		
Päätös	Voimaan- tulopäivä	%	Päätös	Voimaan- tulopäivä	%
22.12.1998	1.1.1999	3,00	8.6.2000	28.6.2000	4,25
8.4.1999	14.4.1999	2,50	31.8.2000	6.9.2000	4,50
4.11.1999	10.11.1999	3,00	5.10.2000	11.10.2000	4,75
3.2.2000	9.2.2000	3,25	10.5.2001	15.5.2001	4,50
16.3.2000	22.3.2000	3,50	30.8.2001	5.9.2001	4,25
27.4.2000	4.5.2000	3,75	17.9.2001	19.9.2001	3,75
8.6.2000	15.6.2000	4,25	8.11.2001	14.11.2001	3,25
			5.12.2002	11.12.2002	2,75
Maksuvalmiusjärjestelmä					
Talletuskorko			Maksuvalmiusluoton korko		
Päätös	Voimaan- tulopäivä	%	Päätös	Voimaan- tulopäivä	%
22.12.1998	1.1.1999	2,00	22.12.1998	1.1.1999	4,50
22.12.1998	4.1.1999	2,75	22.12.1998	4.1.1999	3,25
21.1.1999	22.1.1999	2,00	21.1.1999	22.1.1999	4,50
8.4.1999	9.4.1999	1,50	8.4.1999	9.4.1999	3,50
4.11.1999	5.11.1999	2,00	4.11.1999	5.11.1999	4,00
3.2.2000	4.2.2000	2,25	3.2.2000	4.2.2000	4,25
16.3.2000	17.3.2000	2,50	16.3.2000	17.3.2000	4,50
27.4.2000	28.4.2000	2,75	27.4.2000	28.4.2000	4,75
8.6.2000	9.6.2000	3,25	8.6.2000	9.6.2000	5,25
31.8.2000	1.9.2000	3,50	31.8.2000	1.9.2000	5,50
5.10.2000	6.10.2000	3,75	5.10.2000	6.10.2000	5,75
10.5.2001	11.5.2001	3,50	10.5.2001	11.5.2001	5,50
30.8.2001	31.8.2001	3,25	30.8.2001	31.8.2001	5,25
17.9.2001	18.9.2001	2,75	17.9.2001	18.9.2001	4,75
8.11.2001	9.11.2001	2,25	8.11.2001	9.11.2001	4,25
5.12.2002	6.12.2002	1,75	5.12.2002	6.12.2002	3,75

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 6.

Euroalueen pankkijärjestelmän likviditeettiasema, päivittäisten arvojen keskiarvoja, mrd. euroa

Pitoajan- jakso päättynyt ¹	Likviditeettiä lisäävät tekijät						Likviditeettiä vähentävät tekijät				Luotto- laitosten sekkitilit	Perusraha (keskus- pankki- raha)
	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot						Liikkeessä olevat setelit	Valtioiden tilit euro- järjestel- mässä	Muut tekijät, netto			
	Eurojärjes- telmän kulta- ja valuutta- saamiset, netto	Perus- rahoitus- operaatiot	Pitempi- aikaiset rahoitus- operaatiot	Maksu- valmius- luotto	Muut likvidi- teettiä lisäävät operaa- tiot	Talletus- mahdol- lisuus				Muut likvidi- teettiä vähentä- vät ope- raatiot		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
2001												
Joulukuu	383,7	122,5	60,0	0,5	12,4	0,8	0,0	298,0	43,5	109,3	127,4	426,2
2002												
Tammikuu	385,2	118,5	60,0	0,4	3,7	0,6	0,0	344,3	38,3	54,2	130,4	475,2
Helmikuu	386,0	127,3	60,0	0,2	0,0	0,1	0,0	306,2	49,6	85,2	132,6	438,8
Maaliskuu	386,7	114,6	60,0	0,2	0,0	0,1	0,0	283,3	54,2	91,8	132,1	415,6
Huhtikuu	395,4	112,7	60,0	0,4	0,0	0,2	0,0	285,9	55,9	95,3	131,2	417,3
Toukokuu	397,7	110,6	60,0	0,1	0,0	0,3	0,0	293,7	49,2	93,5	131,7	425,6
Kesäkuu	396,2	112,6	60,0	0,5	0,0	0,4	0,0	300,8	45,1	91,2	131,8	433,0
Heinäkuu	369,1	130,4	60,0	0,2	0,0	0,2	0,0	313,4	54,4	60,3	131,4	445,0
Elokuu	360,0	139,2	55,2	0,1	0,0	0,1	0,0	322,8	50,9	50,8	129,9	452,8
Syyskuu	362,3	140,9	50,8	0,1	0,0	0,2	0,0	323,6	49,1	51,7	129,6	453,4
Lokakuu	370,0	146,1	45,3	0,1	0,0	0,1	0,0	329,2	45,6	58,2	128,3	457,6
Marraskuu	372,1	147,5	45,0	0,1	0,0	0,1	0,0	334,0	42,8	58,6	129,3	463,4
Joulukuu	371,5	168,1	45,0	1,1	2,0	0,2	0,0	350,7	51,7	55,5	129,5	480,5
2003												
Tammikuu	360,9	176,3	45,0	0,5	0,0	0,3	0,0	353,9	43,7	53,3	131,6	485,8

¹ Pitoajanjakso alkaa kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Suomen pankkijärjestelmän likviditeettiasema, päivittäisten arvojen keskiarvoja, milj. euroa

Pitoajan- jakso päättyy ¹	Likviditeettiä lisäävät tekijät						Likviditeettiä vähentävät tekijät				Luotto- laitosten sekkililit 1 + 2 + 3 + 4 + 5 - 6 - 7 - 8 - 9 - 10	Perusraha (keskus- pankki- raha) 6 + 8 + 11
	Eurojärjes- telmän kulta- ja valuutta- saamiset, netto	Eurojärjestelmän rahapoliittiset operaatiot					Liikkeessä olevat setelit ²	Valtioiden tilit euro- järjestel- mässä	Muut tekijät, netto			
		Perus- rahoitus- operaatiot	Pitempi- aikaiset rahoitus- operaatiot	Maksu- valmius- luotto	Muut likvidi- teettiä lisäävät operaa- tiot	Talletus- mahdol- lisuus				Muut likvidi- teettiä vähentä- vät ope- raatiot		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2001												
Joulukuu	9 981,3	1 023,6	270,2	0,0	0,0	2,8	0,0	2 443,8	0,0	6 820,7	2 007,7	4 454,3
2002												
Tammikuu	10 057,1	658,4	306,1	0,1	13,4	27,5	0,0	3 136,9	0,0	5 853,5	2 017,2	5 181,6
Helmikuu	10 089,5	618,3	228,7	0,2	0,0	2,3	0,0	3 700,9	0,0	5 174,7	2 058,8	5 762,0
Maaliskuu	10 120,2	735,8	506,0	0,0	0,0	1,9	0,0	4 119,2	0,0	5 136,5	2 104,3	6 225,5
Huhtikuu	10 143,9	775,3	376,4	1,7	0,0	0,5	0,0	4 294,0	0,0	4 910,1	2 092,8	6 387,3
Toukokuu	10 158,6	599,4	829,2	0,0	0,0	4,8	0,0	4 450,1	0,0	5 010,3	2 121,9	6 576,8
Kesäkuu	10 178,7	1 169,6	740,4	1,2	0,0	4,7	0,0	4 641,0	0,0	5 387,6	2 056,6	6 702,2
Heinäkuu	9 770,3	1 392,9	715,1	2,6	0,0	4,3	0,0	4 834,9	0,0	4 985,1	2 056,7	6 895,9
Elokuu	9 742,9	1 971,8	235,2	0,0	0,0	1,6	0,0	4 985,9	0,0	4 900,3	2 062,0	7 049,6
Syyskuu	9 845,7	1 691,1	632,1	6,7	0,0	2,8	0,0	5 039,7	0,0	5 059,4	2 073,6	7 116,1
Lokakuu	10 022,2	1 535,1	711,4	0,0	0,0	3,0	0,0	5 146,8	0,0	5 019,7	2 099,2	7 249,0
Marraskuu	10 081,6	1 101,0	711,4	0,0	0,0	2,0	0,0	5 252,2	0,0	4 582,2	2 057,7	7 311,8
Joulukuu	10 153,3	1 502,7	94,9	0,9	0,0	4,3	0,0	5 496,9	0,0	4 161,1	2 089,4	7 590,7
2003												
Tammikuu	10 020,9	2 052,3	0,0	0,0	0,0	6,4	0,0	5 570,5	0,0	4 578,7	1 917,5	7 494,4

¹ Pitoajanjakso alkaa kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.

² Tammikuussa 2002 liikkeessä olleen setelistön määrää lisäsivät ennakkoon jaetut eurosetelit 2.1.2002 alkaen.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 7.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantopohja, mrd. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta			Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Rahamarkkinapaperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6	7
2001							
Joulukuu	10 910,1	6 226,1	204,7	185,0	1 315,2	605,1	2 374,0
2002							
Tammikuu	10 952,8	6 195,2	194,7	202,2	1 350,7	610,8	2 399,0
Helmikuu	10 964,1	6 164,7	196,8	196,0	1 337,1	653,2	2 416,3
Maaliskuu	11 031,8	6 178,0	202,2	198,4	1 349,9	663,1	2 440,1
Huhtikuu	11 076,4	6 176,1	205,1	199,8	1 355,1	699,1	2 441,2
Toukokuu	11 111,6	6 150,4	204,3	206,2	1 355,8	741,7	2 453,2
Kesäkuu	11 009,1	6 083,3	203,3	204,2	1 355,3	699,2	2 463,9
Heinäkuu	10 999,6	6 069,3	202,3	206,3	1 368,0	691,0	2 462,7
Elokuu	10 952,0	6 010,3	200,3	201,3	1 359,7	703,2	2 477,2
Syyskuu	11 054,3	6 055,4	201,3	203,7	1 373,5	747,6	2 472,7
Lokakuu	11 113,6	6 052,0	202,1	212,1	1 379,1	790,5	2 477,8
Marraskuu	11 207,0	6 142,9	206,3	220,7	1 365,2	784,2	2 487,7
Joulukuu	11 109,2	6 137,4	202,6	206,4	1 380,4	725,7	2 456,8

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Taulukko 8.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten euroalueen luottolaitosten varantojen pito, mrd. euroa

Varantojen pitoajanjakso päättyy ¹	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen ylittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäisvarantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2001					
Joulukuu	126,4	127,3	0,9	0,0	3,30
2002					
Tammikuu	128,7	130,1	1,4	0,0	3,34
Helmikuu	131,7	132,4	0,7	0,0	3,30
Maaliskuu	131,3	132,0	0,7	0,0	3,28
Huhtikuu	130,6	131,1	0,5	0,0	3,30
Toukokuu	131,0	131,5	0,5	0,0	3,30
Kesäkuu	131,0	131,7	0,7	0,0	3,33
Heinäkuu	130,7	131,3	0,6	0,0	3,32
Elokuu	129,3	129,7	0,5	0,0	3,29
Syyskuu	129,0	129,5	0,5	0,0	3,28
Lokakuu	127,7	128,2	0,5	0,0	3,28
Marraskuu	128,7	129,2	0,5	0,0	3,28
Joulukuu	128,8	129,4	0,7	0,0	3,06
2003					
Tammikuu	130,9	131,4	0,6	0,0	2,87

¹ Pitoajanjakso alkaa kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantopohja, milj. euroa

Varantopohja	Yhteensä	Velat, joihin sovelletaan 2 prosentin velvoitetta			Velat, joihin sovelletaan 0 prosentin velvoitetta		
		Talletukset (yön yli, enintään 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Enintään 2 vuoden velkapaperit	Raha- markkina- paperit	Talletukset (yli 2 vuoden määräaika ja irtisanomisaika)	Repot	Yli 2 vuoden velkapaperit
	1	2	3	4	5	6	7
2001							
Joulukuu	117 925	92 680	2 276	8 963	4 500	86	9 420
2002							
Tammikuu	120 858	94 267	2 354	10 040	4 488	224	9 485
Helmikuu	120 887	95 024	2 321	8 654	4 595	690	9 602
Maaliskuu	122 421	96 152	2 184	9 228	4 264	589	10 006
Huhtikuu	119 447	92 971	2 174	9 033	4 919	329	10 021
Toukokuu	119 661	92 862	1 811	9 842	4 849	240	10 057
Kesäkuu	119 434	93 500	1 888	8 825	4 903	229	10 089
Heinäkuu	118 187	91 195	1 721	9 529	5 039	12	10 691
Elokuu	122 528	95 714	1 556	9 388	5 092	50	10 729
Syyskuu	121 617	95 445	1 814	9 004	4 860	93	10 400
Lokakuu	121 447	94 696	1 907	9 431	5 151	1	10 263
Marraskuu	118 667	90 237	2 053	10 655	5 416	66	10 240
Joulukuu	117 129	88 759	2 235	10 484	5 597	7	10 049

Lähde: Suomen Pankki.

Vähimmäisvarantojärjestelmän alaisten suomalaisten luottolaitosten varantojen pito, milj. euroa

Varantojen pitoajanjakso päättyy ¹	Vaaditut varantotalletukset	Toteutuneet varantotalletukset	Varantovelvoitteen yllittävät talletukset	Varantovaje	Vähimmäis- varantojen korko, %
	1	2	3	4	5
2001					
Joulukuu	1 984	2 005	20,1	0,0	3,30
2002					
Tammikuu	2 007	2 009	2,0	0,0	3,34
Helmikuu	2 043	2 047	3,8	0,0	3,30
Maaliskuu	2 098	2 099	1,3	0,0	3,28
Huhtikuu	2 085	2 086	1,4	0,0	3,30
Toukokuu	2 116	2 116	0,6	0,0	3,30
Kesäkuu	2 048	2 051	2,9	0,0	3,33
Heinäkuu	2 054	2 055	0,9	0,0	3,32
Elokuu	2 048	2 049	1,0	0,0	3,29
Syyskuu	2 014	2 014	0,5	0,0	3,28
Lokakuu	2 098	2 099	0,6	0,0	3,28
Marraskuu	2 090	2 092	1,7	0,0	3,28
Joulukuu	2 085	2 089	3,8	0,0	3,06
2003					
Tammikuu	2 023	2 024	0,3	0,0	2,87

¹ Pitoajanjakso alkaa kuukauden 24. päivänä ja päättyy seuraavan kuukauden 23. päivänä.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 9.Euroalueen rahamäärä M3 ja Suomen rahalaitosten vastaavat erät¹

	Euroalueen rahamäärä M3			Euroalueen M3:een luettavat suomalaisten rahalaitosten erät ²		
	Kanta, mrd. euroa	12 kk:n muutos ^{3,4} , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ^{3,4} , %	Kanta, mrd. euroa	12 kk:n muutos ³ , %	12 kk:n muutoksen 3 kk:n liukuva keskiarvo ³ , %
	1	2	3	4	5	6
1998	4 463,9	5,0	..	68,7	2,6	..
1999	4 702,4	5,5	5,3	68,1	6,7	5,8
2000	4 900,8	4,1	4,0	65,6	-3,8	-3,4
2001	5 427,0	8,1	8,0	68,8	6,7	7,7
2002	5 783,3	6,8	7,1	72,6	5,5	4,9
2002						
Tammikuu	5 414,3	7,9	7,9	69,7	6,5	5,8
Helmikuu	5 415,5	7,6	7,6	67,8	4,2	5,2
Maaliskuu	5 452,9	7,4	7,5	69,1	4,9	4,5
Huhtikuu	5 491,4	7,4	7,5	68,7	4,5	4,1
Toukokuu	5 534,2	7,8	7,5	69,5	3,0	3,4
Kesäkuu	5 554,3	7,3	7,4	69,6	2,6	2,9
Heinäkuu	5 547,3	7,2	7,2	69,4	3,1	3,3
Elokuu	5 560,7	7,2	7,2	69,7	4,3	2,8
Syyskuu	5 605,7	7,2	7,1	69,2	1,1	2,8
Lokakuu	5 625,5	6,9	7,0	70,7	3,0	2,3
Marraskuu	5 695,3	7,0	6,9	71,3	2,9	3,8
Joulukuu	5 783,3	6,8	7,1	72,6	5,5	4,9

¹ Tiedot on laskettu ilman valtionhallinnon ja euroalueen ulkopuolisten sijoittajien hallussa olevia jälkimerkkinakelpoisia instrumentteja.² Tiedot on laskettu ilman yleisön hallussa olevaa rahaa.³ Muutosprosentti on laskettu kantojen kuukausimuutoksista, jotka on puhdistettu uudelleenluokittelun, arvostusmuutosten, valuuttakurssimuutosten tai itse transaktioista johtumattomien muiden vastaavien muutosten aiheuttamista eroista.⁴ Kausi- ja kalenterivaihtelusta puhdistetut tiedot.

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 10.

Keskeiset markkinakorot

	Eonia-korko	Euriborkorot (todelliset päivät / 360)						Suomen valtion obligatioiden korkoja	
		1 kk	2 kk	3 kk	6 kk	9 kk	12 kk	5 v	10 v
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1999	2,74	2,862	2,913	2,961	3,054	3,114	3,183	4,07	4,74
2000	4,12	4,244	4,325	4,400	4,556	4,682	4,789	5,27	5,49
2001	4,39	4,335	4,297	4,267	4,159	4,101	4,086	4,54	5,04
2002	3,29	3,307	3,315	3,322	3,355	3,414	3,495	4,41	4,98
2002									
Tammikuu	3,29	3,348	3,342	3,339	3,342	3,388	3,483	4,63	5,05
Helmikuu	3,28	3,336	3,347	3,357	3,398	3,479	3,594	4,71	5,10
Maaliskuu	3,26	3,346	3,370	3,391	3,500	3,649	3,816	4,96	5,33
Huhtikuu	3,32	3,336	3,373	3,407	3,536	3,700	3,860	4,93	5,32
Toukokuu	3,31	3,374	3,422	3,467	3,626	3,800	3,963	4,93	5,40
Kesäkuu	3,35	3,384	3,425	3,464	3,590	3,731	3,869	4,75	5,26
Heinäkuu	3,30	3,361	3,388	3,410	3,484	3,558	3,645	4,55	5,10
Elokuu	3,29	3,333	3,342	3,352	3,380	3,402	3,440	4,21	4,81
Syyskuu	3,32	3,317	3,314	3,310	3,270	3,233	3,236	3,90	4,61
Lokakuu	3,30	3,306	3,275	3,261	3,168	3,125	3,126	3,89	4,68
Marraskuu	3,30	3,231	3,187	3,124	3,037	3,010	3,017	3,83	4,66
Joulukuu	3,10	2,979	2,955	2,941	2,894	2,872	2,874	3,61	4,45

Lähteet: Euroopan keskuspankki, Reuters ja Bloomberg.

Taulukko 11.
Suomen nimellisiä kilpailukykyindikaattoreita ja EKP:n laskema euron efektiivinen valuuttakurssi

	Suppea indikaattori ¹	Suppea, euroalueen mailla täydennetty indikaattori ¹	Laaja indikaattori ¹	Euron efektiivinen valuuttakurssi, suppea maaryhmä ¹
	Tammi-maaliskuu 1999 = 100			
	1	2	3	4
1999	96,0	97,8	97,9	95,7
2000	87,0	92,8	92,8	85,7
2001	89,4	94,4	94,1	87,3
2002	91,5	95,5	95,9	90,0
2002				
Tammikuu	89,7	94,6	94,6	87,6
Helmikuu	88,9	94,1	94,2	86,8
Maaliskuu	88,8	94,0	94,1	86,8
Huhtikuu	89,2	94,3	94,3	87,2
Toukokuu	90,4	94,9	95,2	88,6
Kesäkuu	92,0	95,7	96,1	90,6
Heinäkuu	93,0	96,4	96,9	91,7
Elokuu	92,5	96,1	96,6	91,1
Syyskuu	92,5	96,1	96,7	91,2
Lokakuu	92,8	96,3	96,8	91,7
Marraskuu	93,5	96,6	97,3	92,5
Joulukuu	94,4	97,1	97,8	93,6

¹ Kun euro vahvistuu, indeksi nousee. Suppeassa indikaattorissa on mukana 12 maata vuodesta 2001 alkaen, suppeassa euromailla täydennetyssä indikaattorissa 23 maata ja laajassa indikaattorissa 32 maata.

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

Taulukko 12.
Euroalueen ja Suomen yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi, vuotuinen prosenttimuutos

	Euroalue	Suomi
	1	2
1998	1,1	1,4
1999	1,1	1,3
2000	2,3	3,0
2001	2,5	2,7
2002	2,2	2,0
2002		
Tammikuu	2,7	2,9
Helmikuu	2,5	2,5
Maaliskuu	2,5	2,6
Huhtikuu	2,4	2,6
Toukokuu	2,0	1,8
Kesäkuu	1,8	1,5
Heinäkuu	1,9	2,0
Elokuu	2,1	1,8
Syyskuu	2,1	1,4
Lokakuu	2,3	1,7
Marraskuu	2,2	1,7
Joulukuu	2,3	1,7

Lähteet: Eurostat ja Tilastokeskus.

Taulukko 13.
Julkisen talouden rahoitusasema ja velka, % BKT:stä

Maa	Julkisyhteisöjen ylijäämä (+) / alijäämä (-)				Julkisyhteisöjen velka vuoden lopussa	
	2001	2001 ¹	2002	2002 ¹	2001	2002
	1	2	3	4	5	6
Belgia	0,2	0,4	-0,1	.	107,6	105,6
Saksa	-2,8	.	-3,8	.	59,5	60,9
Kreikka	-1,7	-1,2	-1,3	.	107,0	105,8
Espanja	-0,1	.	0,0	.	57,1	55,0
Ranska	-1,5	-1,4	-2,7	.	57,3	58,6
Irlanti	1,5	.	-1,2	-1,0	36,4	35,3
Italia	-2,2	.	-2,4	.	109,9	110,3
Luxemburg	6,1	.	0,5	.	5,6	4,6
Alankomaat	0,1	.	-0,8	.	52,8	51,0
Itävalta	0,2	.	-1,8	.	63,2	63,2
Portugali	-4,1	.	-3,4	.	55,5	57,4
Suomi	4,9	.	3,6	.	43,4	42,4
Euroalue	-1,5	-1,5	-2,3	.	69,3	69,6

¹ Mukaan lukien matkapuhelinverkkojen toimilupien myynnistä saadut tulot.

Lähde: Euroopan komissio.

Taulukko 14.
Euron peruuttamattomasti kiinnitetty muuntokurssit 1.1.1999 alkaen

Maa	Valuutta	Yhden euron arvo ko. valuuttana	Yhden ko. valuuttayksikön arvo markkoina
Itävalta	šillinki	13,7603	0,432093
Belgia	frangi	40,3399	0,147391
Saksa	markka	1,95583	3,04000
Espanja	peseta	166,386	0,0357346
Suomi	markka	5,94573	
Ranska	frangi	6,55957	0,906421
Irlanti	punta	0,787564	7,54952
Italia	liira	1936,27	0,00307071
Luxemburg	frangi	40,3399	0,147391
Alankomaat	guldeni	2,20371	2,69805
Portugali	escudo	200,482	0,0296572
Kreikka	drakma	340,750	0,0174490

Lähde: Euroopan unioni.

Taulukko 15.
Keskeisiä euron kursseja¹

	Yhdysvaltain dollari			Japanin jeni		
	Alin	Keski-arvo	Ylin	Alin	Keski-arvo	Ylin
	1	2	3	4	5	6
1999	1,0015	1,0658	1,1790	102,48	121,32	134,40
2000	0,8252	0,9236	1,0388	89,30	99,47	111,88
2001	0,8384	0,8956	0,9545	100,62	108,68	115,90
2002	0,8578	0,9456	1,0487	112,40	118,06	125,18
2002						
Tammikuu	0,8578	0,8833	0,9038	114,69	117,12	119,53
Helmikuu	0,8632	0,8700	0,8794	114,91	116,23	117,76
Maaliskuu	0,8649	0,8758	0,8853	112,40	114,75	116,76
Huhtikuu	0,8763	0,8858	0,9038	114,74	115,81	117,20
Toukokuu	0,9030	0,9170	0,9387	114,83	115,86	116,97
Kesäkuu	0,9313	0,9554	0,9975	115,67	117,80	118,73
Heinäkuu	0,9725	0,9922	1,0146	115,43	117,11	118,72
Elokuu	0,9687	0,9778	0,9873	114,82	116,31	117,62
Syyskuu	0,9649	0,9808	0,9975	116,08	118,38	121,04
Lokakuu	0,9735	0,9811	0,9890	120,65	121,57	122,57
Marraskuu	0,9905	1,0014	1,0126	120,57	121,65	122,88
Joulukuu	0,9871	1,0183	1,0487	123,14	124,20	125,18

¹ Yhden euron arvo ko. valuuttana.

Lähde: Euroopan keskuspankki.

	Englannin punta			Ruotsin kruunu		
	Alin	Keski-arvo	Ylin	Alin	Keski-arvo	Ylin
	7	8	9	10	11	12
1999	0,62150	0,65874	0,71220	8,5500	8,8075	9,4696
2000	0,57110	0,60948	0,64020	8,0550	8,4452	8,8600
2001	0,59730	0,62187	0,64080	8,8395	9,2551	9,9631
2002	0,60920	0,62883	0,65050	9,0015	9,1611	9,5451
2002						
Tammikuu	0,60960	0,61659	0,62620	9,1505	9,2275	9,2868
Helmikuu	0,60920	0,61160	0,61830	9,0625	9,1828	9,2601
Maaliskuu	0,60970	0,61574	0,62130	9,0015	9,0594	9,1335
Huhtikuu	0,61090	0,61407	0,61880	9,0231	9,1358	9,2540
Toukokuu	0,61790	0,62823	0,64050	9,1070	9,2208	9,3725
Kesäkuu	0,63860	0,64405	0,65010	9,0245	9,1137	9,2247
Heinäkuu	0,62610	0,63870	0,64690	9,0441	9,2689	9,5451
Elokuu	0,62740	0,63633	0,64160	9,1325	9,2489	9,4737
Syyskuu	0,62640	0,63059	0,63630	9,0580	9,1679	9,3440
Lokakuu	0,62650	0,62994	0,63260	9,0678	9,1051	9,1720
Marraskuu	0,63260	0,63709	0,64130	9,0117	9,0818	9,1424
Joulukuu	0,63640	0,64218	0,65050	9,0071	9,0961	9,1558

Taulukko 16.

Muita euron kursseja, keskiarvo

	Kreikan drakma	Tanskan kruunu	Sveitsin frangi	Islannin kruunu	Norjan kruunu	Bulgarian lev	Kyproksen punta
	1	2	3	4	5	6	7
1999	325,7625	7,4355	1,6003	77,177	8,3104	..	0,57884
2000	336,63	7,4538	1,5579	72,585	8,1129	..	0,57392
2001	..	7,4521	1,5105	87,42	8,0484	1,9482	0,57589
2002	..	7,4305	1,4670	86,18	7,5086	1,9492	0,57530
2002							
Tammikuu	..	7,4329	1,4745	90,61	7,9208	1,9527	0,57604
Helmikuu	..	7,4299	1,4775	88,13	7,7853	1,9485	0,57617
Maaliskuu	..	7,4324	1,4678	87,97	7,7183	1,9494	0,57510
Huhtikuu	..	7,4341	1,4658	85,98	7,6221	1,9499	0,57613
Toukokuu	..	7,4356	1,4572	84,26	7,5207	1,9522	0,57853
Kesäkuu	..	7,4330	1,4721	85,28	7,4043	1,9488	0,58007
Heinäkuu	..	7,4301	1,4624	84,88	7,4050	1,9476	0,57720
Elokuu	..	7,4270	1,4636	84,22	7,4284	1,9468	0,57363
Syyskuu	..	7,4271	1,4649	85,82	7,3619	1,9469	0,57338
Lokakuu	..	7,4297	1,4650	86,08	7,3405	1,9463	0,57250
Marraskuu	..	7,4280	1,4673	86,18	7,3190	1,9498	0,57200
Joulukuu	..	7,4264	1,4679	84,92	7,2948	1,9521	0,57298
	Puolan zloty	Romanian leu	Slovenian tolar	Slovakian koruna	Turkin liira	Australian dollari	Kanadan dollari
	14	15	16	17	18	19	20
1999	4,2274	..	194,4737	1,6523	1,5840
2000	4,0082	..	206,6127	1,5889	1,3706
2001	3,6721	26004	217,9797	43,300	1102425	1,7319	1,3864
2002	3,8574	31270	225,9772	42,694	1439680	1,7376	1,4838
2002							
Tammikuu	3,5922	28319	219,6918	42,503	1208795	1,7094	1,4135
Helmikuu	3,6420	28031	222,7202	42,220	1183500	1,6963	1,3880
Maaliskuu	3,6229	28684	223,5431	41,951	1192600	1,6695	1,3903
Huhtikuu	3,5944	29328	224,3736	41,713	1170095	1,6537	1,4008
Toukokuu	3,7126	30699	225,2300	43,002	1286227	1,6662	1,4210
Kesäkuu	3,8502	31908	226,0053	44,325	1468900	1,6793	1,4621
Heinäkuu	4,0882	32745	226,5774	44,494	1650565	1,7922	1,5321
Elokuu	4,0836	32344	227,2065	43,928	1602636	1,8045	1,5333
Syyskuu	4,0703	32473	228,0443	42,929	1620238	1,7927	1,5434
Lokakuu	4,0434	32607	228,7328	41,797	1625696	1,7831	1,5481
Marraskuu	3,9569	33592	229,4644	41,540	1606571	1,7847	1,5735
Joulukuu	3,9858	34251	230,0165	41,745	1619050	1,8076	1,5872

Lähteet: Euroopan keskuspankki ja Suomen Pankki.

	Tšekin koruna	Viron kruunu	Unkarin forintti	Liettuan liti	Latvian lati	Maltan liira
	8	9	10	11	12	13
1999	36,8862	15,6466	252,7672
2000	35,599	15,6466	260,04
2001	34,068	15,6466	256,59	3,5823	0,5601	0,4030
2002	30,804	15,6466	242,96	3,4594	0,5810	0,4089
2002						
Tammikuu	32,066	15,6466	243,84	3,5320	0,5619	0,4009
Helmikuu	31,789	15,6466	243,51	3,4527	0,5580	0,3985
Maaliskuu	31,419	15,6466	244,78	3,4524	0,5566	0,3999
Huhtikuu	30,336	15,6466	242,26	3,4528	0,5600	0,4008
Toukokuu	30,552	15,6466	243,80	3,4524	0,5716	0,4064
Kesäkuu	30,300	15,6466	242,71	3,4525	0,5842	0,4130
Heinäkuu	29,727	15,6466	246,72	3,4528	0,5952	0,4160
Elokuu	30,796	15,6466	245,30	3,4526	0,5898	0,4140
Syyskuu	30,190	15,6466	243,89	3,4526	0,5912	0,4129
Lokakuu	30,660	15,6466	243,53	3,4526	0,5953	0,4129
Marraskuu	30,752	15,6466	238,25	3,4528	0,6012	0,4148
Joulukuu	31,194	15,6466	236,07	3,4523	0,6049	0,4160

	Hongkongin dollari	Uuden- Seelannin dollari	Singaporen dollari	Etelä- Korean won	Etelä-Afrikan randi	Kansainvälisen valuuttarahaston erityinen nosto-oikeus
	21	22	23	24	25	26
1999	..	2,0145	..	1267,24	..	0,779666
2000	..	2,0288	..	1043,41	..	0,699799
2001	6,9855	2,1300	1,6039	1154,83	7,6873	0,703237
2002	7,3750	2,0366	1,6912	1175,50	9,9072	0,729237
2002						
Tammikuu	6,8886	2,0826	1,6247	1160,78	10,2535	0,705129
Helmikuu	6,7857	2,0771	1,5935	1147,18	9,9955	0,699025
Maaliskuu	6,8308	2,0261	1,6016	1157,30	10,0974	0,700495
Huhtikuu	6,9091	1,9995	1,6191	1163,18	9,8103	0,704735
Toukokuu	7,1521	1,9859	1,6506	1150,08	9,2845	0,718339
Kesäkuu	7,4523	1,9517	1,7029	1160,62	9,7239	0,734484
Heinäkuu	7,7389	2,0646	1,7395	1169,16	10,0140	0,745701
Elokuu	7,6265	2,1076	1,7164	1167,08	10,3591	0,740138
Syyskuu	7,6500	2,0847	1,7320	1182,57	10,3986	0,742072
Lokakuu	7,6521	2,0381	1,7511	1211,92	10,1148	0,744584
Marraskuu	7,8098	2,0155	1,7666	1208,19	9,6582	0,752651
Joulukuu	7,9409	1,9947	1,7858	1226,88	9,1039	0,760545

Taulukko 17.

Suomen Pankin liikkeeseen laskemat eurosetelit ja -kolikot, milj. euroa

	2002				2002
	I	II	III	IV	
Suomen Pankin liikkeeseen laskemat setelit					
500 euroa	390,7	278,6	294,6	324,2	1 288,1
200 "	254,3	112,2	109,9	150,7	627,1
100 "	312,0	155,5	158,2	216,9	842,6
50 "	1 405,3	1 293,9	1 366,9	1 492,2	5 558,3
20 "	2 189,9	1 885,2	1 913,3	2 034,9	8 023,3
10 "	248,5	87,9	100,8	123,9	561,1
5 "	147,6	48,1	59,2	69,8	324,7
Yhteensä, milj. kpl	197,1	141,2	147,6	161,5	647,4
Setelien poistot, milj. kpl	0,50	1,80	2,60	2,00	6,89
Suomen Pankin liikkeeseen laskemat kolikot					
Käyttörahat					
2 euroa	89,8	13,4	15,1	20,1	138,4
1 "	52,6	7,2	8,2	10,3	78,3
0,50 "	29,9	3,1	3,9	5,1	42,0
0,20 "	24,6	2,4	3,0	3,6	33,6
0,10 "	14,1	0,7	1,1	1,5	17,4
0,05 "	9,5	0,3	0,5	0,7	11,0
0,02 "	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1
0,01 "	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1
Juhlarahat					
100 euroa	–	–	–	2,2	2,2
10 "	–	0,8	0,3	0,1	1,2
Yhteensä	220,6	27,9	32,1	43,6	324,3
Kolikoiden poistot, milj. kpl					
Käyttörahat	–	–	–	–	–
Juhlarahat	–	–	–	–	–

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 18.

Setelien lajittelu Suomen Pankissa, milj. kpl

Eurosetelit	2002	Markkasetelit	1999	2000	2001
500 euroa	1,2	1 000 mk	3,8	5,1	7,3
200 "	1,6	500 "	10,6	10,5	14,9
100 "	5,1	100 "	545,6	531,6	548,4
50 "	78,3	50 "	50,7	52,7	51,3
20 "	302,5	20 "	57,5	59,1	80,7
10 "	33,2	10 "	–	–	–
5 "	38,2				
Yhteensä	460,1	Yhteensä	668,2	659,0	702,6

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 19.
Suomen Pankin sekkitilijärjestelmän tapahtumat

	Tilin- haltijat, lukumäärä	Koti- maiset maksut, luku- määrä, 1 000 kpl	Arvo, mrd. euroa	Lähtevät TARGET- maksut, luku- määrä, 1 000 kpl	Arvo, mrd. euroa	Tapahtumat					
						Saapuvat TARGET- maksut, luku- määrä, 1 000 kpl	Arvo, mrd. euroa	TARGET- maksut yhteensä, luku- määrä, 1 000 kpl	TARGET- maksut yhteensä, arvo, mrd. euroa	Sekkitili- järjestel- män tapahtumat yhteensä, luku- määrä, 1 000 kpl	Sekkitili- järjestel- män tapahtu- mat yhteensä, arvo, mrd. euroa
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1998	18	181,3	1 935,5							181,3	1 935,5
1999	14	223,4	1 308,7	87,3	1 502,9	105,8	1 504,0	193,0	3 006,9	416,4	4 315,6
2000	14	215,6	1 552,4	93,2	1 561,5	105,3	1 559,6	198,4	3 121,2	414,1	4 673,6
2001	15	186,6	1 289,2	104,4	1 270,3	109,1	1 269,6	213,5	2 540,0	400,1	3 829,2
2002	17	138,8	1 239,4	116,9	1 250,5	134,9	1 250,5	251,8	2 501,0	390,6	3 740,4
2002											
Tammikuu	17	12,7	104,4	9,4	120,0	11,1	120,0	20,4	240,0	33,1	344,5
Helmikuu	17	11,0	100,4	8,6	87,2	9,8	87,2	18,4	174,5	29,5	274,8
Maaliskuu	17	11,8	113,4	9,2	97,7	10,5	97,7	19,7	195,4	31,5	308,8
Huhtikuu	17	12,2	102,6	9,9	100,4	10,6	100,4	20,5	200,9	32,7	303,5
Toukokuu	17	12,5	127,4	10,5	102,8	11,6	102,8	22,1	205,6	34,6	333,0
Kesäkuu	17	10,8	101,0	9,4	94,4	11,8	94,4	21,2	188,9	32,0	289,8
Heinäkuu	16	11,5	93,3	10,9	108,9	12,3	108,9	23,2	217,8	34,7	311,1
Elokuu	16	10,9	91,4	9,7	109,6	11,3	109,6	21,1	219,3	32,0	310,7
Syyskuu	16	11,1	92,5	10,4	91,0	11,5	91,0	21,8	182,0	32,9	274,6
Lokakuu	16	11,8	96,6	10,4	111,7	11,9	111,7	22,3	223,4	34,1	319,9
Marraskuu	17	11,3	104,2	9,4	119,6	11,4	119,6	20,8	239,2	32,0	343,4
Joulukuu	17	11,1	112,1	9,2	107,1	11,1	107,1	20,3	214,2	31,5	326,3

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 20.**Pankkien päivänsisäiset sekkitililimiitit**

Ajanjakson lopussa	Limittit yhteensä, milj. euroa	Limittien maksimikäyttöaste ¹ , %	Limittien keskimääräinen käyttöaste ² , %	Sekkitilien päivän lopun saldot ³ , milj. euroa
	1	2	3	4
1998	3 227	44	6	951
1999	6 500	52	4	1 588
2000	4 700	39	0	1 614
2001	3 385	40	0	1 811
2002	3 927	34	0	2 011
2002				
Tammikuu	4 034	22	0	1 740
Helmikuu	3 665	22	0	2 015
Maaliskuu	3 865	16	0	2 219
Huhtikuu	4 285	31	0	1 928
Toukokuu	3 714	22	0	2 044
Kesäkuu	3 388	12	0	2 083
Heinäkuu	3 535	5	0	1 870
Elokuu	3 435	15	0	2 082
Syyskuu	3 640	24	0	2 025
Lokakuu	3 453	34	0	2 063
Marraskuu	3 744	27	0	2 176
Joulukuu	3 927	14	0	1 888

¹ Maksimikäyttöaste on pankkien suurimman yhteenlasketun sekkitilivelkasaldon suhde yhteenlaskettuihin limiitteihin ajanjakson aikana, %. Maksimikäyttöaste on laskettu vuoden 1997 alusta.

² Keskimääräinen käyttöaste on pankkien keskimääräisen sekkitilivelkasaldon suhde yhteenlaskettuihin limiitteihin ajanjakson aikana, %.

³ Ajanjakson keskiarvo.

Lähde: Suomen Pankki.

Taulukko 21.**Kotimainen clearingliike**

	Veloitukset		Hyvitykset		Tapahtumat yhteensä	
	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. euroa	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. euroa	Lukumäärä, milj. kpl	Arvo, mrd. euroa
	1	2	3	4	5	6
1998	158,2	47,4	163,6	154,8	321,8	202,2
1999	164,9	8,1	167,8	124,5	332,0	132,6
2000	181,3	8,8	174,2	138,5	355,1	147,3
2001	210,6	9,6	188,9	159,9	399,4	169,5
2002	249,2	10,4	194,4	169,7	443,6	180,1
2002						
Tammikuu	15,9	0,5	16,0	12,4	31,9	12,9
Helmikuu	15,4	0,7	16,1	12,6	31,4	13,3
Maaliskuu	18,5	0,8	16,0	13,6	34,5	14,4
Huhtikuu	21,8	0,9	16,8	14,5	38,6	15,4
Toukokuu	21,8	1,0	16,8	14,9	38,6	15,9
Kesäkuu	20,5	0,9	15,9	14,3	36,4	15,2
Heinäkuu	24,5	1,0	16,0	14,5	40,5	15,6
Elokuu	21,2	0,9	15,0	13,2	36,2	14,1
Syyskuu	21,3	0,9	15,9	14,3	37,2	15,1
Lokakuu	21,6	0,9	17,3	15,3	38,9	16,2
Marraskuu	20,7	0,8	15,9	15,5	36,6	16,3
Joulukuu	26,0	1,1	16,7	14,6	42,7	15,7

Lähde: Suomen Pankki.

Suomen Pankin julkaisuja vuonna 2002

Euro & talous	Ilmestyy neljännesvuosittain.
Bank of Finland Bulletin	Ilmestyy neljännesvuosittain.
Vuosikertomus	Erikseen suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.
Tutkimukset	
Sarja A, yleistajuiset selvitykset	A:102 Heikki Koskenkylä (toim.) Suomen rahoitusmarkkinat 2002. Kokoomateos.
Sarja E, väitöskirjat ja analyttiset tutkimukset	E:23 Mika Kortelainen Edge: a model of the euro area with applications to monetary policy. Väitöskirja.
Keskustelualoitteet	Sarjassa julkaistiin 29 tutkimusta ja selvitystä, jotka on tehty pankin eri osastoilla.
Tilastojulkaisut	Rahoitusmarkkinat, ilmestyy kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen maksutase, ilmestyy kuukausittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen maksutase, vuositilastot (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Maksutase ja ulkomainen varallisuus, ilmestyy neljännesvuosittain (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suorat sijoitukset Suomen maksutaseessa, ilmestyy kerran vuodessa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi). Suomen joukkovelkakirjalainat, ilmestyy kerran vuodessa (suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi).
Siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisut	BOFIT Discussion Papers -sarjassa ilmestyi 16 tutkimusta (englanniksi). BOFIT Online -nimisessä sähköisessä julkaisusarjassa ilmestyi 13 julkaisua (suomeksi tai englanniksi). Idäntalouksien viikko, ilmestyy viikoittain (suomeksi ja englanniksi). Russian Economy – The Month in Review, ilmestyy kuukausittain (englanniksi). Baltic Economies – Bimonthly Review, ilmestyy kuusi kertaa vuodessa (englanniksi).
Tilaukset	Suomen Pankin vuosikertomuksen ja tutkimuksia saa kirjakaupoista. Viralliseen käyttöön ja tutkimustarkoituksiin voidaan pyynnöstä toimittaa julkaisuja suoraan Suomen Pankista osoitteesta Suomen Pankki, osoiterekisteri, PL 160, 00101 Helsinki, puh. (09) 1831, telekopio (09) 174 872, sähköposti: publications@bof.fi. Samasta osoitteesta voi tilata myös Bulletinin, Euro & talous -lehden, keskustelualoitteita, tilastojulkaisuja (viimeksi mainitut pääasiassa maksullisia) ja siirtymätalouksien tutkimuslaitoksen julkaisuja sekä luettelon Suomen Pankin julkaisuista.

Suomen Pankin edustus EKP:n ja EU:n elimissä vuonna 2002

Suomen Pankki EKP:n neuvostossa

Matti Vanhala, jäsen
Matti Louekoski, varajäsen ja avustaja (18.3.2002 lähtien)
Kjell Peter Söderlund, avustaja (17.3.2002 saakka)

Suomen Pankki EKPJ:n komiteoissa

Kansainvälisten suhteiden komitea

Sinikka Salo
Kjell Peter Söderlund
(16.1.2002 saakka)
Olli-Pekka Lehmussaari
(17.1.2002 lähtien)

Budjettikomitea

Antti Vuorinen

Kirjanpito- ja rahoitustulokomitea

Esa Ojanen
Tuula Colliander

Lakiasiain komitea

Maritta Nieminen
Eija Brusila

Maksu- ja selvitysjärjestelmäkomitea

Harry Leinonen
(30.9.2002 saakka)
Marianne Palva
Mauri Lehtinen
(1.10.2002 lähtien)

Markkinaoperaatioiden komitea

Pentti Pikkarainen
Anneli Isopuro

Pankkivalvontakomitea

Heikki Koskenkylä
(19.2.2002 saakka)
Pentti Hakkarainen
(20.2.2002 lähtien)

Rahapolitiikan komitea

Antti Suvanto
Tuomas Saarenheimo

Setelikomitea

Urpo Levo
Paavo Perttu

Sisäisen tarkastuksen komitea

Taina Kivelä
Erkki Kurikka

Tietotekniikkakomitea

Armi Westin
Raimo Parviainen

Tilastokomitea

Martti Lehtonen
Laura Vajanne

Viestintäkomitea

Antti Juusela
Antero Arimo

Suomen Pankki EU:n komiteoissa

Talous- ja rahoituskomitea

Sinikka Salo
Paavo Peisa, varajäsen

Talouspoliittinen komitea

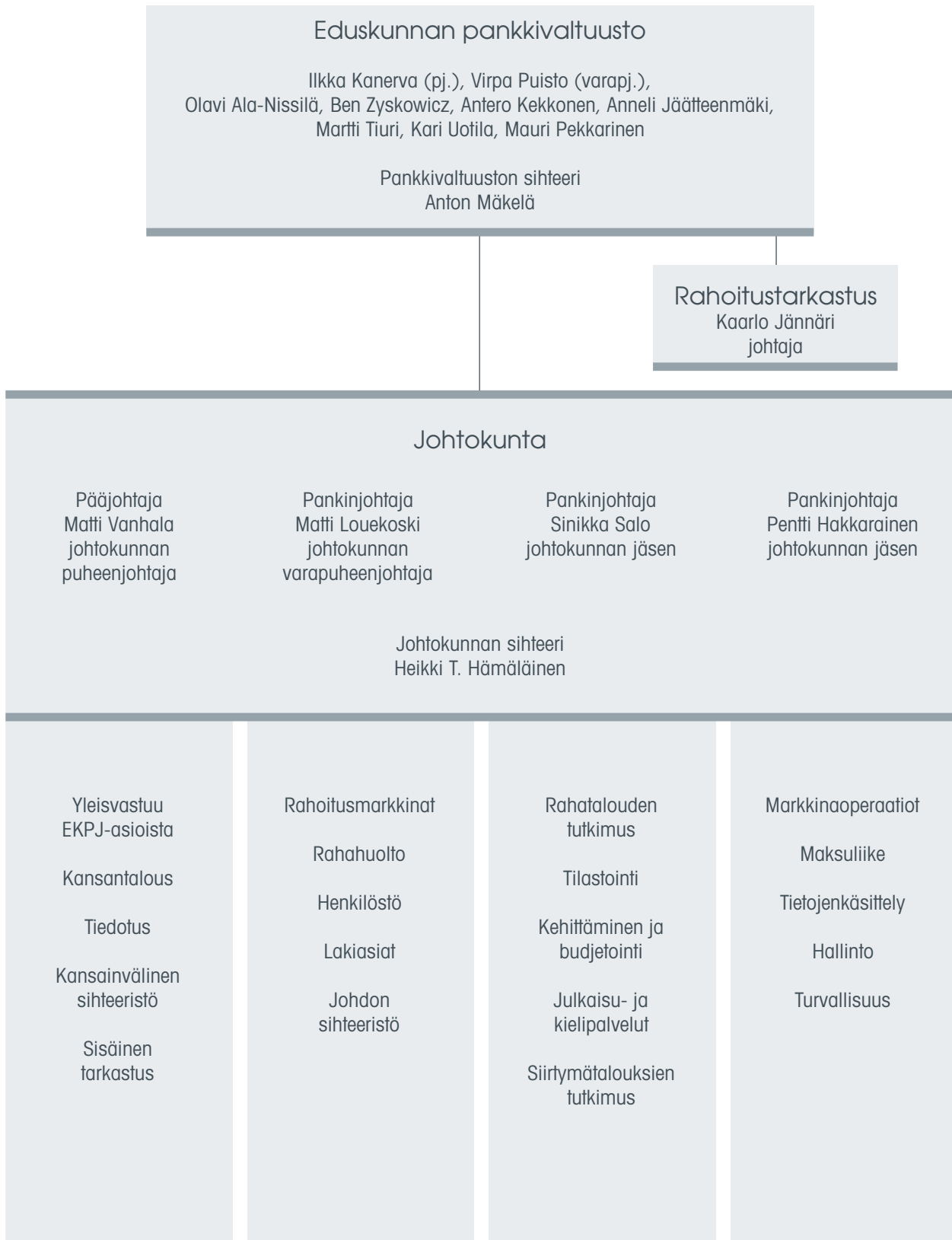
Anne Brunila
(21.5.2002 saakka)
Tapio Peura
(22.5.2002 lähtien)

Pankkialan neuvoo-antava komitea

Heikki Koskenkylä
(31.1.2002 saakka)
Pentti Hakkarainen
(1.2.2002 lähtien)

Suomen Pankin organisaatio

31.12.2002

Osastot, toimistot, aluetoimistot ja haarakonttorit

Hallinto-osasto Esa Ojanen	Hallintopalvelutoimisto Merja Rikkonen	Kirjanpitoimisto Tuula Colliander	Kiinteistötoimisto Harri Brandt
Henkilöstöosasto Aura Laento Anton Mäkelä*	Henkilöstöasiaintoimisto Sirpa Ahrenberg		
Julkaisu- ja kielipalvelut Antero Arimo	Julkaisutoimisto Antero Arimo oto.	Kielipalvelut Carita Gabrán	
Kansantalousosasto Antti Suvanto	Ennustetoimisto Jarmo Kontulainen	Seurantatoimisto Veli-Matti Mattila	Talouspolitiikan toimisto Tuomas Saarenheimo
	Tietohallintotoimisto Ilkka Lyytikäinen		
Maksuliikeosasto** Mauri Lehtinen	Asiamiespankkitoimisto Jyrki Varstala	Järjestelmätoimisto Hannu Wiksten oto.	Rahoituspalvelutoimisto Meeri Saloheimo
Maksuvälineosasto Urpo Levo	Pääholvi ja rahahuolto- järjestelmä Kenneth Sainio	Rahankäsittelytekniikka Kyösti Norhomaa	
Aluetoimistot ja haarakonttorit	Helsinki–Vantaa Kari Lottanen	Kuopio Pekka Konttinen	Oulu Renne Kurth
	Tampere Martti Hagman	Turku Timo Tervakko	
Markkinaoperaatioiden osasto Pentti Pikkarainen	Operaatiotoimisto Marjaana Hohti vs.	Sijoitustoimisto Risto Peltokangas	Riskienhallintatoimisto Anneli Isopuro
Rahoitusmarkkinaosasto Heikki Koskenkylä	Maksujärjestelmätoimisto Kari Korhonen vs.	Rakennetoimisto Kimmo Virolainen	
Tietojenkäsittelyosasto Armi Westin	Käyttöpalvelut Kari Helander	Pankkijärjestelmät Seija Lomma	Ekonomistijärjestelmät Matti Ahrenberg
	Toimistojärjestelmät Raimo Parviainen	Työasema- ja tietoliikennepalvelut Kari T. Sipilä	
Tilasto-osasto Martti Lehtonen	Maksutasetoimisto Harri Kuussaari	Rahoitustilastotoimisto Laura Vajanne	Tietohallintotoimisto Jorma Hilpinen
Tutkimusosasto Juha Tarkka David Mayes* Harry Leinonen*	Kirjasto Merja Juntunen		

Erityisyksiköt

Johdon sihteeristö Heikki T. Hämäläinen	Kansainvälinen sihteeristö Kjell Peter Söderlund Olli-Pekka Lehmuusaari*	Kehitysyksikkö Terhi Kivilahti	Lakiasiat Arno Lindgren
Tarkastusyksikkö Taina Kivelä	Tiedotus Antti Juusela	Turvallisuus Veli-Matti Lumiala	
Siirtymätalouksien tutkimuslaitos Pekka Sutela			

* Johtokunnan neuvonantaja

** Osaston organisaatiota muutettiin alkuvuodesta 2003 niin, että uudistuksen jälkeen toimistoja on kaksi. Selvitys- ja maksutoimiston päällikkönä toimii Meeri Saloheimo ja TARGET-toimiston päällikkönä Anna-Maija Tikkanen.

SUOMEN PANKKI
PL 160
00101 HELSINKI

Suomen Pankin vuosikertomuksen tilaus tai osoitteen muutosilmoitus

Puhelin: (09) 1831
Faksi: (09) 174 872
Sähköposti: publications@bof.fi

Vanhat yhteystiedot

Yritys
.
Nimi
.
Osoite
.

Uudet yhteystiedot

Yritys
.
Nimi
.
Osoite
.

Uusi tilaus Peruutus Kpl

